

Saaristomeren kansallispuiston kävijätutkimus 2008

Anne Aaltonen
aaaltone@abo.fi
045 652 6103

Sini Mäki
spmaki@utu.fi
050 328 8939

Översättning: Anne Aaltonen och Cajsa Rudbacka-Lax

Translation: Fran Weaver

Kansikuva: Jungfruskär on kesällä suosittu käyntikohde. Anne Aaltonen.

Euroopan unionin aluekehitysrahaston osarahoittama hanke
Project part-financed by the European Union, Regional Development Funds

© Metsähallitus 2009

ISSN 1235-8983
ISBN 978-952-446-665-3 (nidottu)
ISBN 978-952-446-666-0 (pdf)

Edita Prima Oy, Helsinki, 2009

Anne Aaltonen ja Sini Mäki

Saaristomeren kansallispuiston kävijätutkimus 2008

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Egentliga Finlands förbund

Varsinais

Regional Council of Southwest Finland

Suomen liitto

METSÄHALLITUS

KUVAILULEHTI

JULKAISIJA	Metsähallitus	JULKAISUAIKA	23.3.2009
TOIMEKSIANTAJA	Metsähallitus	HYVÄKSYMISPÄIVÄMÄÄRÄ	
LUOTTAMUKSELLISUUS	Julkinen	DIAARINUMERO	924/52/2009
SUOJELUALUETYYPPI/ SUOJELUOHJELMA	kansallispuisto, Natura 2000 -alue		
ALUEEN NIMI	Saaristomeren kansallispuisto		
NATURA 2000 -ALUEEN NIMI JA KOODI	Saaristomeri FI0200090 SCI, Saaristomeri FI0200164 SPA		
ALUEYKSIKKÖ	Etelä-Suomen luontopalvelut		
TEKIJÄ(T)	Anne Aaltonen ja Sini Mäki		
JULKAISUN NIMI	Saaristomeren kansallispuiston kävijätutkimus 2008		
TIIVISTELMÄ	<p>Saaristomeren kansallispuistossa touko-elokuussa 2008 tehdyllä kävijätutkimuksella selvitettiin mm. käyntien alueellista jakautumista, kävijärakennetta ja kävijöiden mielipiteitä kansallispuiston palveluista. Vastauksia lomakekyselyyn saatiin yhteensä 275 kävijältä.</p> <p>Pääosa kävijöistä tuli Länsi- ja Etelä-Suomen lääneistä: eniten (40 %) pääkaupunkiseudulta ja neljännes Varsinais-Suomesta. Muualta Suomesta kävijöitä oli vähän ja ulkomaalaisia oli joukossa vain 4 %. Vastaajista 60 % oli miehiä. Kaikkien vastanneiden keski-ikä oli 46 vuotta. Lähes 90 % vastaajista liikkui kansallispuistossa 2–5 hengen seurueissa ja noin joka kolmannen seurueeseen kuului vähintään yksi lapsi.</p> <p>Suosituimpia käyntikohteita olivat odotetusti Jurmo ja Björkö ja pienemmistä saarista varsinkin Dalskär. Sesonki ajoittuu heinäkuulle, ja tavallisimmin Saaristomeren kansallispuistoon tullaan moottori- tai purjeveneellä. Suurin osa kävijöistä yöpyy alueella, ja puistossa yöpyvien keskimääräinen vierailun kesto oli 4,4 vuorokautta. Päiväkävijät viipyvät kansallispuistossa noin neljä tuntia. Suurin osa vastaajista oli ollut puistossa aiemminkin. Tutkimus vahvisti käsitystä, että Saaristomeren kansallispuisto toimii suurelle osalle kävijöistä tärkeänä virkistysalueena, jossa vieraillaan toistuvasti.</p> <p>Yleisimmät harrastukset olivat maiseman katselu, kävely ja luonnon tarkkailu. Vaikka vastaajien tärkeimpiä virkistysmotiiveja olivat maisemat, luonnon kokeminen ja rentoutuminen, harrastusmahdollisuudet osoittautuivat jossain määrin puutteellisiksi. Ne vastasivat joka neljännen kävijän odotuksia vain keskinkertaisesti tai melko huonosti.</p> <p>Keskimäärin oltiin vähemmän tyytyväisiä palveluihin luonnonympäristöön ja alueen siisteyteen. Rakenteisiin oltiin yleensä melko tyytyväisiä. Myös palveluiden ja rakenteiden määrään oltiin kokonaisuudessaan melko tyytyväisiä. Kansallispuiston aluekohtainen kävijätyytyväisyysindeksi on 4,06 asteikolla 1–5.</p> <p>Vapaamuotoisissa palautteissa kävijät kehuivat kaunista luontoa, mutta valittivat jätehuollosta. Suhteellisen moni jätti kehittämisehdotuksia mm. kuntoilupaikasta, retkisatamien lisäämisestä, esitteistä ja opasteista tai uusien saarien lisäämisestä kansallispuistoon.</p> <p>Saaristomeren kansallispuistossa tehtiin vuonna 2008 teholaskenta kokonaiskäyntimäärän arvioimiseksi. Laskenta keskittyi kansallispuiston saarissa ja vesialueilla liikkuneisiin kävijöihin. Käyntimäärien arvioinnissa käytettiin apuna mm. kalibroituja elektronisia kävijälaskureita ja ilmakuvia. Puiston käyntimääräksi saatiin 51 000 käyntiä, joista puolet ajoittuu heinäkuulle.</p>		
AVAINSANAT	Saaristomeri, kansallispuisto, kävijätutkimus		
MUUT TIEDOT	Selvitys on tehty osana Euroopan unionin aluekehitysrahaston rahoittamaa hanketta ”Saaristomeren meriluontoalueen kestävä luontomatkailun kehittämissuunnitelma”.		
SARJAN NIMI JA NUMERO	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 113		
ISSN	1235-8983	ISBN (NIDOTTU)	978-952-446-665-3
		ISBN (PDF)	978-952-446-666-0
SIVUMÄÄRÄ	64 s.	KIELI	suomi
KUSTANTAJA	Metsähallitus	PAINOPAIKKA	Edita Prima Oy
JAKAJA	Metsähallitus, luontopalvelut	HINTA	

PRESENTATIONSBLAD

UTGIVARE	Forststyrelsen	UTGIVNINGSDATUM	23.3.2009
UPPDRAGSGIVARE	Forststyrelsen	DATUM FÖR GODKÄNNANDE	
SEKRETESSGRAD	Offentlig	DIARIENUMMER	924/52/2009
TYP AV SKYDDSSOMRÅDE / SKYDDSPROGRAM	nationalpark, Natura 2000 -område		
OMRÅDETS NAMN	Skärgårdshavets nationalpark		
NATURA 2000 -OMRÅDETS NAMN OCH KOD	Saaristomeri FI0200090 SCI, Saaristomeri FI0200164 SPA		
REGIONENHET	Södra Finlands naturtjänster		
FÖRFATTARE	Anne Aaltonen och Sini Mäki		
PUBLIKATION	Besökarundersökning i Skärgårdshavets nationalpark 2008		
SAMMANDRAG	<p>Besökarundersökningen, som genomfördes i Skärgårdshavets nationalpark under maj-augusti 2008, gav information om bl.a. fördelningen av besökare inom området, besökarprofil och besökarnas åsikt om nationalparkens service. Totalt besvarades 275 enkäter.</p> <p>Nästan hälften av dem som svarade var från huvudstadsregionen och en fjärdedel från Egentliga Finland. Dessutom kom besökare även från övriga Västra och Södra Finlands län. Från övriga Finland kom endast få besökare och endast 4 % var utlänningar. Av dem som svarade var 60 % män, och medelåldern hos alla som svarade var 46 år. Nästan 90 % av dem som svarade besökte nationalparken i grupper om 2–5 personer och i en tredjedel av grupperna ingick minst ett barn.</p> <p>De mest besökta områden var som väntat Jurmo och Björkö. Av de mindre holmarna var Dalskär populärt. Säsongen är i juli och vanligen besöker man nationalparken med segel- eller motorbåt. En stor del av besökarna övernattar också och ett besök varar i medeltal 4,4 dygn. Dagsbesökare stannar ca 4 timmar och största delen av dem som svarade hade besökt nationalparken förut. Undersökningen bekräftade uppfattningen att Skärgårdshavets nationalpark för största delen av besökarna fungerar som ett viktigt rekreationsområde och att man besöker nationalparken flera gånger.</p> <p>De vanligaste sysselsättningarna var att betrakta landskapet, vandring och naturen. Även om det viktigaste motivet för besöket var att uppleva landskapet och naturen samt avkoppling, ansåg de som svarade att tillgången på hobbyverksamheter är bristfälligt. De uppfyllde var fjärde besökares förväntningar endast medelmåttigt eller ganska dåligt.</p> <p>I medeltal var man mindre belåten med servicen inom området än med miljön och områdets snygghet. Däremot var besökarna rätt nöjda med anläggningarna. Också med tillgången på tjänster och antalet anläggningar var man överlag tillfreds.</p> <p>I de fria kommentarerna berömde besökarna den vackra naturen men klagade på sophantering. Relativt många gav utvecklingsidéer om att bl.a. öka antalet motionsplatser och bryggor, broschyrer och infotavlor samt förslag på nya öar för att utvidga nationalparken.</p> <p>I Skärgårdshavets nationalpark genomfördes 2008 en intensiv räkning i syfte att uppskatta det totala antalet besök. Räkningen koncentrerades på besökare som rörde sig på holmarna och vattenområdena i nationalparken. För att uppskatta antalet besök användes bl.a. kalibrerade elektroniska besöksräknare och flygfoton som hjälp. Man fick antalet besök i parken till 51 000, varav hälften är förlagda till juli.</p>		
NYCKELORD	besökarundersökning, Skärgårdshavet, nationalpark		
ÖVRIGA UPPGIFTER	Undersökningen har gjorts som en del av det av Europeiska unionens regionutvecklingsfond finansierade projektet "Saaristomerin meriluontoalueen kestävä luontomatka- ja kulttuurimatkan kehittämissuunnitelma".		
SERIENS NAMN OCH NUMMER	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 113		
ISSN	1235-8983	ISBN (HÄFTAD)	978-952-446-665-3
		ISBN (PDF)	978-952-446-666-0
SIDANTAL	64 s.	SPRÅK	finska
FÖRLAG	Forststyrelsen	TRYCKERI	Edita Prima Oy
DISTRIBUTION	Forststyrelsen, naturtjänster	PRIS	

DOCUMENTATION PAGE

PUBLISHED BY	Metsähallitus	PUBLICATION DATE	23.3.2009
COMMISSIONED BY	Metsähallitus	DATE OF APPROVAL	
CONFIDENTIALITY	Public	REGISTRATION NO.	924/52/2009
PROTECTED AREA TYPE / CONSERVATION PROGRAMME	National Park, Natura 2000 site		
NAME OF SITE	Archipelago National Park		
NATURA 2000 SITE NAME AND CODE	Saaristomeri FI0200090 SCI, Saaristomeri FI0200164 SPA		
REGIONAL ORGANISATION	Natural Heritage Services, Southern Finland		
AUTHOR(S)	Anne Aaltonen and Sini Mäki		
TITLE	Survey of visitors to Archipelago National Park 2008		
ABSTRACT	<p>A visitor survey conducted in the Archipelago National Park in May-August 2008 examined the spatial distribution of visits, the park's visitor profile, and visitors' opinions on the park's facilities. Questionnaire responses were obtained from a total of 275 visitors.</p> <p>Most visitors came from Western and Southern Finland, with the greatest numbers coming from the Helsinki metropolitan area (40%) and Southwest Finland (25%). Few visitors came from other regions of Finland, and only 4% were foreigners. 60% of respondents were male. The average age of respondents was 46. Almost 90% of respondents were visiting the park in small groups of 2–5 people. About one in three of these groups included at least one child.</p> <p>The most popular destinations were the islands of Jurmo and Björkö, and out of the smaller islands Dalskär. The busiest month was July. Most visitors came by motorboat or sailing boat, and spent at least one night in the park. The average length of a visit was 4.4 days. Day-trippers typically stayed in the park for around four hours. Most respondents had also visited the park previously. The survey confirmed the assumption that the Archipelago National Park is an important recreational area for most visitors, who come to the park repeatedly.</p> <p>The most popular activities were enjoying the scenery, walking, and observing nature. Although the most important motives for recreation were landscapes, experiencing nature and relaxing, as many as a quarter of visitors rated opportunities within the park for recreational activities as average or fairly poor with regard to their expectations.</p> <p>On average visitors were less satisfied with the park's facilities than with the area's natural attractions and the pristine state of the park. Satisfaction levels were generally fairly high concerning the structures built for visitors in the park, and also the numbers of such structures and other facilities for visitors. The park's overall visitor satisfaction index is 4.06 on a scale of 1–5.</p> <p>In their freely worded feedback, visitors praised the park's beautiful natural scenery, but complained about poor waste management facilities. Visitors suggested improvements in the park's keep-fit facility, the number of excursion harbours, brochures, leaflets and information signs, as well as the expansion of the park to include more new islands.</p> <p>A detailed count was also conducted in the park during 2008 to estimate visitor numbers, focusing on the park's islands and visitors travelling by boat, and using data sources including calibrated electronic visitor counters and aerial photographs. The total number of visits to the park was estimated at 51,000, with half of all visits occurring in July.</p>		
KEYWORDS	Southwestern achipelago, national park, visitor survey		
OTHER INFORMATION	The survey was conducted with the help of funding from the EU's regional development fund as part of the project "Saaristomerén meriluontoalueen kestävä luontomatkailun kehittämisuunnitelma".		
SERIES NAME AND NO.	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 113		
ISSN	1235-8983	ISBN (BOOK/BOOKLET)	978-952-446-665-3
		ISBN (PDF)	978-952-446-666-0
NO. OF PAGES	64 p.	LANGUAGE	Finnish
PUBLISHING CO.		PRINTED IN	Edita Prima Oy
DISTRIBUTOR	Metsähallitus, Natural Heritage Services	PRICE	

Sisällys

1 JOHDANTO.....	9
2 KÄVIJÄTUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	10
2.1 Alueen kuvaus.....	10
2.2 Aineisto ja menetelmät.....	13
2.2.1 Aineiston keruu.....	13
2.2.2 Kyselylomake ja sen ongelmakohdat.....	15
3 TULOKSET.....	18
3.1 Kävijärakenne.....	18
3.1.1 Kävijöiden perustiedot.....	18
3.1.2 Kävijöiden seuruetiedot.....	20
3.2 Käynti Saaristomerens kansallispuistossa.....	21
3.2.1 Kohteen tärkeys.....	21
3.2.2 Kävijöiden ulkoilu- ja luontoharrastukset.....	22
3.2.3 Käyntien alueellinen jakautuminen.....	24
3.2.4 Käynnin toistuvuus ja kesto.....	24
3.2.5 Saapuminen alueelle.....	27
3.2.6 Käyntiin liittyvä rahankäyttö.....	29
3.2.7 Tietolähde.....	30
3.3 Kävijätuutytyväisyys.....	31
3.3.1 Käynnin tarkoitus.....	31
3.3.2 Kävijöiden mielipiteet alueesta, palveluista ja ympäristön laadusta.....	32
3.3.3 Kävijöiden odotusten toteutuminen.....	36
3.3.4 Vastanneiden käyntiä häiritsevät tekijät.....	36
3.3.5 Kävijätuutytyväisyysindeksi.....	37
3.4 Vapaamuotoiset ajatukset.....	38
4 KÄYNTIMÄÄRÄN ARVIOIMINEN.....	39
4.1 Käyntimäärän laskenta Saaristomerellä 2008.....	39
4.2 Kävijätutkimus käyntimääräarvioinnin apuvälineenä.....	43
4.3 Saaristomerens käyntimääräarvioinnin epävarmuustekijöitä.....	44
5 YHTEENVETO JA TULOSTEN TARKASTELU.....	46
5.1 Yhteenveto.....	46
5.2 Vertailu aiempiin tutkimuksiin.....	48
5.2.1 Saaristomerens kansallispuiston kävijätutkimus 2003.....	48
5.2.2 Luontomatkaillen aluetaloudelliset vaikutukset.....	48
5.2.3 Kävijätutkimuksen tulosten aluekohtaiset erityispiirteet.....	48
LÄHTEET.....	51
LIITTEET	
Liite 1 Saaristomerens kansallispuiston kävijätutkimuksen 2008 otantakehikko.....	53
Liite 2 Aineiston toteutunut keruuakataulu.....	54
Liite 3 Vastaaajien ilmoittamat matkan pääkohteet ja muut käyntikohteet.....	55
Liite 4 Kävijöiden rahankäyttö menolajeittain.....	57
Liite 5 Vapaamuotoinen palaute aihepiireittäin.....	58
Liite 6 Suomenkielinen kyselylomake.....	61
Liite 7 Kyselylomakkeen liitteenä käytetty Saaristomerens kansallispuiston ja sen yhteistoiminta-alueen rajausta -kartta.....	65

1 Johdanto

Saaristomeren kansallispuisto Varsinais-Suomessa on perustettu vuonna 1983. Se sijaitsee Saaristomerren eteläreunalla entisten Dragsfjärdin, Nauvon, Korppoon ja Houtskarinn kuntien maa- ja merialueilla (vuoden 2009 alussa kunnat yhdistyivät Kemiönsaaren kunnaksi ja Länsi-Turunmaan kaupungiksi). Saaristomerren kansallispuistoon sisältyy hylkeidensuojelualueita, joissa maihinnou- su ja vesialueilla liikkuminen on kielletty ympäri vuoden. Puisto on myös tärkeää lintujen pesimä- alueetta, ja siksi maihinnousu on kielletty pesimisaikaan rajoitusosissa. Erityistä Saaristomerren kansallispuistossa ovat myös perinnemaisemat, joita ennallistetaan talkoin ja laidunnuksella. Pe- rinnemaisemien merkitys monien harvinaisten ja uhanalaisten eläin- ja kasvilajien säilymiselle on oleellinen (Metsähallitus 2008).

Luonnon monimuotoisuuden suojelun rinnalla kansallispuistot toimivat kaikille avoimina virkistysalueina. Retkeilyllä ja luonnossa virkistäytymisellä on pitkät perinteet nykyisellä kansallispuis- ton alueella ja sen ympäristössä. Monet tähän kävijätutkimukseen vastanneet kertoivatkin retkeil- leensä alueella jo kymmenien vuosien ajan. Saaristomerren kansallispuisto tarjoaa mahdollisuuden liikkumiseen ja luonnosta nauttimiseen lähes luonnontilaisilla sekä ennallistetuilla alueilla.

Saaristomerren kansallispuisto on tullut tunnetuksi erityisesti Uudellamaalla ja Varsinais- Suomessa. Alueiden ja palveluvarustuksen lisääminen (mm. luontopolkujen opasteet, tulenteko- paikat ja käymälät) on entisestään kasvattanut kävijämäärää. Metsähallitus kansallispuiston hoita- jana onkin kiinnostunut tietämään aiempaa tarkemmin Saaristomerren kävijöiden liikkumisesta puiston alueella, heidän tyytyväisyydestään nykyisiin palveluihin ja rakenteisiin sekä toiveistaan kansallispuiston kehittämiseksi tulevaisuudessa. Tämän vuoksi Saaristomerren kansallispuistossa toteutettiin kävijätutkimus touko-elokuussa 2008. Samaan aikaan laskettiin myös käyntikertojen määriä kansallispuiston eri osissa, jotta saataisiin tarkempi käsitys puiston vuosittaisesta käynti- määrästä.

Kävijätutkimuksissa saadun tiedon ja käyntimäärien avulla hahmottuu kokonaiskuva Metsähalli- tuksen hallinnoimien luonnonsuojelu- ja retkeilyalueiden virkistyskäytöstä. Vakioidulla menetel- mällä toteutettavat tutkimukset mahdollistavat alueen käytön kehityksen seurannan sekä eri aluei- den vertailun. Metsähallitus toteuttaa samankaltaisia kävijätutkimuksia viiden vuoden välein kai- kissa kansallispuistoissa ja merkittävimmillä retkeilyalueillaan. Kävijätutkimusten avulla saatua tietoa hyödynnetään mm. kansallispuistojen hoidon ja käytön suunnittelussa sekä luonnon virkis- tuskäyttöä tukevien resurssien kohdentamisessa (Kajala ym. 2007). Saaristomerren kansallispuis- ton viimeisin, järjestyksessä toinen runkosuunnitelma valmistui 1999 (Metsähallitus 2000). En- simmäisen kerran Saaristomerren kansallispuistossa tehtiin kävijätutkimus vuonna 2003 (Sarlin 2003).

Vuonna 2008 toteutettiin Saaristomerren alueella myös Saaristomerren kansallispuiston yritystut- kimus (Mäki 2009) ja Sinsimpukan luontokeskuksen asiakastutkimus (Tanskanen 2009).

2 Kävijätutkimuksen toteutus

2.1 Alueen kuvaus

Saaristomerens kansallispuisto sijaitsee ulkosaaristossa nykyisten Kemiönsaaren kunnan ja Länsi-Turunmaan kaupungin alueilla. Tätä tutkimusta tehtäessä kuntia oli vielä neljä, Houtskari, Korppoo, Nauvo ja Dragsfjärd (kuvat 1 ja 2 sekä liite 7), ja tulosten raportoinnissakin käytetään vuoden 2008 loppuun voimassa ollutta kuntajakoa. Läntisin osa kansallispuistoa kuuluu entiseen Houtskarinkuntaan ja idässä puisto ulottuu Korppoon ja Nauvon kautta Dragsfjärdiin asti.

Metsähallituksella on Saaristomerellä kaksi keskeistä toimipistettä. Dragsfjärdissä, Kasnäsin kylällä on sekä huoltotukikohta että luontokeskus Sinisimpukka. Luontokeskuksessa voi tutustua Metsähallituksen toimintaan, Saaristomerens kansallispuistoon ja alueen retkeilymahdollisuuksiin. Saaristomerens luontoa voi ihailla Sinisimpukan monipuolisessa näyttelyssä ja karttoja sekä luontoaiheisia matkamuistoja voi ostaa luontokeskuksen myymälästä. Kasnä toimii myös huollon tukikohtana. Saaristokeskus Korpoströmin yhteydessä on kansallispuiston toinen huollon tukikohta. Saaristokeskuksen tarjonta palvelee myös kansallispuiston kävijöitä. Keskuksessa järjestetään seminaareja, luentosarjoja, teemapäiviä sekä useita vaihtuvia näyttelyitä kesäkauden aikana. Näiden lisäksi siellä on pysyvästi esillä saariston perinteisistä elämänmuodoista kertova näyttely (Metsähallitus 2008).

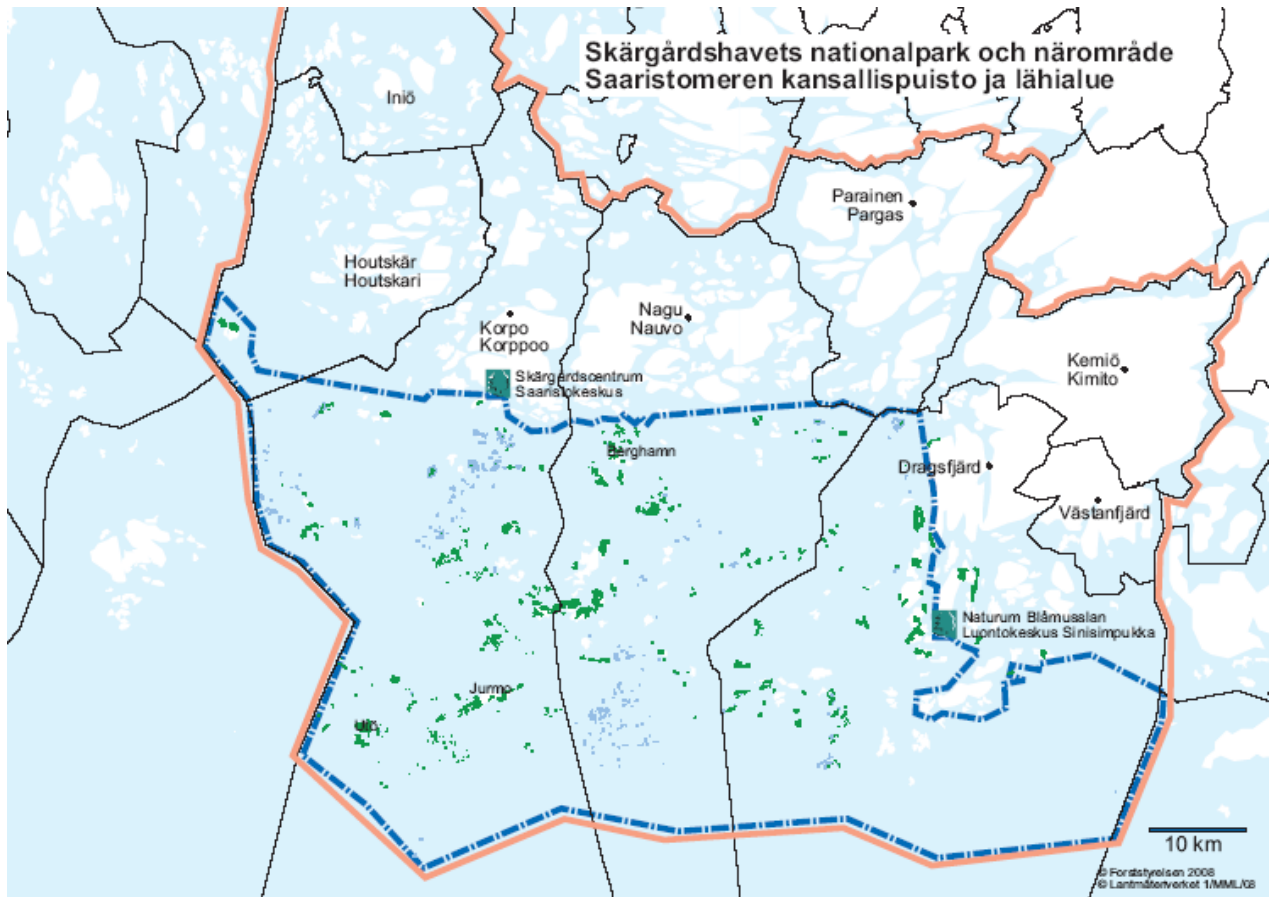

Kuva 1. Saaristomerens kansallispuiston sijainti. © Metsähallitus 2009, © Karttakeskus, Lupa L5293.

Luontokeskus Sinisimpukka sijaitsee tien nro 183 päässä, runsaat 100 km Turusta, ja matkalla on yksi autolautta. Saaristomerens kansallispuistoon ei pääse autolla, mutta Korpoströmiin pääsee kantatietä nro 180 pitkin. Turusta matkaa Saaristokeskukseen kertyy noin 90 km, ja reitillä on autolautat Paraisten ja Nauvon sekä Nauvon ja Korppoon välillä (Metsähallitus 2007). Saaristomerens kansallispuistossa liikennöi yhteysaluksia, joilla pääsee kulkemaan kaikkiin noin kahteenkymmeneen asuttuun saareen. Yhteysalusten lähtöpaikat ovat Kasnä Dragsfjärdissä sekä Prostvik ja Pärnäs Nauvossa. Kaikkiin yhteysalusten lähtöpaikkoihin kulkee linja-auto sekä Turusta että Helsingistä. Kansallispuistoon voi tulla myös omalla veneellä. Saaristomerens alueen vierassatamat ja veneluisikat käyvät ilmi vuosittain julkaistavasta kirjasta Käyntisatamat – Besökshamnarn (Finnlake 2008, Metsähallitus 2008).

Metsähallituksen hallinnassa oleva Saaristomerens kansallispuisto koostuu niistä kansallispuiston rajauksen sisällä olevista valtion maa- ja vesialueista, jotka eivät ole puolustusvoimien käytössä.

Kansallispuiston yli 2 000 saarta ja luotoa käsittävät yhteensä noin 3 200 ha maa-alueita ja kokonaispinta-alaltaan puisto on noin 50 000 ha (liite 7, Metsähallitus 2007). Kansallispuistoa ympäröi niin kutsuttu yhteistoiminta-alue, joka koostuu läheisistä yksityisistä alueista (kuva 2). Tämä yksityisten ihmisten ja kansallispuiston rinnakkainelo ja yhteistyö on ainutlaatuista (Metsähallitus 2008). Itse kansallispuistossa ei ole asukkaita, mutta yhteistoiminta-alueella ympärivuotisia asukkaita on noin 200.

Kuva 2. Tutkimuksessa käytetyt aluerajaukset. Saaristomeren kansallispuisto yhteistoiminta-alueineen on rajattu sinisellä katkoviivalla ja lähialue punaisella yhtenäisellä viivalla. Vihreällä merkityt maa-alueet kuuluvat kansallispuistoon. © Metsähallitus 2009, © Maanmittauslaitos 1/MML/09.

UNESCO perusti vuonna 1994 Saaristomeren biosfäärialueen, jonka ydinalue kansallispuisto on. Biosfäärialue ei ole suojelualue, vaan sillä tarkoitetaan aluetta, jossa ihmisen toiminnalla on tärkeä osa. Saaristomeren biosfäärialue on osa UNESCO:n ohjelmaa, jossa tutkitaan perinteisten elinkeinojen vaikutusta ympäristöön ja kansainvälisesti tärkeitä luonnonarvoja. Ohjelman tavoitteena on edistää paikallisväestön elinoloja luonnon- ja ympäristönsuojelu huomioiden. Lisäksi Saaristomeren kansallispuistolle myönnettiin vuonna 2007 kansainvälinen PAN Parks -sertifikaatti tunnustukseksi hyvin toteutetusta luonnon suojelusta kasvavan luontomatkailun tuomista haasteista huolimatta (Metsähallitus 2008).

Saaristomeri kuuluu maailman laajimpiin saaristokokonaisuuksiin ja sen luonto on täysin omalaatuinen. Alueella on suuria ja karuja kallioluotoja, jotka mannerjää on aikanaan hionut. Toisaalla on myös metsäisiä saaria niittyineen ja rehevine lehtoineen. Kymmenellä saarella kulkee opastettu luontopolku, jonka reitillä voi perehtyä saaren luontoon ja historiaan. Saarilla elää hyvin monipuolinen kasvi- ja eläinlajisto maaston suuren vaihtelevuuden vuoksi. Itämeren matala suolapitoisuus kuitenkin rajoittaa Saaristomeren murtovedessä elävien lajien runsautta. Veden suolapitoisuus on vain 5–6 PSU, mikä poikkeaa niin valtameren kuin makeanveden arvoista ja luo haasteita

erilaisiin ympäristöihin tottuneille lajeille. Nuoren ikänsä vuoksi Itämereen ei ole myöskään ehtinyt kehittyä omaa lajistoa, vaan siellä elää sekä meri- että makeanvedenlajeja. Vaikka Itämeren lajimäärä on suhteellisen pieni, on elämää alueella määrällisesti paljon (Metsähallitus 2008).

Saaristomeren alueen tavallisimpia nisäkäslajeja ovat pikkujyrsijät, mutta alueella elää myös suurempia eläimiä, kuten hirviä. Yhteensä eri nisäkäslajeja on noin 25, ja näihin kuuluu myös norppa, jonka vähenevästä Saaristomeren kannasta suurin osa asuu kansallispuistossa. Huomattavasti norppaa tavallisempi asukki on harmaahylje eli halli, joka on yleistynyt vahvasti, ja jota tavataan koko alueella (Metsähallitus 2008).

Myös lintulajisto on rikas. Kansallispuiston vaihteleva maasto tarjoaa suotuisia pesimispaikkoja yli 130 lajille. Lintuluodot ovat varsinkin lокkien, lapintiirojen ja haahkojen asuttamia, ja merikihuja voi nähdä korkeilla kallioilla. Suojaisemmissa ja vehreämissä saarissa sen sijaan tavataan mm. pähkinähakkia ja kirjokerttua. Aktiivinen suojelutoiminta on pelastanut merikotkan sukupuutolta, ja nykyään niitä voikin taas nähdä liitelemässä saaristossa. Muita alueella tavattavia uhanalaisia lintulajeja ovat räyskä ja etelänsuosirri, joka pesii rantaniityillä. Rantaniityt muodostavat avoimena maana elintärkeän kasvuympäristön pesivien lintulajien lisäksi monelle kasvilajille, kuten ruskokaislalle, isolaukulle, rantakatkerolle ja vilukolle. Kedot houkuttelevat kukillaan monia Suomessa jo harvinaistuneita perhosia ja hyönteisiä. Nämä lajit ovat ehdottoman riippuvaisia tietystä ketokasveista, joita laidunnuksen vähentymisen vuoksi esiintyy entistä vähemmän (Metsähallitus 2008).

Rantaniityt sekä kedot ja hakamaat ovat saariston perinnemaisemaa. Aikaisemmin karjan laidunnus ja talonpoikien tekemä työ piti ympäristöä avoimena, mutta nykyään tällaiset alueet ovat vaarassa hävitä metsittymisen, pensoittumisen ja umpeenkasvamisen vuoksi. Nykyisin kansallispuistossa hoidetaan perinnemaisemia noin 300 hehtaarin alueella. Monella puiston saarella on laidunnut 1990-luvun lopusta alkaen lampaita ja nautoja, sillä eläinten aikaansaamaa laidunnusvaikutusta ei ihminen voi korvata (Metsähallitus 2008). Esimerkiksi niitoissa ja jokakeväsissä lehdesniittyjen haravoineissa vapaaehtoisilla talkootyöläisillä on suuri merkitys.

Saaristomeren kansallispuiston alueella on ollut asutusta rautakaudesta lähtien. Väestömäärä on vaihdellut eri aikakausina suurestikin. Isoviha ja rutto vaikeuttivat saariston elämää 1700-luvulla, mutta 1800-luvun tekniset uudistukset tekivät toimeentulon hankkimisesta helpompaa ja elvyttivät asutusta. 1900-luvulla kaupungit alkoivat houkutella saaristolaisia helpompaan elämään tarjoten uusia toimeentulomahdollisuuksia. Kaupunkilaisten 1970-luvulla alkanut mökkeilyinnostus virkisti uudelleen Saaristomeren elämän ja vaikuttaa edelleen varsinkin kesäisin (Metsähallitus 2008).

Kansallispuiston perustaminen sai alkunsa 1960-luvulla, jolloin heräsi huoli saariston autioitumisesta. Alkava mökkeily koettiin osittain uhkaksi paikallisluonnolle muuttuneen maankäyttötavan vuoksi. Valtioneuvosto teki vuonna 1978 periaatepäätöksen kansallispuiston perustamisesta Saaristomerelle ja viisi vuotta myöhemmin laki ja siihen liittyvä asetus Saaristomeren kansallispuistosta astuivat voimaan. Nykyinen kansallispuisto on herättänyt retkeilijöiden, veneilijöiden ja luontoharrastajien kiinnostuksen (Lindgren & Stjernberg 1986).

Retkeilijän harrastusmahdollisuudet ovat monipuoliset. Luonnontarkkailun lisäksi puistoon voi tulla esimerkiksi melomaan tai telттаilemaan. Useilla saarilla on tulentekopaikat sekä yleiskäymälät ja vaikka erityisiä uimarantoja ei ole, kuuluu uinti monen kävijän harrastuksiin. Marjastus ja sienestys ovat sallittuja alueilla, joilla ei ole liikkumiskieltoa, kuten myös pilkkiminen ja onkiminen jokamiehenoikeudella. Konungskärissä sijaitsee autiotupa, jota retkeilijät voivat käyttää yöpymiseen tai ruuan valmistukseen (Metsähallitus 2008).

Kansallispuistossa on yhteensä 12 luontopolkua, joista yksi on vedenalainen. Stora Hästössä sijaitseva vedenalainen luontopolku on mahdollista kiertää joko pinnalla snorklaten tai laitesukeltamalla, jolloin reitti on pidempi ja kulkee syvemmillä. Saarissa kiertelevien luontopolkujen pituus vaihtelee muutamasta sadasta metristä yli kolmeen kilometriin. Polkuja pitkin kulkeva vierailija pääsee tutustumaan saaren perinnemaisemiin ja luontoon, ja Nauvon Berghamnissa sekä Korppoon Jurmossa voi piipahtaa myös Metsähallituksen luontotupaan (Metsähallitus 2008). Taulukossa 1 on esitetty Saaristomeren kansallispuistoon liittyvät tärkeimmät tunnusluvut, lisää tietoa löytyy mm. Luontoon.fi-verkkopalvelusta (www.luontoon.fi).

Taulukko 1. Saaristomeren kansallispuistoa kuvaavat tärkeimmät tiedot.

Saaristomeren kansallispuisto	
Perustamisajankohta	1983
Sijainti	Varsinais-Suomessa Kemiönsaaren kunnan ja Länsi-Turunmaan kaupungin (entisten Dragsfjärdin, Nauvon, Korppoon ja Houtskarintien) alueella
Kansallispuiston pinta-ala	– 50 000 ha, joista maa-alueita n. 3 200 ha – Kansallispuistoa hallinnoi Metsähallitus
Käyntimäärä	Noin 51 000 käyntikertaa vuonna 2008
Palvelut	– Luontotuvat Nauvon Berghamnissa ja Korppoon Jurmossa – Retkisatamissa (10 kpl) telttailumahdollisuus, opastustaulu, tulisija, pöytä, penkit ja käymälä – Luontopolkuja 12, pituudet 0,3–3 km. Stora Hästössa perinteisen luontopolun lisäksi myös vedenalainen luontopolku. – Autiotupa Konungskärissä – Kyläsatamissa paikallisten saaristolaisten tarjoamat palvelut – Kasnäissä Luontokeskus Sinisimpukka
Käyttömuodot	Luonnonsuojelu, luonnon virkistyskäyttö, opetuskäyttö, luontomatkailu, kulttuuriperinnön säilyttäminen, perinteisten luonnon käyttömuotojen turvaaminen ja elävän saariyhteisön säilyttäminen
Erityistä	– Monilla saarilla laiduntaa kesäisin karjaa ja lampaita ylläpitämässä jo häviämässä olleita perinnemaisemia, jotka ovat elinehto monille eläin- ja kasvilajeille – Kansallispuistossa järjestetään kesäisin talkooureita, joilla kunnostetaan perinnemaisemia perinteisin työmenetelmin – Maihinnousu kielletty osassa rajoitusosia 1.4.–31.7. ja toisaalla ympäri vuoden, jolloin myös vesialueella liikkuminen on kielletty
Hoito- ja käyttösuunnitelma	Viimeisin runkosuunnitelma vahvistettu 1999 (Metsähallitus 2000).

2.2 Aineisto ja menetelmät

2.2.1 Aineiston keruu

Tässä esiteltävät Saaristomeren kävijätutkimuksen tulokset perustuvat kesän 2008 aikana kerättyyn aineistoon. Edellinen alueella tehty kävijätutkimus on vuodelta 2003 (Sarlin 2003), ja tämä tutkimus seuraa pääpiirteittäin aikaisemman tutkimuksen linjoja, vaikka kysymyksenasettelu onkin hieman muuttunut. Tarkoituksena oli toteuttaa muiden Metsähallituksen kävijätutkimusten kanssa soveltuvien osin vertailukelpoinen tutkimus. Keruupisteitä valittiin tällä kerralla 10, kun niitä vuoden 2003 tutkimuksessa oli neljä. Aikaisemmassa tutkimuksessa käytettyjen kohteiden – Berghamn, Konungskär, Jurmo ja Högländ – lisäksi tätä tutkimusta varten keruupisteiksi valittiin myös Boskär, Stora Hästö, Jungfruskär, Björkö, Dalskär ja Holma. Kävijätutkimuksen aineistoa kerättiin etukäteissuunnitelman mukaan 22.5.–31.8.2008, ja keruupäiviä oli yhteensä 34 (liite 2). Otannan suunnittelulla pyrittiin saamaan alueen todellista käyttöä mahdollisimman hyvin edustava otos. Otokseen kuuluivat näin ollen kaikki vähintään 15-vuotiaat kävijät, jotka kulkivat aineistonkeruuvuorojen aikana kulloisenkin keruupisteen ohi.

Aineistonkeruun toteutus (liite 2) erosi alkuperäissuunnitelmasta (liite 1). Alkukesän aikana vastauksia saatiin arvioitua enemmän, minkä vuoksi päätettiin tehdä muutoksia loppukesän aineistonkeruusuunnitelmaan. Yxskär poistettiin kokonaan tutkimuksesta alkukesän hankalien sääolosuhteiden ja loppukesän käytännön syiden vuoksi. Muutamien saarien kohdalla keruupäivien lukumäärää vähennettiin jo saatujen lomakemäärien perusteella.

Osin edellä mainittujen muutosten vuoksi kävijätutkimuksessa saatu aineisto painottuu hyvin vahvasti heinäkuulle, joka vastausajankohtana olisi tosin korostunut ilman tehtyjä muutoksiakin. Kesä on Saaristomeren kansallispuistossa selvästi vilkkaampaa aikaa kuin kevät ja syksy ja tämä näkyi kävijämäärissä vuonna 2008 siksikin, että säät olivat tasaisen huonot koko kauden. Tutkimukseen saatiin 275 vastausta, mikä ylitti kahdella prosenttiyksiköllä tavoitteeksi asetetun määrän, 270 vastausta (taulukko 2). Aineistonkeruun keskittyminen Jurmoon (kahdeksan keruupäivää) korostanee saaren kävijöiden määrää tuloksissa, mutta toisaalta Jurmossa myös vieraillee enemmän kävijöitä kuin pienemmillä saarilla. Lähes kolmasosa kyselyyn vastaajista tavoitettiin Jurmossa ja viidennes Björkössä. Yllättäen Dalskäristä saatiin kolmanneksi eniten, 11 % vastauksista, vaikka saarella tehtiin vain kaksi keruupäivää. Keruupäivien keskimääräinen tavoite, kuusi lomaketta päivässä, ylittyi hieman asettuen kahdeksan lomakkeen päiväkeskiarvoksi. Osittain tästäkin syystä keruupäiviä vähennettiin alun suunnitellusta 46:stä keruupäivästä 34:een.

Taulukko 2. Vastausten jakautuminen Saaristomeren kansallispuistossa.

Haastattelupaikka	kpl	%
Berghamn	26	9
Konungskär	9	3
Jurmo	89	32
Högländ	15	5
Jungfruskär	28	10
Björkö	54	20
Holma	10	4
Stora Hästö	4	1
Dalskär	29	11
Boskär	11	4
Yhteensä	275	100

Tutkimus toteutettiin ohjattuna lomakekyselynä, jossa yli 15-vuotiaita kävijöitä pyydettiin vastaamaan nelisivuiseen lomakkeeseen henkilökohtaisesti tutkimuspisteessä. Tarkoituksena oli, että kävijä vastaisi lomakkeeseen vietettyään kansallispuistossa jo jonkin aikaa. Vasta alueelle saapuneille tai kiireisesti poistumassa oleville tarjottiin mahdollisuutta vastata kyselyyn kotona ja postittaa vastaus saamassaan palautuskuoressa. Aineistonkerääjä pystyi neuvomaan paikan päällä kyselyyn vastanneita, mikäli he eivät ymmärtäneet kysymyksiä tai vastausvaihtoehtoja. Aineistonkerääjä ohjeisti lyhyesti myös ne kävijät, jotka ottivat lomakkeen mukaansa palauttaakseen sen postitse.

Pääosa kävijöistä, 91 % (251 henkilöä), vastasi kyselyyn täyttämällä lomakkeen itse ja vain 3 % vastasi aineistonkerääjän haastattelemana. Kyselylomakkeita jaettiin mukaan myöhemmin täytettäväksi 42 henkilölle, ja näistä lomakkeista palautui 17 kappaletta eli yli 40 %. Vastausprosenttia koko tutkimukselle ei voi laskea, sillä tutkimukseen vastaamisesta kieltäytyneiden ja ohi kulkeneiden tarkka määrä ei ole tiedossa. Osa kieltäytyneistä ja ohi kulkeneista kirjattiin tutkimusai-

neiston keruupäiväkirjaan, mutta kiireisinä hetkinä tätä ei ehditty tehdä. Kieltäytyneitä oli suhteellisen vähän ja varsinaisia ohikulkijoita oli vain vilkkaimmissa saarissa, joissa aineistonkerääjä ei ehtinyt pyytää jokaista osallistumaan tai kaikki kartat olivat vastaajilla käytössä. Usein seurueesta vain yksi henkilö oli halukas vastaamaan, jolloin muita ei kirjattu kieltäytyjiksi. Suurehkot seurueet saattoivat kieltäytyä vastaamisesta kokonaan. Kieltäytymisen syynä oli usein joko kiire lähtä jatkamaan matkaa, lomakkeen pituus tai saapuminen alueella vasta äskettäin. Muutaman kerran vierailijat kertoivat vastanneensa kyselyyn jo jollakin muulla saarella. Kaikille vastaajille jaettiin kiitokseksi Saaristomeri-pinssi.

Vastaukset tallennettiin Metsähallituksen ASTA-tietojärjestelmään, jota käytetään asiakasseurantatietojen tallentamiseen ja raportointiin Metsähallituksen luontopalveluissa. Tässä raportissa käytetään enimmäkseen ASTA-tietojärjestelmän vakioraportteja, jotka ovat taulukoita ja kuvaajia. Aineiston analysoinnin tilastollisina menetelminä käytettiin suorien jakaumien tarkastelua ja kuvailevia tunnuslukuja (keskiarvo, keskihajonta, moodi, mediaani ja prosenttipisteet):

- Moodi on tyyppiarvo, joka kuvaa aineiston yleisintä arvoa.
- Mediaani ilmaisee muuttujan keskimmäisen arvon jakaen havaintoaineiston kahteen yhtä suureen osaan.
- 25 %:n prosenttipiste ilmaisee sen muuttujan arvon, jonka alle sijoittuu neljäsosa havaintoaineistosta ja 75 %:n prosenttipiste puolestaan sen muuttujan arvon, jonka alle sijoittuu kolme neljäsosaa havainnoista.

2.2.2 Kyselylomake ja sen ongelmakohdat

Kyselylomake muokattiin Metsähallituksen kävijätutkimuksissa käyttävän lomakkeen pohjalta Saaristomeren kansallispuistoon sopivaksi (liite 6). Siinä oli neljä sivua ja 20 kysymystä, joista osa oli moniosaisia. Lomakkeen täyttämiseen kului vastaajilta 10–30 minuuttia, yleisimmin noin 15–20 minuuttia. Aineistonkerääjän haastatellessa kävijää tämä ei ehkä tohtinut olla vastauksissaan yhtä rehellinen kuin itse lomakkeen täyttäneet. Lisäksi haastateltavalta puuttui visuaalinen asteikko kysymyksissä, joissa kohtia arvioitiin arvosanoilla 1–5, joten suhteuttaminen on voinut olla hankalampaa. Joidenkin vastaajien mielestä lomake olisi voinut olla lyhyempi.

Suomenkielisen lomakkeen lisäksi tarjolla oli ruotsin- ja englanninkieliset. Yli 80 % kävijöistä täytti kyselylomakkeen suomeksi ja vain 15 % ruotsiksi (taulukko 3). Tähän on osittain saattanut vaikuttaa se, millä kielellä haastattelija on kävijöitä lähestynyt. Mikäli kävijä ilmoitti kykenevänsä vastaamaan sekä suomeksi että ruotsiksi, pyrittiin hänelle antamaan ruotsinkielinen lomake.

Taulukko 3. Kielten osuus täytetyistä lomakkeista.

Lomakkeen kieli	kpl	%
Englanti	7	3
Ruotsi	42	15
Suomi	226	82
Yhteensä	275	100

Suurin osa kyselyyn vastanneista paneutui lomakkeen täyttämiseen hyvin. Huomattava osa lomakkeista oli kuitenkin täytetty jollakin tapaa puutteellisesti tai siten, että voidaan epäillä, ettei vastaaja ole ymmärtänyt kysymystä tai vastausvaihtoehtoja tutkimuksessa tarkoitettulla tavalla. Seuraavassa käsitellään yksitellen kysymyksiin ja vastauksiin liittyviä ongelmia ja mahdollisia

virhelähteitä. Aivan jokaiseen kysymykseen ei odotettukaan vastausta kaikilta kävijöiltä, mutta kuten kävijätutkimuksen tuloksista ilmenee, monen kysymyksen vastaajamäärä (kyseisen kysymyksen otoskoko n) on huomattavasti pienempi kuin hyväksyttävästi täytetyn kyselylomakkeen palauttaneiden määrä (275).

Kysymyksissä 2 ja 3 osa vastaajista on saattanut lukea ohjeet huolimattomasti ja vastata siksi virheellisesti. Kysymyksessä 2a tiedustellaan aikaa, joka on vietetty tai aiotaan viettää Saaristomeren kansallispuistossa ja b-kohdassa kysytään vastaavaa asiaa mukaan lukien myös lähialueen (kts. kuva 2, s. 11). Kysymys 3a selvittää, miten kansallispuistossa aiotaan yöpyä, kun taas 3b kysyy yöpymistä pelkästään lähialueella.

Kysymyksessä 4, joka tiedustelee käyntikohteita, osa vastaajista on luultavasti valinnut vähemmän käyntikohteita kuin missä he todellisuudessa ovat vierailleet. Tämä voi osittain johtua siitä, että vastaaja on ilmoittanut vain ne paikat, joissa hän jo on ollut, mutta ei niitä, joissa hän vielä aikoo matkallaan käydä. Lisäksi yllättävän moni vierailija ei muistanut kaikkien saarten nimiä, joilla oli vierailut. Lomakkeessa oli tässä kysymyksessä lievä painovirhe, kun Stora Hästö mainitaan kaksi kertaa. Mitä luultavimmin tämä virhe ei kuitenkaan ole vastausten oikeellisuuteen paljon vaikuttanut. Yhtenä puutteena vastausvaihtoehdoissa voidaan pitää kohtaa Berghamn, joka viittaa Nauvon Berghamniin eikä Korppoon Berghamniin. Vastaaja ei välttämättä ole tätä tiennyt, jolloin hän on voinut tarkoittaa Korppoon Berghamnia rastittaessaan kyseisen kohdan.

Matkustuksessa käytettyjä kulkuneuvoja kysyttiin kohdassa 5a. Mikäli vastaukseksi oli valittu vain yksi kulkuneuvo, tulkittiin se myös viimeksi käytetyksi kulkuneuvoksi 5b-kohtaa tallennettaessa, vaikkei vastaaja olisi täyttänyt 5b-kohtaa lainkaan. Muutamassa lomakkeessa vastaaja oli ilmoittanut matkustaneensa kansallispuistoon ainoastaan esimerkiksi henkilöautolla tai junalla, vaikka tämä on käytännössä mahdotonta.

Seurueen kokoa sekä lasten ja liikuntaesteisten määrää selvittävässä kysymyksessä 6 alle 15-vuotiaiden syntymävuodet -kohtaan oli toisinaan jätetty vastaamatta. Selitys voi olla se, ettei vastaaja ole tiennyt ryhmäänsä kuuluneiden lasten ikää.

Kysymyksessä 7 oli mahdollista tallentaa vain yksi vastausvaihtoehto, mutta osa vastaajista oli merkinnyt seurueensa koostuvan esimerkiksi sekä oman perheen jäsenistä että ystävistä. Tällöin kirjattiin tallennuksessa seurueen koostuvan oman perheen jäsenistä.

Kysymyksessä 8 selvitettiin eri tekijöiden tärkeyttä vastaajalle. Jotkut vastasivat vain erittäin tai melko tärkeiksi kokemiansa tekijöiden kohtiin. Tarkoitus kuitenkin oli, että vastaaja olisi arvioinut jokaisen 15 kohdan tärkeyttä itselleen.

Kysymys 9 tiedusteli käynnin aikaisia aktiviteetteja. 18 % vastaajista oli jättänyt ilmoittamatta 9b-kohdassa kaikkein tärkeimmän harrastuksensa. Selitys tähän voi olla se, että lomakkeella 9b-kohdan ympärillä on paljon tekstiä ja kysymystä voi olla vaikea huomata. Lisäksi osalla vastaajista on saattanut olla hankaluuksia valita vain yksi aktiviteetti monesta mieleisistä ja tärkeistä vaihtoehdoista.

Kysymyksessä 10 pyydettiin arvioimaan kansallispuiston palveluiden, rakenteiden ja ympäristön laatua sekä niiden määrää 18 eri tekijän kannalta. Laatu-osioon oli vastattu selvästi useammin ja paremmin kuin määrä-osioon. Laadunarvioinnissa ”en ole käyttänyt” -vaihtoehto on saattanut jäädä huomaamatta ja vastaus on tällöin valittu vastausskaalan keskeltä tai muutoin omiin kokemuksiin perustumatta. Toinen virhelähde liittyy kysymyksen ymmärtämiseen: pelkän palvelun laadun sijaan on saatettu arvioida ylipäänsä tyytyväisyyttä palveluun (eli myös määrään). Määrän arvioinnissa oli melko yleisesti vastattu sama vastausvaihtoehto (yleisimmin ”sopiva” tai ”en osaa sanoa”) kaikkiin 18 kohtaan, mikä viittaa siihen, ettei vastaaja ole jaksanut miettiä todellista mie-

lipidettään. Kysymyksen liiasta pituudesta ja monimutkaisuudesta viestii se, että useat vastaajat olivat vastanneet suurimpaan osaan määrää koskevista kohdista ”liian suuri” ilmeisesti ajatellen vaihtoehdon 3 suurimpana vaihtoehtoisista numeroarvoista kuvaavan parasta mahdollista tyytyväisyyttä. Vaikuttaa erikoiselta, että vastaajan mielestä yleinen siisteys, turvallisuus tai maiseman vaihtelevuus voisivat olla liian suuria. Varmuutta mahdollisesta väärinymmärryksestä ei ole, ja ainakin rakenteiden (esim. pysäköintipaikat, reitit, opasteet) kohdalla vastauslomakkeista pystyi päättämään, että jotkut kävijät todella pitävät nykyistä määrää liian suurena. Tutkimusaineistoa kerätessä huomattiin, että jotkut vastaajat eivät jaksaneet tai halunneet vastata määrä-osioon. Osa vastaajista ei luultavasti vain ole huomannut sitä, samoin kuin 10b-kohtaa, jossa kysyttiin mielipidettä palveluiden ja rakenteiden määrästä kokonaisuudessaan. Valtaosa vastaajista oli toki vastannut harkiten sekä laatua että määrää koskeviin osioihin.

Kysymyksessä 12 oli joskus vastattu useampaan kuin yhteen kohtaan, esim. eritellen eri kohteita Saaristomeren kansallispuistossa. Tällöin talletettiin ylin vaihtoehto ”matkasi ainoa tai tärkein kohde”.

Käyntiin liittyviä kustannuksia selvittävään kysymykseen 13 vastattaessa omien kulujen arvioiminen osoittautui monille hankalaksi. Tällöin jotkut vastaajat ohittivat kysymyksen osin siitä syystä, ettei käynnistä koettu aiheutuvan erityisiä kuluja, ja osin siksi, että kaikkien kulujen arvioiminen ja erittely tuntui monesta vaikealta.

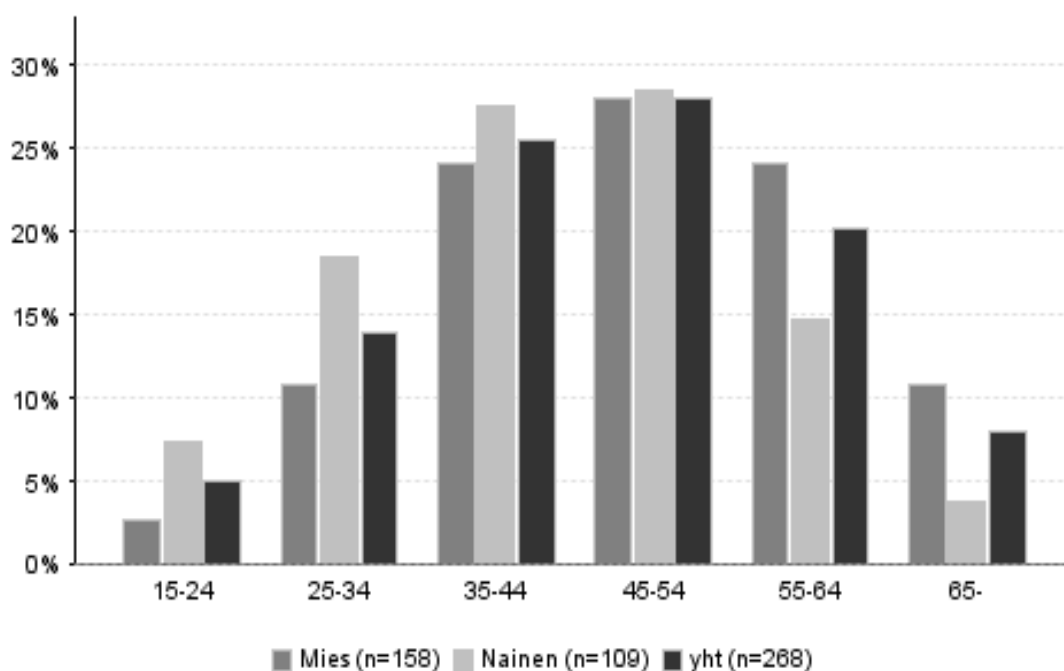
3 Tulokset

3.1 Kävijärakenne

3.1.1 Kävijöiden perustiedot

Kyselyyn vastanneista 60 % oli miehiä. Ikäluokkien koot noudattivat normaalijakaumaa sukupuolesta riippumatta ja myös sukupuolet yhteenlaskettuina (kuva 3). Miesten keski-ikä oli 49 vuotta ja naisten 43 vuotta-(taulukko 4). Nuorimmissa ikäluokissa korostui naisten osuus, kun vastaavasti vanhimmat ikäluokat olivat miespainotteisia. Alle 35-vuotiaita oli vastaajista vain vajaa viidennes ja puolet vastaajista oli 35–54-vuotiaita. Vanhimman ja nuorimman vastaajan ikäero oli lähes 65 vuotta vanhimman kyselyyn vastanneen ollessa 79-vuotias ja nuorimman 15-vuotias.

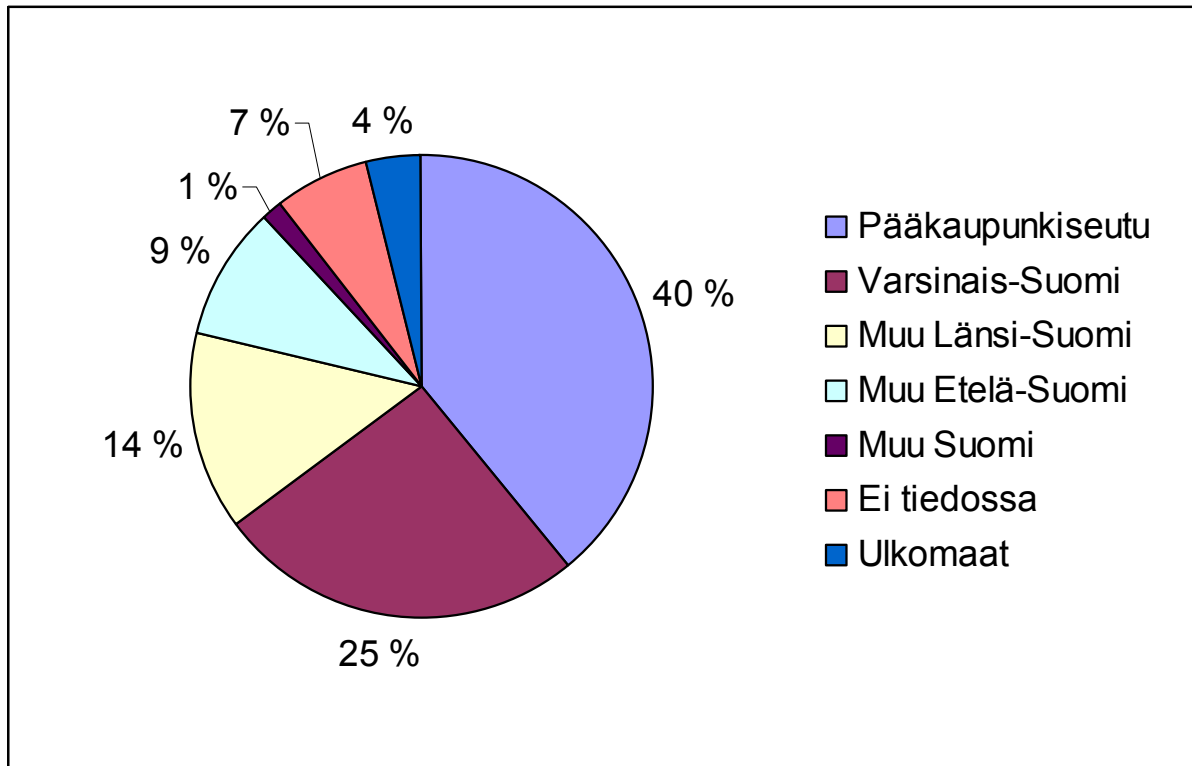
Kävijöistä 40 % tuli pääkaupunkiseudulta ja neljännes Turusta sekä muualta Varsinais-Suomesta (kuva 4). Ulkomaisia kävijöitä oli yhteensä yksitoista henkilöä eli 4 % kaikista vastanneista. Ulkomaisia vastaajia oli Ruotsista, Saksasta, Iso-Britanniasta, Hollannista ja Tanskasta.

Kuva 3. Vastanneiden ikäjakauma sukupuolen mukaan.

Taulukko 4. Vastanneiden ikää kuvaavia tunnuslukuja sukupuolen mukaan. Vastanneiden määrä (n) oli 268.

Ikä	Mies	Nainen	Kaikki
Keski-ikä	48,64	43,38	46,49
län keskihajonta	12,21	12,40	12,54
Minimi-ikä	15	17	15
Maksimi-ikä	79	68	79
Moodi	56	41	53
Mediaani	48	43	46

Kuva 4. Kaikkien vastanneiden kotikuntien sijainti (n = 277).

Monista ulkomaisista seurueista vain yksi henkilö halusi tai osasi vastata kyselyyn englanniksi. Tästä johtuen sekä ulkomaisten kävijöiden prosentuaalinen osuus (kuva 4) että englanniksi täytettyjen lomakkeiden määrä (taulukko 3) ovat todellista pienemmät. Ulkomaisista vastaajista ruotsalaiset ja tanskalaiset täyttivät lomakkeen ruotsiksi, mikä selittää yhden prosenttiyksikön eron kaikkien ulkomaalaisten ja englanniksi vastanneiden kesken.

Yleisin ammatillisen koulutuksen taso kaikkien vastaajien kesken oli ylempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto, jonka oli suorittanut 44 % vastaajista (taulukko 5). Yhteensä joko alempi tai ylempi korkeakoulututkinto oli 57 %:lla kävijöistä. Kaikista vastaajista ammattikoulun suorittaneita oli vain 10 % ja ilman ammatillista tutkintoa oli 8 % vastaajista. Miesten suhteellinen osuus ammattikoulun käyneistä sekä toisaalta korkeasti koulutetuista oli naisia suurempi, kun naisilla puolestaan oli miehiä useammin opistotasoinen tai alempi korkeakoulututkinto.

Taulukko 5. Vastanneiden ammatillinen koulutus sukupuolen mukaan.

Ammatillinen koulutus	Mies		Nainen		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Ammattikoulu	20	13	7	7	27	10
Opistotasoinen tutkinto	35	22	31	29	66	25
Alempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto	18	11	16	15	34	13
Ylempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto	73	46	45	42	118	44
Ei ammatillista tutkintoa	13	8	8	7	21	8
Yhteensä	159	100	107	100	266	100

3.1.2 Kävijöiden seuruetiedot

Saaristomeren kansallispuistoon tultiin lähes aina seurueen kanssa. Vain yksi prosentti kyselyyn vastanneista liikkui kansallispuistossa yksin (taulukko 6). Suurin osa seurueista oli 2–5 hengen suuruisia, kuuden tai useamman hengen ryhmissä oli liikkeellä 12 % kävijöistä. Suurimman seurueen kooksi ilmoitettiin 18 henkilöä, ja keskimäärin seurueeseen kuului noin 4 henkilöä (taulukko 7). Alle 15-vuotiaita kuului 87 vastaajan seurueeseen ja keskimäärin heillä oli kaksi alle 15-vuotiasta seurueessaan. Nuorin kansallispuiston kävijä oli syntynyt tutkimusvuonna. Liikuntaesteisiä henkilöitä oli vain yhden vastaajan seurueessa.

Lähes 70 % vastaajista oli kansallispuistossa oman perheen jäsenten kanssa ja 6 % ilmoitti seurueensa koostuvan muista sukulaisista (taulukko 8). Seuraavaksi yleisimmin retkeilyseurueen muodostivat ystävät (20 %) ja pieni osa kävijöistä oli liikkeellä kerhon, yhdistyksen tai vastaavan jäsenen kanssa. Tämän kysymyksen kohdalla tietojärjestelmään pystyi tallentamaan vain yhden vastausvaihtoehdon. Jos vastaaja oli merkinnyt kaksi vastausvaihtoehtoa, joista useimmiten toinen oli ”oman perheen jäsenet”, niin tallennettiin ”perhe”. Todellisuudessa seurueissa oli kuitenkin usein esimerkiksi sekä perheenjäseniä että ystäviä tai sukulaisia.

Taulukko 6. Kävijöiden seuruekoot.

Seurueen koko	kpl	%
Yksin	4	1
2–5 hengen seurue	234	87
6 tai useamman hengen seurue	32	12
Yhteensä	270	100

Taulukko 7. Usean hengen seurueita kuvaavia tunnuslukuja.

Muuttuja	n	Keski-arvo	Keskihaj.	Prosenttipisteet				
				Min	25 %	Med	75 %	Max
Seurueen koko yhteensä	266	3,7	2,14	2	2	3	4	18
Alle 15-vuotiaita	87	1,9	1,11	1	1	2	2	5
Liikuntaesteisiä	1	1,0	-	1	1	1	1	1
Alle 15-vuotiaiden syntymävuodet	146	1999,8	4,22	1993	1996	2000	2002	2008

Taulukko 8. Seurueen pääasiallinen koostumus.

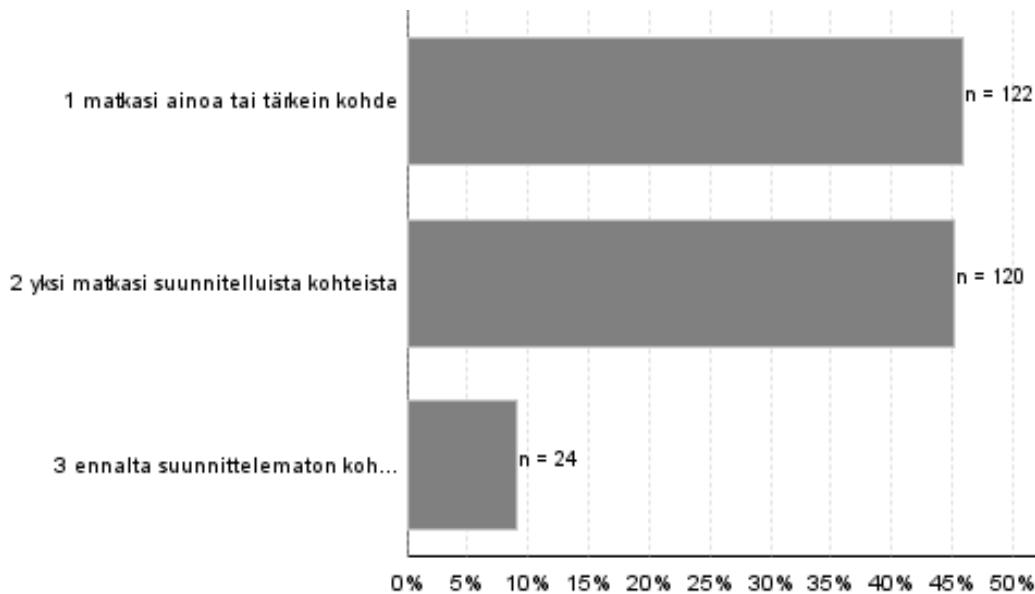
Seurueen koostuminen	kpl	%
Oman perheen jäsenistä	184	68
Muista sukulaisista	17	6
Ystävistä	55	20
Työtovereista	1	0
Eläkeläisryhmästä	1	0
Kerhosta, yhdistyksestä tms.	11	4
Yhteensä	269	100

3.2 Käynti Saaristomerellä kansallispuistossa

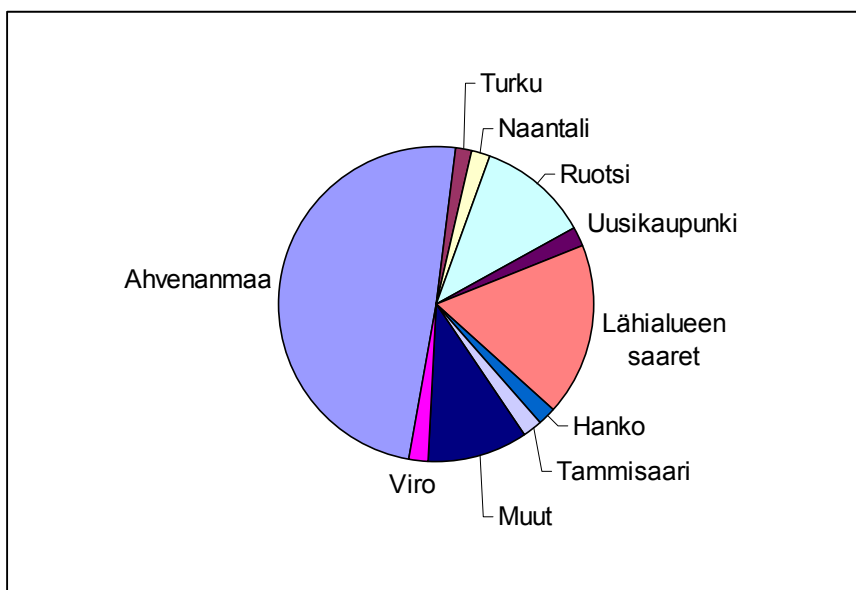
3.2.1 Kohteen tärkeys

Yli 90 % vastaajista ilmoitti Saaristomerellä kansallispuiston olevan joko yksi matkan suunnitelluista kohteista tai matkan ainoa tai tärkein kohde (kuva 5). Vain vajaa kymmenesosa vastaajista oli poikennut puistoon sattumalta. Muut matkakohteet ilmenevät liitteestä 3.

Lähes puolet kävijöistä ilmoitti yhdeksi suunnitelluksi matkakohteeksi Maarianhaminan, Ahvenanmaan tai osia Ahvenanmaasta (kuva 6). Lähialueen saaret sekä Ruotsi nousivat myös suosittujen matkakohteiden joukkoon. Turku, Naantali, Uusikaupunki, Hanko, Tammisaari ja Viro olivat keskenään kaikki yhtä suosittuja.

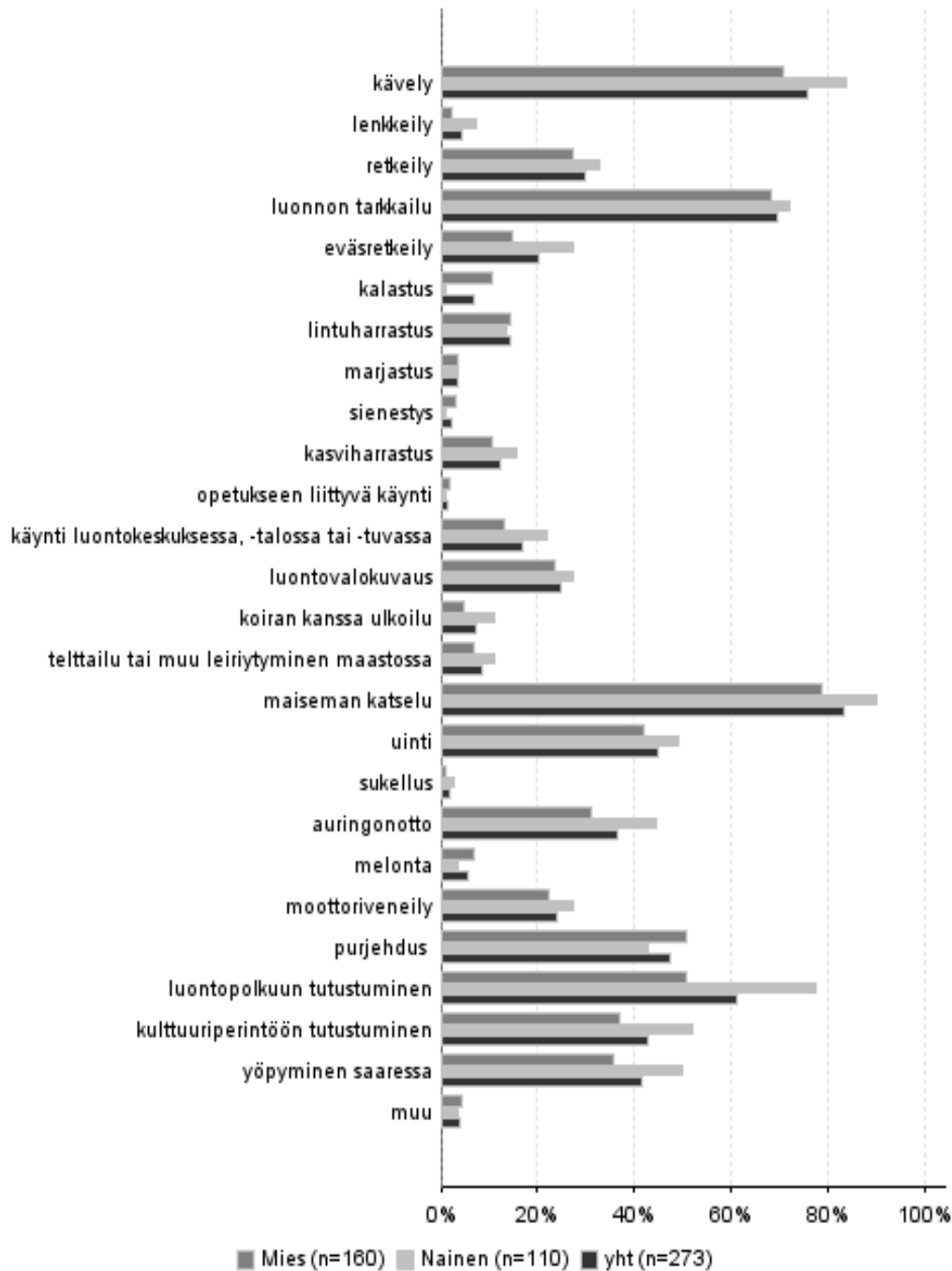
Kuva 5. Saaristomerellä kansallispuiston tärkeys matkan kohteena (n = 266).

Kuva 6. Muita suosittuja matkakohteita Saaristomerellä kansallispuiston lisäksi.

3.2.2 Kävijöiden ulkoilu- ja luontoharrastukset

Kyselyyn vastaajia pyydettiin valitsemaan tarjotuista vaihtoehdoista aktiviteetit ja harrastukset, joita he harjoittivat vieraillessaan Saaristomeren kansallispuistossa. Suosituin harrastus oli maiseman katselu (83 %), mutta myös kävely (76 %) ja luonnon tarkkailu (70 %) olivat erittäin suosittuja (kuva 7). Naiset ilmoittivat harrastuksinaan selvästi miehiä useammin luontopolkuun ja kulttuuriperintöön tutustumisen. Miehet puolestaan ilmoittivat hieman useammin aktiiviseen toimintaan liittyviä harrastuksia, kuten kalastuksen, melonnan ja purjehduksen. Oman listassa mainitsemattoman vaihtoehdon oli valinnut 11 henkilöä. Näitä harrastuksia olivat mm. jooga, purjelautailu, musiikki, rentoutuminen ja nukkuminen.

Kuva 7. Pääasialliset harrastukset, joihin osallistuttiin tai aiottiin osallistua tällä käynnillä Saaristomeren kansallispuistossa.

Kaikista vastanneista 13 % ilmoitti 1–3 harrastusta ja 33 % oli valinnut 4–6 harrastusta (taulukko 9). Yllättäen yli kolmasosa (35 %) oli valinnut jopa 7–9 aktiviteettia tai enemmän. Naiset tuntuivat olevan hieman aktiivisempia harrastuksissaan, sillä vain 4 % naisista oli valinnut 1–3 aktiviteettia, kun vastaava luku miehillä oli 19 %. Yli 10 aktiviteettia oli naisista valinnut jopa 25 % ja miehistä vain 14 %.

Vastaajia pyydettiin myös nimeämään kaikkein tärkein harrastus tällä käynnillään Saaristomeren kansallispuistossa. Tähän kysymykseen oli vastannut 82 % vastaajista. Kaikkien vastanneiden kesken tärkeimmäksi harrastukseksi oli useimmiten mainittu purjehdus (28 %), maiseman katselu (23 %) tai luonnon tarkkailu (11 %) (taulukko 10). Miesten vastaukset noudattivat em. järjestystä, mutta naiset pitivät maiseman katselua tärkeimpänä.

Taulukko 9. Harrastusten lukumäärä tällä käynnillä Saaristomeren kansallispuistossa.

Harrastusten lukumäärä	Miehet		Naiset		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
1–3 aktiviteettia	30	19	4	4	36	13
4–6 aktiviteettia	54	34	37	34	91	33
7–9 aktiviteettia tai enemmän	54	34	42	38	96	35
10 aktiviteettia tai enemmän	22	14	27	25	50	18
Yhteensä	160	100	110	100	273	100

Taulukko 10. Vastaajien tärkeimmät harrastukset tällä käynnillä Saaristomeren kansallispuistossa.

Tärkein harrastus	Mies		Nainen		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Purjehdus	42	33	22	23	64	28
Maiseman katselu	24	19	27	28	53	23
Luonnon tarkkailu	10	8	14	14	24	11
Moottoriveneily	9	7	3	3	12	5
Retkeily	4	3	6	6	10	4
Luontopolkuun tutustuminen	1	1	8	8	9	4
Yöpyminen saarella	5	4	4	4	9	4
Uinti	4	3	4	4	8	4
Melonta	4	3	1	1	5	2
Muu	4	3	1	1	5	2
Kävely	3	2	1	1	4	2
Lintuharrastus	3	2			4	2
Kulttuuriperintöön tutustuminen	3	2	1	1	4	2
Eväsretkeily	1	1	2	2	3	1
Luontovalokuvaus	1	1	2	2	3	1
Kalastus	2	2			2	1
Koiran kanssa ulkoilu	2	2			2	1
Telttailu tai muu leiriytyminen maastossa	1	1	1	1	2	1
Auringonotto	2	2			2	1
Kasviharrastus	1	1			1	0
Yhteensä	126	100	97	100	226	100

3.2.3 Käyntien alueellinen jakautuminen

Kaikkein suosituin vierailukohde Saaristomeren kansallispuistossa oli Jurmo, jossa kävi lähes puolet kyselyyn vastanneista (taulukko 11 ja liite 7). Seuraavaksi suosituimmat käyntikohteet olivat Björkö (31 %) ja Berghamn (23 % vastaajista).

Saaristokeskus Korpoström (14 %) oli Metsähallituksen Saaristomeren toimipisteistä tämän kyselyn mukaan kansallispuiston kävijöiden keskuudessa suosituimpi kuin Sinisimpukan luontokeskus (9 %). Tässä tulee kuitenkin huomioida, että kyselyä on tehty pääosin Korppoon ja Nauvon alueilla, joista on lyhyt matka Korpoströmiin. Valmiiden vastausvaihtoehtojen lisäksi muun kohteen oli maininnut 26 vastaajaa. Näissä oli mainittu mm. Brunskär, Högsåra, Nötö, Vänö ja Utö.

Taulukko 11. Käyntien alueellinen jakautuminen Saaristomeren kansallispuistossa. Käynnillä oli mahdollista vierailla useammassa paikassa.

Käyntikohde	kpl	%
Muualla, missä?	72	26
Berghamn	64	23
Konungskär	20	7
Jurmo	130	47
Högländ	30	11
Jungfruskär	40	15
Björkö	85	31
Boskär	15	5
Holma	11	4
Stora Hästö	11	4
Yxskär	17	6
Dalskär	46	17
Sandö	10	4
Kräkskär	8	3
Sinisimpukan luontokeskus	26	9
Saaristokeskus Korpoström	37	14
Vastanneita yhteensä	274	

3.2.4 Käynnin toistuvuus ja kesto

Kaikista kyselyyn vastanneista 85 % oli käynyt Saaristomeren kansallispuistossa aikaisemminkin (taulukko 12). Naisista 21 % oli alueella ensimmäistä kertaa ja miehistä vain 12 %.

Aiemmin Saaristomeren kansallispuistossa käyneiden käyntikerrat viimeisten viiden vuoden aikana jakautuivat nollan ja 120:n välille (taulukko 13). Osa aiemmin vierailleista oli siis käynyt puistossa viimeksi yli viisi vuotta ennen vastaushetkeä, pieni osa puolestaan oli vierailut yli sata kertaa viimeksi kuluneiden viiden vuoden aikana. Puolet kysymykseen vastanneista oli käynyt kansallispuistossa vähintään viisi kertaa vastaamasta edeltäneiden viiden vuoden kuluessa.

Noin viidennes Saaristomeren kansallispuistossa aiemmin käyneistä oli jättänyt erittelemättä, minä vuonna he olivat olleet ensimmäisen kerran ja milloin viimeksi. Varhaisin vierailu Saaristomeren alueelle oli tehty vuonna 1955, 53 vuotta sitten. Puistossa ennen käyneet olivat vierailleet siellä ensimmäisen kerran keskimäärin vuonna 1990, noin 18 vuotta sitten, ja edellisen kerran keski-

määrin vuonna 2007 (taulukko 14). Ainakin puolet aiemmin käyneistä vastaajista oli käynyt Saaristomerellä kansallispuistossa viimeksi vuonna 2007 eli kyselyä edeltävänä vuonna.

Taulukko 12. Vastanneiden käynnin toistuvuus Saaristomerellä kansallispuistossa.

Käynnin toistuvuus	Miehet		Naiset		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Ensikertaa alueella	18	12	21	21	39	15
Käynyt aikaisemmin	135	88	81	79	218	85
Yhteensä	153		102		257	

Taulukko 13. Aiemmin Saaristomerellä kansallispuistossa käyneiden käyntikerrat viimeisten viiden vuoden aikana.

Aikaisemmat käyntikerrat	n	Keski-arvo	Keski-haj.	Prosenttipisteet				
				Min	25 %	Med	75 %	Max
Käynnit viimeisten 5 vuoden aikana	218	13,2	20,32	0	4	5	15	120

Taulukko 14. Aiemmin Saaristomerellä kansallispuistossa vierailneiden ensimmäisen ja viimeisimmän käynnin ajoittuminen.

Ensimmäinen ja viimeisin käynti alueella	n	Keski-arvo	Keski-haj.	Prosenttipisteet				
				Min	25 %	Med	75 %	Max
Ensimmäisen kerran käynyt vuonna	193	1990	12,89	1955	1981	1990	2003	2007
Ensimmäisen kerran käynyt 'n' vuotta sitten	193	18	12,89	1	5	18	27	53
Viimeksi käynyt vuonna	190	2007	1,76	1995	2007	2007	2008	2008
Viimeksi käynyt 'n' vuotta sitten	190	1	1,76	0	0	1	1	13

Suurin osa kävijöistä yöpyi kansallispuiston alueella tai sen lähialueella (kuva 2, s. 11). Päiväkävijöitä oli kansallispuiston alueella 15 % vastaajista (taulukko 15). Kun myös lähialue otetaan huomioon (taulukko 16), oli päiväkävijöiden osuus vain 2 %. Kansallispuistokäynti miellettiin siis enemmänkin pidemmäksi retkeksi kuin päiväkäynniksi. Sukupuolten välinen ero näkyi varsinkin lähialueella, jossa miesten osuus oli huomattavasti naisia suurempi ja erityisesti päiväkävijöiden joukossa. Lähialueella yöpyneiden määrää tarkasteltaessa on syytä huomioida, että monien kyselyyn vastanneiden koti tai kesämökki sijaitsee kansallispuiston rajojen sisällä tai välittömässä läheisyydessä. Päiväkävijät viipyivät kansallispuistossa keskimäärin 4,2 tuntia ja puistossa ja sen lähialueella yhteensä keskimäärin 5,9 tuntia. Kansallispuistossa yöpyneet viipyivät sen alueella keskimäärin 4,4 vuorokautta ja kansallispuistossa tai sen lähialueella yöpyneet keskimäärin 7,5 vuorokautta.

Kansallispuiston alueella yövyttiin yleisimmin veneessä, keskimäärin 4–5 yötä, tai omassa majoitteessa, esimerkiksi teltassa, keskimäärin 3–4 yötä (taulukko 17). Vene oli yleisin yöpymispaikka myös kansallispuiston lähialueella ja tällöin yöpymisiä oli keskimäärin 6–7 (taulukko 18). Omasa mökissä yöpyjien määrä nousi lähialueella toiseksi yleisimmäksi yöpymistavaksi ja kestoltaan 12–13 yön pituiseksi.

Taulukko 15. Päiväkävijöiden ja yöpyjien osuus sekä käynnin kesto (tuntia/vuorokautta) Saaristomerens kansallispuiston alueella sukupuolen mukaan jaoteltuna.

Kävijäryhmä	n	Osuus %	Käynnin kesto (yöpyjillä vrk, päiväkävijöillä h)				
			Keskiarvo	Mediaani	Moodi	Min	Max
Päiväkävijät	38	15	4,2	4	5	1	12
Miehet	18	47	4,7			2	12
Naiset	19	50	3,9			1	8
Yöpyjät	219	85	4,4	3	2	1	20
Miehet	136	62	4,5			1	20
Naiset	81	37	4,1			1	20
Yhteensä	257						

Taulukko 16. Päiväkävijöiden ja yöpyjien osuus sekä käynnin kesto (tuntia/vuorokautta) Saaristomerens kansallispuistossa ja sen lähialueella sukupuolen mukaan jaoteltuna.

Kävijäryhmä	n	Osuus %	Käynnin kesto (yöpyjillä vrk, päiväkävijöillä h)				
			Keskiarvo	Mediaani	Moodi	Min	Max
Päiväkävijät	5	2	5,9	4	4	4	12
Miehet	4	80	6,2			4	12
Naiset	1	20	4,5			4	4
Yöpyjät	256	98	7,5	6	2	1	50
Miehet	153	60	7,3			1	30
Naiset	101	39	7,8			1	50
Yhteensä	261						

Taulukko 17. Saaristomerens kansallispuiston alueella yöpyvien yöpymistavat.

Yöpymistapa	n	Keskiarvo	Keskihaj.	Prosenttipisteet				
				Min	25 %	Med	75 %	Max
Autiotuvassa	2	1,5	0,71	1	1	2	2	2
Vuokramökissä	7	1,9	0,69	1	1	2	2	3
Omassa mökissä	4	6,0	2,00	5	5	5	7	9
Omassa majoitteessa (laavu, telta tms.)	25	3,5	2,38	1	2	3	4	13
Veneessä	192	4,8	4,69	1	2	4	6	45
Muulla	4	4,5	3,42	1	2	5	7	9

Taulukko 18. Saaristomerens kansallispuiston lähialueella yöpyvien yöpymistavat.

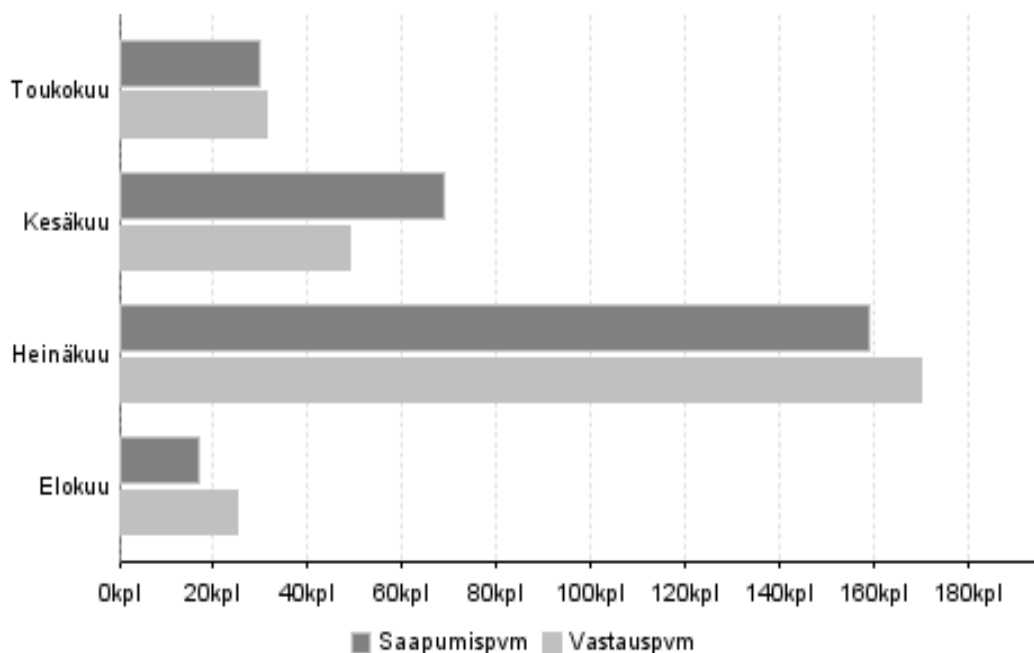
Yöpymistapa	n	Keskiarvo	Keskihaj.	Prosenttipisteet				
				Min	25 %	Med	75 %	Max
Autiotuvassa	1	2,0	-	2	2	2	2	2
Vuokramökissä	9	4,7	4,90	2	2	3	4	17
Omassa mökissä	24	12,5	13,93	1	2	7	17	50
Omassa majoitteessa (laavu, telta tms.)	19	3,2	2,75	1	2	2	3	13
Veneessä	164	6,7	6,30	1	2	5	9	45
Maatilamajoituksessa	1	2,0	-	2	2	2	2	2
Vakituisessa asunnossa	1	4,0	-	4	4	4	4	4
Muulla	6	3,7	3,01	1	1	3	5	9

3.2.5 Saapuminen alueelle

Saaristomeren kansallispuistoon saavuttiin melko tasaisesti eri viikonpäivinä, tiistain ja sunnuntain ollessa kuitenkin hieman muita hiljaisempia päiviä (taulukko 19). Vilkkain kuukausi oli heinäkuu, ja yli puolet kävijätutkimuksen vastauksista on saatu yksinomaan heinäkuun aikana (kuva 8). Tähän vaikuttaa osaltaan kävijätutkimuksen otanta ja siihen tutkimuksen kuluessa tehdyt muutokset (ks. luku 2.2.1), mutta ainakin vuonna 2008 kansallispuistossa oli selvästi vilkkainta juuri heinäkuussa. Yli kolme neljäsosaa kävijöistä tuli puistoon kello 10:00 ja kello 18:00 välillä (taulukko 20). Vilkkaimpia ajankohtia olivat kello 12:00–14:00 sekä 14:00–16:00, jolloin alueelle saapui yhteensä 58 % vastanneista.

Taulukko 19. Saapuminen Saaristomeren kansallispuistoon ja kyselyyn vastaaminen viikonpäivittäin.

Viikonpäivä	Saapumispvm		Vastauspvm	
	kpl	%	kpl	%
Maanantai	50	18	18	7
Tiistai	22	8	45	16
Keskiviikko	52	19	54	20
Torstai	40	15	55	20
Perjantai	42	15	20	7
Lauantai	47	17	64	23
Sunnuntai	22	8	19	7
Yhteensä	275	100	275	100

Kuva 8. Saaristomeren kansallispuistoon saapuminen ja kyselyyn vastaaminen kuukausittain (n = 275).

Taulukko 20. Saapuminen Saaristomeren kansallispuistoon ja kyselyyn vastaaminen saapumis- ja vastaamisajankohdan mukaan.

Kellonaika	Saapumisaika		Vastausaika	
	kpl	%	kpl	%
8:00–9:59	1	0	11	4
10:00–11:59	27	10	59	22
12:00–13:59	78	29	64	23
14:00–15:59	78	29	37	14
16:00–17:59	26	10	36	13
18:00–19:59	20	8	29	11
20:00–21:59	21	8	37	14
22:00–7:59	15	6		
Yhteensä	266	100	273	100

Lähes puolet kansallispuiston kävijöistä oli käyttänyt henkilöautoa matkustaessaan kotoa alueelle (taulukko 21). Yli 80 % vastaajista käytti saapuessaan viimeisenä kulkuneuvona joko moottori- tai purjevenettä (taulukko 22). Osa vastaajista oli ehkä ymmärtänyt kysymyksen väärin ja merkinnyt tähän kohtaan henkilöauton tai junan, joilla ei ole mahdollista saapua kansallispuiston alueelle. Reittialuksella, lähinnä arvatenkin Eivorilla, oli saapunut 11 % vastanneista.

Taulukko 21. Kulkuneuvot, joita vastanneet käyttivät matkallaan Saaristomeren kansallispuistoon. Matkaa on voitu tehdä useammalla kulkuneuvolla.

Kulkuneuvo	kpl	%
Henkilöauto	127	47
Henkilöauto ja asuntovaunu tai matkailuauto	1	0
Linja-auto	15	5
Juna	7	3
Kanootti, kajakki tai soutuvene	9	3
Reittivene tai -alus	30	11
Tilausvene tai -alus	4	1
Moottorivene	96	35
Purjevene	126	46
Jokin muu	1	0
Vastanneita yhteensä	273	

Taulukko 22. Vastanneiden viimeisin kulkuneuvo Saaristomeren kansallispuistoon saavuttaessa.

Viimeisin kulkuneuvo	kpl	%
Henkilöauto	3	1
Juna	1	0
Kanootti, kajakki tai soutuvene	9	3
Reittivene tai -alus	25	10
Tilausvene tai -alus	2	1
Moottorivene	95	36
Purjevene	125	48
Jokin muu	1	0
Yhteensä	261	100

3.2.6 Käyntiin liittyvä rahankäyttö

Vastaajia pyydettiin arvioimaan kansallispuistokäyntiin liittyviä kustannuksia, joilla tarkoitettiin kaikkia kotoa lähtemisen jälkeen aiheutuneita kuluja. Kustannukset pyydettiin erittelemään polttoaine-, matka-, ruoka-, kahvila-, majoittumis-, ohjelmapalvelu- ja muihin kustannuksiin (ks. kyselylomake, liite 6). Vastaajia kannustettiin ilmoittamaan henkilökohtaiset kulunsa ja osuutensa seurueen yhteisistä kuluista, mutta vaihtoehtoisesti pystyi ilmoittamaan koko oman seurueen kulut (liite 4).

Käyntikerrallaan kävijä kulutti keskimäärin 71,15 euroa (taulukko 23). Mediaani oli 29,25 euroa ja 95 prosentin luottamusväli 55,71–86,59 euroa. 95 prosentin luottamusväli kuvaa keskiarvojen luotettavuutta. Tämä tarkoittaa, että otoksesta laskettu keskiarvo asettuu luottamusvälille 95 prosentin todennäköisyydellä. Mahdollisten virheellisten, keskiarvoa vääristävien havaintojen vuoksi aineistosta laskettiin myös ns. puhdistettu keskiarvo, jossa molemmista ääripäistä poistettiin 2 % havainnoista. Saaristomeren kansallispuistossa tämä keskiarvo oli 59,25 euroa kaikki kävijät mukaan lukien.

Kävijät luokiteltiin kotimaisiin matkailijoihin, ulkomaisiin matkailijoihin sekä paikallisiin. Paikallisiksi luokiteltiin ne vastaajat, joiden kotipaikka on jokin lähialueen kunnista (Iniö, Houtskari, Korppoo, Nauvo, Parainen, Kemiö, Dragsfjärd tai Västanfjärd). Tarkasteltaessa vain matkailijoiden rahankäyttöä saadaan hieman suurempia arvoja (taulukko 24). Erot kaikkien kävijöiden ja matkailijoiden välillä ovat kuitenkin hyvin pieniä johtuen siitä, että kaikista vastanneista paikallisia oli vain kolme henkilöä.

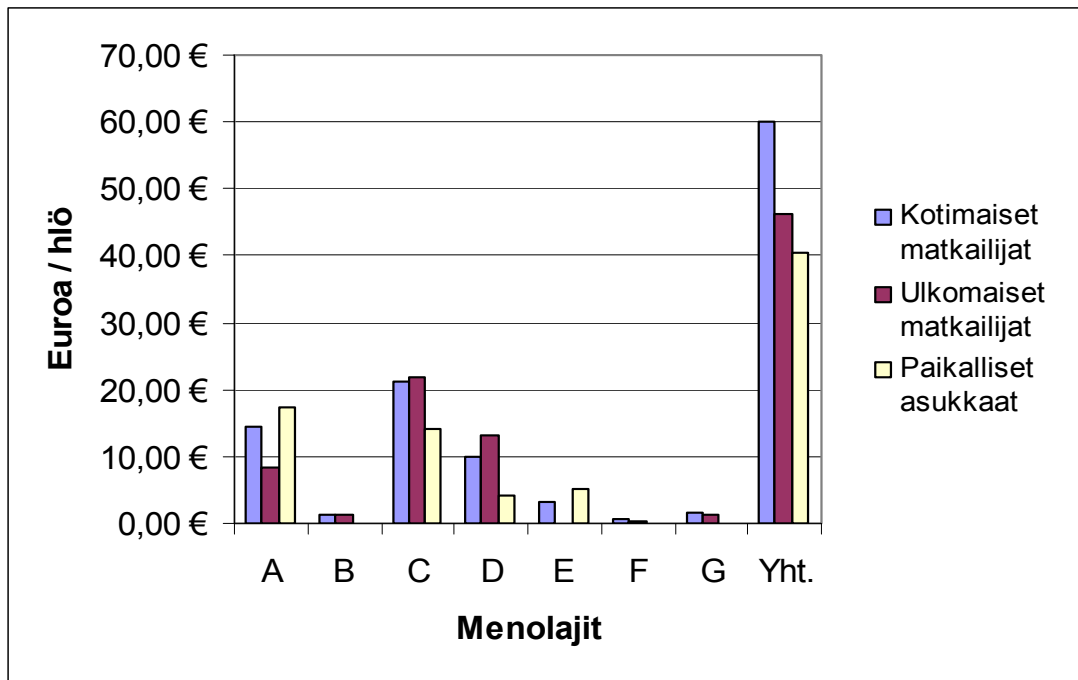
Kuvassa 9 on esitetty paikallisten ja matkailijoiden rahankäytön puhdistettu keskiarvo menolajeittain. Eniten rahaa käyttivät kotimaiset matkailijat, ja yleisimmät käyttökohteet olivat ruoka- ja vähittäiskauppaostokset sekä polttoaine- ja huoltamokustannukset. Paikallismatkojen, ohjelmapalvelukustannusten ja muiden menojen osuudet olivat hyvin pieniä.

Taulukko 23. Kaikkien kävijöiden Saaristomeren kansallispuistossa käyntiin liittyvä rahankäyttö (n = 262). Puhdistetussa keskiarvossa on rahankäyttökäytön molemmista ääripäistä poistettu 2 % havainnoista.

Menot yhteensä	€/käynti	Luottamusväli (95 %)
Keskiarvo	71,15	55,71–86,59 €
Mediaani	29,25	
Puhdistettu keskiarvo	59,25	

Taulukko 24. Matkailijoiden Saaristomeren kansallispuistossa käyntiin liittyvä rahankäyttö (n = 259). Puhdistetussa keskiarvossa on rahankäyttökäytön molemmista ääripäistä poistettu 2 % havainnoista.

Menot yhteensä	€/käynti	Luottamusväli (95 %)
Keskiarvo	71,50	55,68–87,32 €
Mediaani	30,00	
Puhdistettu keskiarvo	59,48	

Kuva 9. Puhdistettu keskiarvo paikallisten ja matkailijoiden rahankäytöstä Saaristomeren kansallispuistossa menolajeittain (n = 262). A = polttoaine/huoltamo, B = paikallismatkat, C = ruoka/vähittäiskauppa, D = kahvila/ravintola, E = majoittuminen, F = ohjelmapalvelukustannukset ja G = muut menot.

3.2.7 Tietolähde

Saaristomeren kansallispuisto oli tuttu yli puolelle vastaajista ja lähes yhtä moni ilmoitti saaneensa tietoa kansallispuistosta tuttavilta, sukulaisilta tai ystäviltä (taulukko 25). Tietoa puistosta oli saanut esitteistä tai oppaista 33 %, Metsähallituksen luontokeskuksesta tai asiakaspalvelupisteestä 26 % ja Metsähallituksen verkkosivuilta 13 % vastanneista. Vähiten puistoa koskevaa tietoa saatiin muilta verkkosivuilta, seudun matkailutoimistosta tai matkailuinfosta ja alueen yrityksiltä. Muualta tietoa saaneet olivat mm. kuulleet kansallispuistosta työpaikallaan tai venenäyttelyssä.

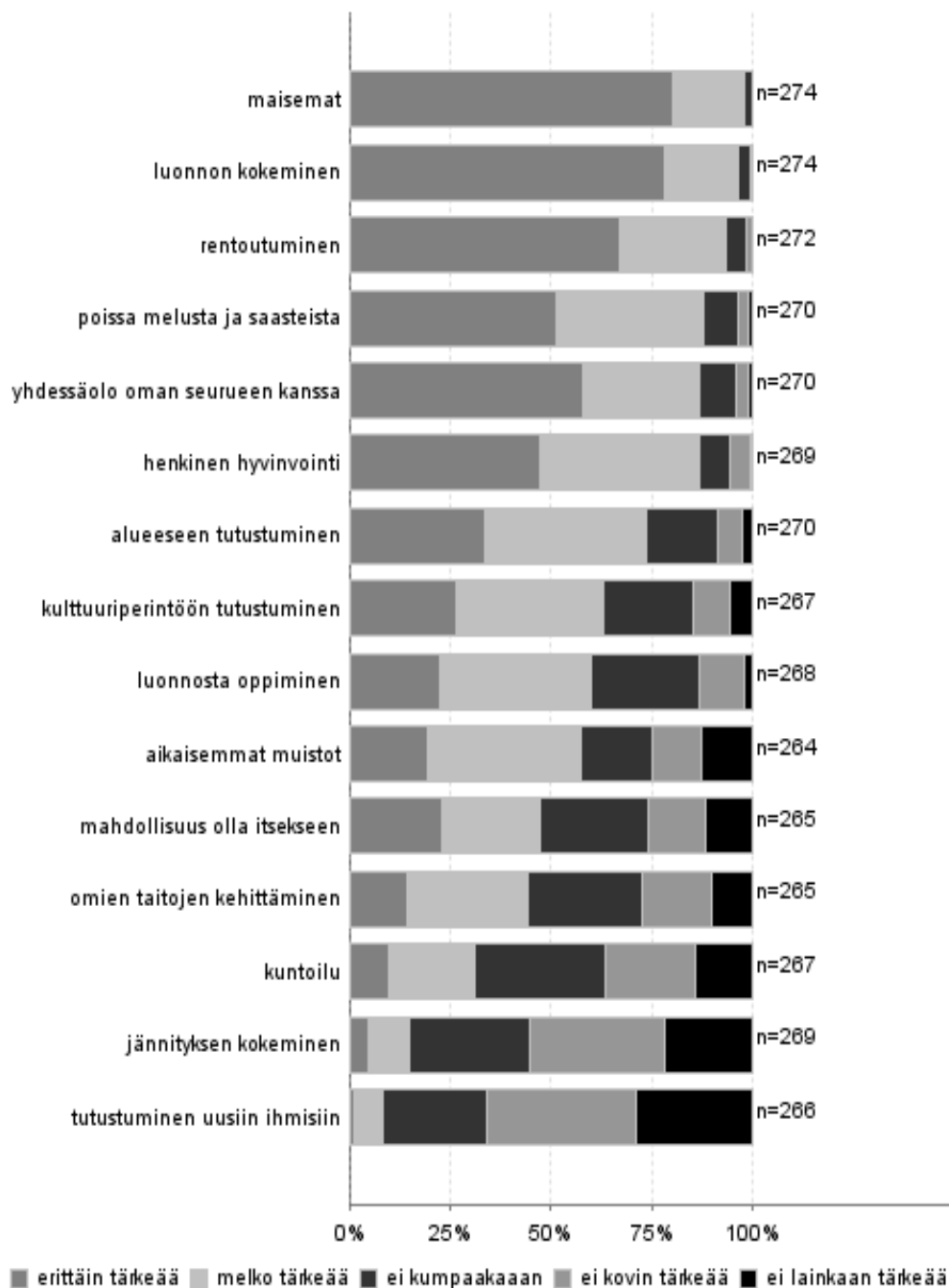
Taulukko 25. Vastanneiden tietolähteet.

Tietolähde	kpl	%
Metsähallituksen luontokeskuksesta tai asiakaspalvelupisteestä	70	26
Tuttavilta, ystäviltä tai sukulaisilta	141	52
Metsähallituksen www-sivuilta (www.metsa.fi tai www.luontoon.fi)	34	13
Muilta www-sivuilta	24	9
esitteistä tai oppaista (Retkeilyopas ym.)	90	33
TV-/radio-ohjelmista tai lehtiartikkeleista	31	12
Seudun matkailutoimistosta tai matkailuinfosta	18	7
Alueen yrityksiltä (esim. ohjelmapalvelut, majoitus)	10	4
Paikka on entuudestaan tuttu	155	58
Muualta	14	5
Vastanneita yhteensä	269	

3.3 Kävijätyytyväisyys

3.3.1 Käynnin tarkoitus

Kysyttäessä kävijöiltä, mikä heille oli tärkeää kyseisellä kansallispuistokäynnillä, haluttiin selvittää kävijöiden virkistysmotiiveja. Kysytyistä vaihtoehdoista vastaajat kokivat tärkeimmiksi maisemat, luonnon kokemisen, rentoutumisen, melusta ja saasteista poissa olemisen sekä oman seurueen kanssa olemisen (kuva 10). Vähintään 75 % vastaajista piti kutakin em. tekijää erittäin tai melko tärkeänä. Vähiten tärkeäksi koettiin tutustuminen uusiin ihmisiin ja jännityksen kokeminen käynnin aikana. Voimakkaimmin mielipiteet jakautuivat tiedusteltaessa itsekseen olemisen mahdollisuuden ja omien taitojen kehittämisen merkitystä.

Kuva 10. Kävijöiden virkistysmotiivit Saarisjärven kansallispuistossa.

3.3.2 Kävijöiden mielipiteet alueesta, palveluista ja ympäristön laadusta

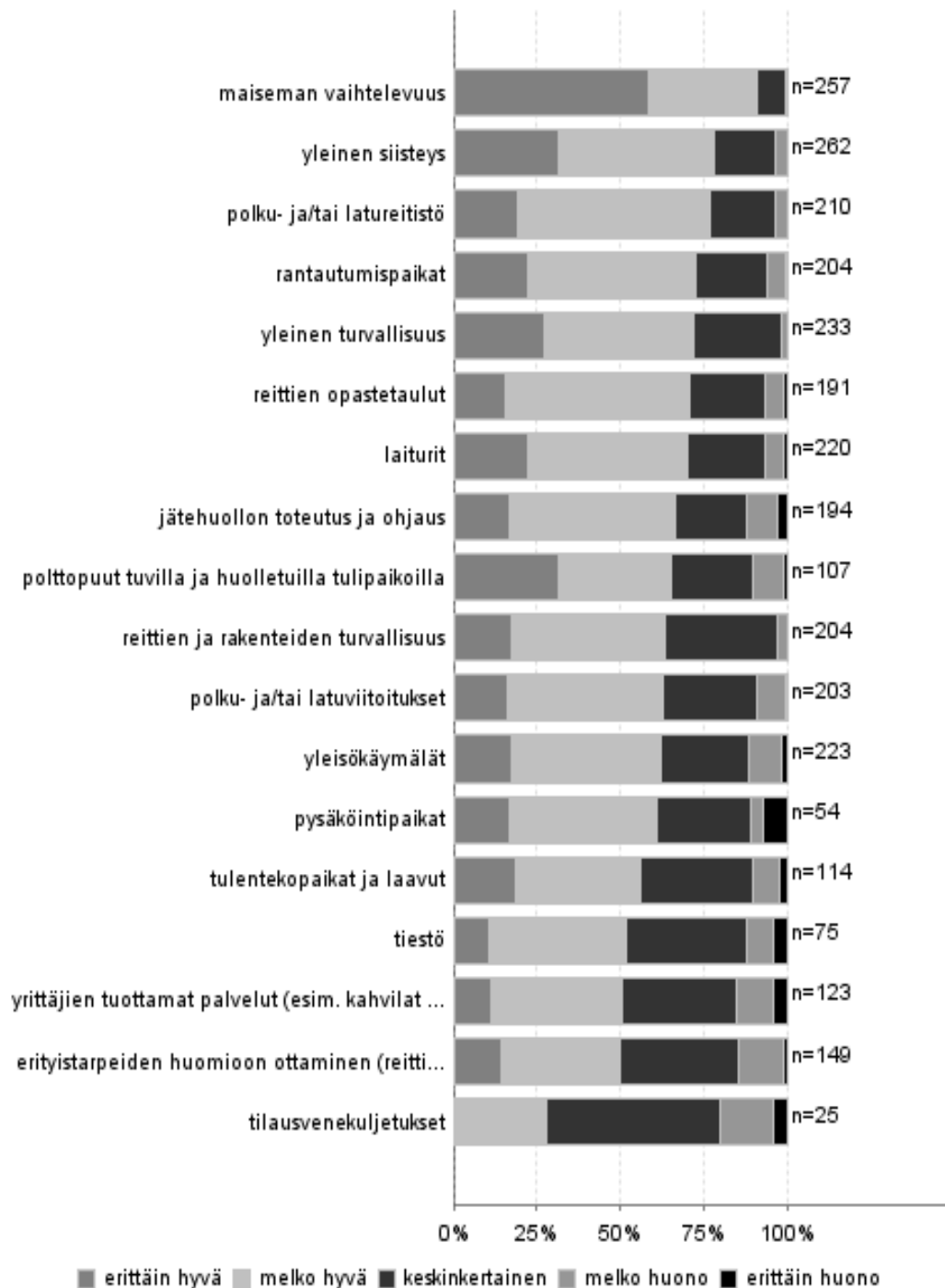
Saaristomeren kansallispuiston palveluista, rakenteista ja ympäristötekijöistä laadukkaimpina pidettiin maiseman vaihtelevuutta, yleistä turvallisuutta sekä alueen yleistä siisteyttä. Kunkin em. tekijän laadunarvioinnin keskiarvo oli asteikolla 1–5 vähintään 4,0 eli melko hyvä (taulukko 26, kuva 11). Useimpien muidenkin tekijöiden laatu arvioitiin keskimäärin melko hyväksi. Erittäin hyvän arvion vähintään 20 %:lta vastaajista saivat tuvat polttopuineen sekä laiturit ja rantautumispaikat. Heikoimmat keskiarvot saivat tilausvenekuljetukset ja yrittäjien tuottamat palvelut, jotka arvioitiin keskimäärin keskinkertaisiksi. Tilausvenekuljetusten laadun arvioi erittäin tai melko huonoksi 20 % vastaajista, mutta kyseiseen kohtaan oli vastannut vain 9 % kysymykseen vastanneista. Yrittäjien tuottamia palveluita piti erittäin huonona 4 % ja melko huonona 11 % niitä arvioineista.

Palveluista oli arvioitu aktiivisesti yleistä siisteyttä (97 %) ja maiseman vaihtelevuutta (95 %). Vähiten vastaajat olivat käyttäneet ja arvioineet tilausvenekuljetuksia, pysäköintipaikkoja (20 %) ja tiestöä (28 %). Vähintään yhteen laadunarvioinnin kohtaan oli vastannut yhteensä 271 henkilöä. Kuhunkin kohtaan vastanneita on keskimäärin 257, mukaanlukien ne vastaajat, jotka eivät olleet käyttäneet kohdassa kysyttyä palvelua.

Taulukko 26. Saaristomeren kansallispuiston palveluiden käyttö ja laadun arviointi (1 = erittäin huono, ... 5 = erittäin hyvä).

Palvelu tai ympäristö tekijä	Käyttänyt ja arvioinut		Arviointi, %					Keskiarvo	Ei käytänyt n
	n	%	erittäin huono	melko huono	keskinkertainen	melko hyvä	erittäin hyvä		
Pysäköintipaikat	54	20	7	4	28	44	17	3,6	201
Tiestö	75	28	4	8	36	41	11	3,5	177
Reittien opastetaulut	191	70	1	6	23	55	16	3,8	69
Polku- ja/tai latureitistö	210	77	0	3	20	58	19	3,9	52
Polku- ja/tai latuviitoitukset	203	75	0	8	28	47	16	3,7	55
Tulentekopaikat ja laavut	114	42	3	8	33	38	18	3,6	148
Polttopuut tuvilla ja huollatuilla tulipaikoilla	107	39	1	9	24	34	32	3,9	151
Yleisökäymälät	223	82	2	10	26	44	17	3,7	43
Jätehuollon toteutus ja ohjaus	194	72	3	9	21	49	17	3,7	63
Erityistarpeiden huomioon ottaminen (reittien kuljetavuus, turvallisuus, opasteet yms.)	149	55	1	13	36	36	14	3,5	97
Laiturit	220	81	1	5	24	48	22	3,8	42
Rantautumispaikat	204	75	0	5	22	50	22	3,9	56
Tilausvenekuljetukset	25	9	4	16	52	28	0	3,0	225
Yrittäjien tuottamat palvelut (esim. kahvilat ja ohjelmapalvelut)	123	45	4	11	34	39	11	3,4	126
Reittien ja rakenteiden turvallisuus	204	75	0	3	34	46	18	3,8	48
Yleinen turvallisuus	233	86	0	2	26	45	27	4,0	19
Yleinen siisteys	262	97	0	3	18	47	31	4,1	5
Maiseman vaihtelevuus	257	95	0	1	8	32	59	4,5	6
Vastanneita yhteensä	271								

Kuva 11. Kävijöiden mielipiteet-Saaristomerén kansallispuiston palveluiden ja ympäristötekijöiden laadusta.

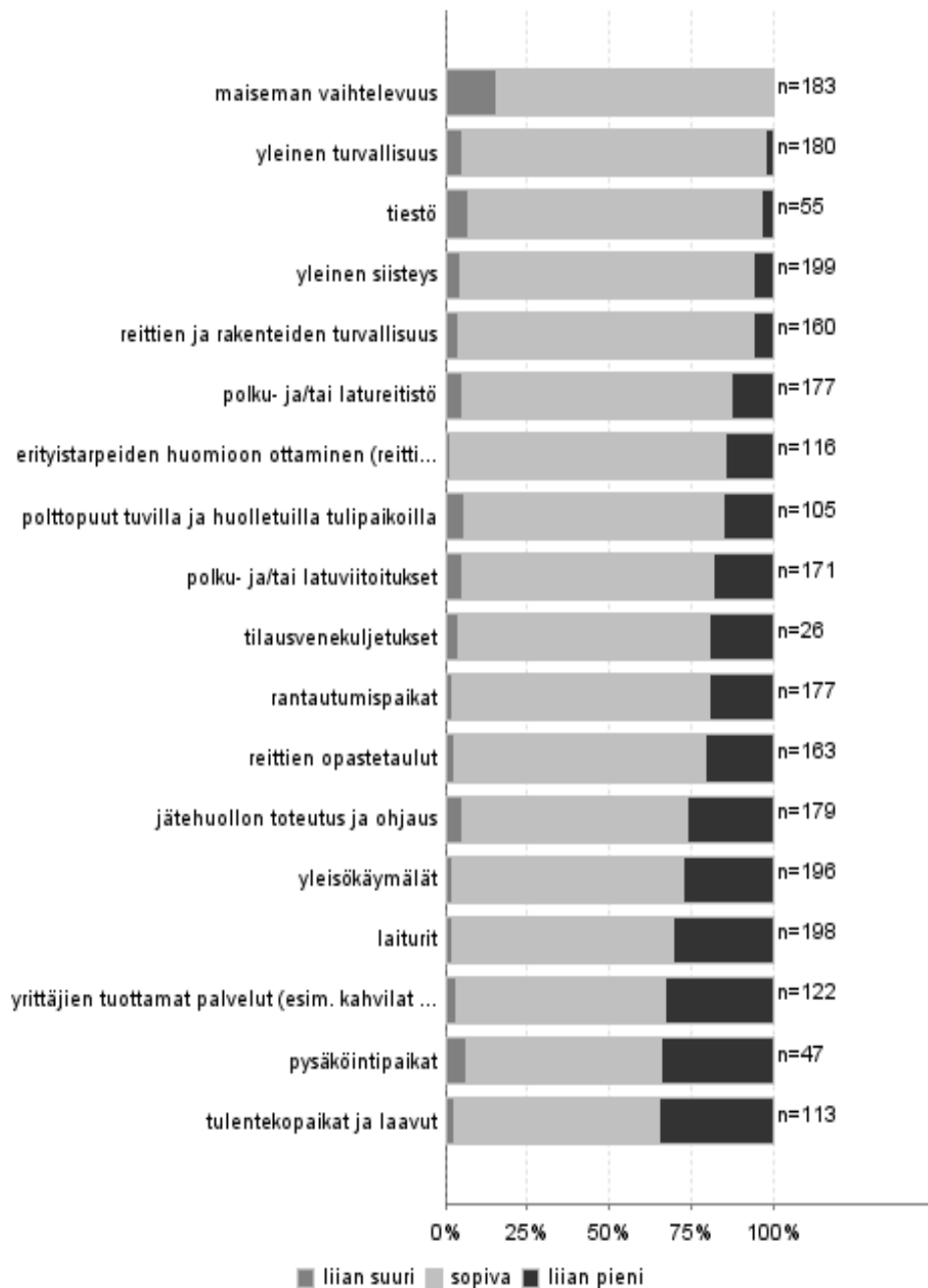
Palveluiden, rakenteiden ja ympäristötekijöiden laadun yhteydessä kysyttiin myös mielipidettä näiden nykyisestä määrästä. Tähän vastanneiden määrä oli huomattavasti pienempi kuin laadunarviointiin vastanneiden. Kysymykseen ainakin osittain vastanneita oli 244, mutta kunkin kohdan määrän riittävyyttä oli arvioinut keskimäärin vain 143 vastaajaa (otoskoosta n ja arviointiprosenteista taulukossa 27 ja kuvassa 12 ei käy ilmi ”en osaa sanoa” -vastausvaihtoehdon valinneiden määrä).

Kaikkein sopivimpana pidettiin yleisen turvallisuuden (93 %), reittien ja rakenteiden turvallisuuden (90 %) ja yleisen siisteyden (89 %) määrää (taulukko 27, kuva 12). Liian pieneksi arvioitiin yleisimmin tulentekopaikkojen ja laavujen, pysäköintipaikkojen, yrittäjien tuottamien palveluiden sekä laiturien määrä. Vähintään 30 % vastaajista oli sitä mieltä, että näitä oli liian vähän. Pysäköintipaikkoja lukuun ottamatta edellä mainittujen tekijöiden määrää oli arvioinut yli sata kävijää. Kaikkein harvimmin, 26 kertaa, otettiin kantaa tilausvenekuljetusten määrään.

Joidenkin vastaajien mielestä kaikkien tekijöiden määrä oli liian suuri. Tulosten mukaan eniten liikatarjontaa oli vastaajien mielestä yllättäen maiseman vaihtelevuudessa. Useat tekijät jakoivat mielipiteitä osan vastaajista ollessa sitä mieltä, että tarjontaa on liian vähän ja osan mielestä sitä oli liian paljon. Näitä tekijöitä olivat mm. polkureitistöt ja -viitoitukset, polttopuut, tiestö sekä jätehuolto. Tulosten tulkinnassa on syytä olla huolellinen aiemmin esitetyistä syistä (ks. luku 2.2.2).

Taulukko 27. Saaristomeren kansallispuiston palveluiden määrän arviointi (1 = liian pieni, ... 3 = liian suuri).

Palvelu	Käytännyt ja arvioinut		Arviointi, %			Keski-arvo	Keskihajonta
	n	%	liian pieni	sopiva	liian suuri		
Pysäköintipaikat	47	19	34	60	6	1,72	0,58
Tiestö	55	23	4	89	7	2,04	0,33
Reittien opastetaulut	163	67	21	77	2	1,82	0,45
Polku- ja/tai latureitistö	177	73	13	82	5	1,92	0,42
Polku- ja/tai latuviitoitukset	171	70	18	77	5	1,87	0,47
Tulentekopaikat ja laavut	113	46	35	63	3	1,68	0,52
Polttopuut tuvilla ja huolletuilla tulipaikoilla	105	43	15	79	6	1,90	0,45
Yleisökäymälät	196	80	28	70	2	1,74	0,48
Jätehuollon toteutus ja ohjaus	179	73	26	69	5	1,79	0,52
Rityistarpeiden huomioon ottaminen (reittien kuljettavuus, turvallisuus, opasteet yms.)	116	48	15	84	2	1,87	0,39
Laiturit	198	81	30	68	2	1,72	0,49
Rantautumispaikat	177	73	20	78	2	1,82	0,44
Tilausvenekuljetukset	26	11	19	77	4	1,85	0,46
Yrittäjien tuottamat palvelut (esim. kahvilat ja ohjelmopalvelut)	122	50	33	64	3	1,70	0,53
Reittien ja rakenteiden turvallisuus	160	66	6	90	4	1,98	0,32
Yleinen turvallisuus	180	74	2	93	5	2,03	0,27
Yleinen siisteys	199	82	6	89	5	1,98	0,33
Maiseman vaihtelevuus	183	75	1	84	16	2,15	0,38
Vastanneita yhteensä	244						

Kuva 12. Kävijöiden mielipiteet palveluiden ja ympäristötekijöiden määrästä Saarismeren kansallispuistossa.

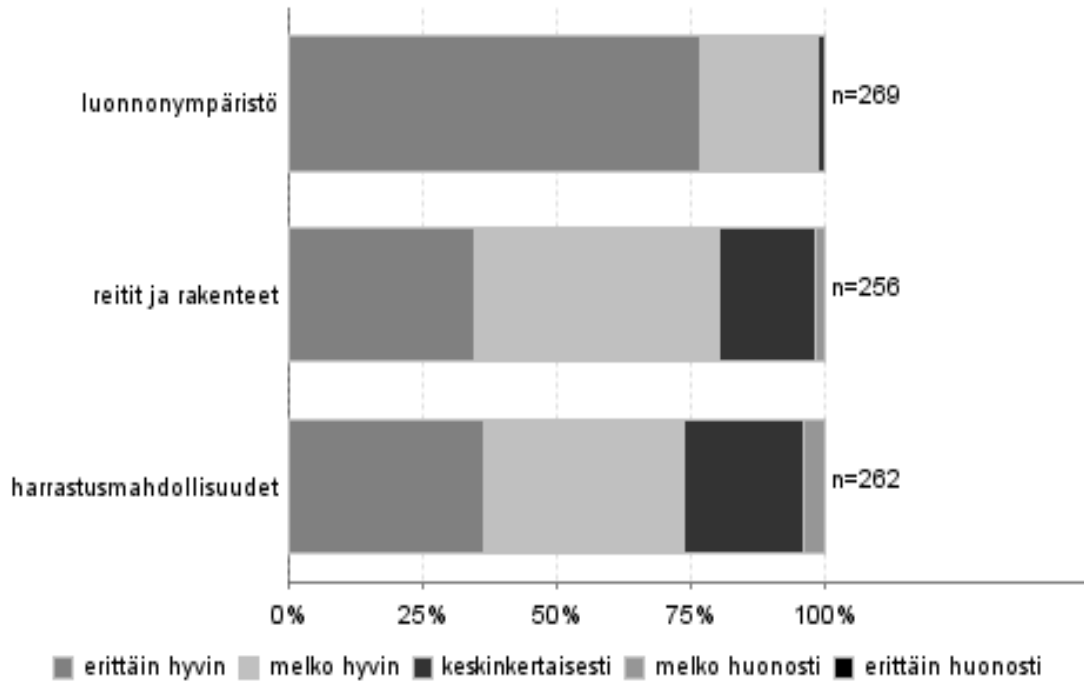
Erillisten laadun ja määrän arviointien lisäksi vastaajien mielipidettä kysyttiin Saarismeren kansallispuiston palveluiden kokonaismäärästä. Lähes kaksi kolmannesta oli palveluiden kokonaismäärään melko tyytyväisiä ja myös keskiarvoksi tuli 4,0 viisiportaisella asteikolla (taulukko 28).

Taulukko 28. Kävijöiden tyytyväisyys palveluiden määrään kokonaisuudessaan Saarismeren kansallispuistossa. Arviointi: 1 = erittäin tyytymätön, ... 5 = erittäin tyytyväinen.

Palvelu	Käyttänyt ja arvioinut		Arviointi, %					Keskiarvo	Ei käyttänyt n
	n	%	erittäin tyytymätön	melko tyytymätön	ei kumpikaan	melko tyytyväinen	erittäin tyytyväinen		
	Tyytyväisyys palveluiden määrään kokonaisuudessaan	242	100	0	1	13	65	21	4,0

3.3.3 Kävijöiden odotusten toteutuminen

Kävijöitä pyydettiin arvioimaan asteikolla 1–5, kuinka vierailu Saaristomerellä vastasi heidän odotuksiaan. Luonnonympäristö vastasi kävijöiden odotuksia parhaiten, ja 77 % vastanneista kertoi ympäristöön kohdistuneiden odotustensa täyttyneen erittäin hyvin (kuva 13). Luonnonympäristön saama keskiarvo oli 4,75, reittien ja rakenteiden 4,13 ja harrastusmahdollisuuksien 4,06. Kaikki kolme tekijää kuitenkin vastasivat odotuksia keskimäärin melko hyvin eikä kukaan vastanneista ilmoittanut yhdessäkään kohdassa odotustensa täyttyneen erittäin huonosti.

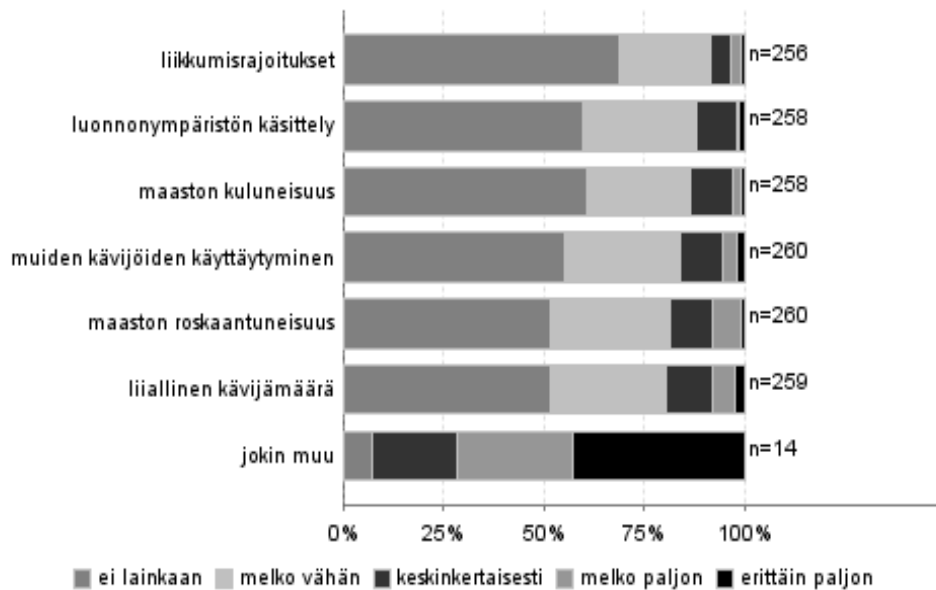

Kuva 13. Vastajien ennako-odotusten täyttyminen Saaristomerellä kansallispuistossa.

3.3.4 Vastanneiden käyntiä häiritsevät tekijät

Kävijätutkimukseen vastanneita pyydettiin arvioimaan kuuden eri asian häiritsevyyttä käynnin aikana. Vähiten kävijöitä häiritsivät liikkumisrajoitukset, kun jopa 92 % vastaajista ilmoitti niiden häiritsevän joko melko vähän tai ei lainkaan (kuva 14).

Mielipiteet muiden tekijöiden aiheuttamasta häiriöstä jakautuivat hyvin tasaisesti. Yli 75 % vastanneista valitsi kohdan ”melko vähän” tai ”ei lainkaan” jokaisen eri tekijän kohdalla. Arvion ”melko paljon häiriötä” osuus oli suurin kohdissa maaston roskaantuneisuus, liiallinen kävijämäärä sekä muiden kävijöiden käyttäytyminen. Neljatoista vastaajaa oli vastannut myös kohtaan ”jokin muu”, mutta yksi heistä oli valinnut arvioksi ”ei lainkaan”. 13 vastaajaa oli ilmoittanut muun heitä häirinneen tekijän, ja näistä 43 % häiritsi kävijöitä erittäin ja 29 % melko paljon. Näitä muita häiritseviä asioita olivat mm. ihmisten piittaamattomuus, puuttuvat englanninkieliset opasteet, käymälöiden tai jättepisteiden kunto ja lampaat. Yhtä vastaajaa oli häirinyt saarella vapaana olleet koirat ja toinen vastaaja valitti koirakieltoa. Vesistön rehevöityminen ja kova tuuli olivat myös häiritseviä kävijöitä.

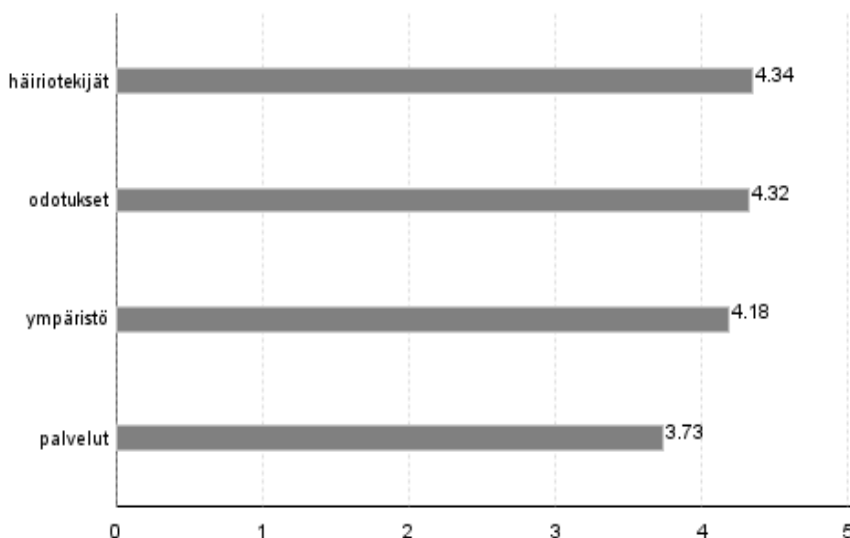

Kuva 14. Vastanneita Saarismeren kansallispuistossa häirinnet tekijät ja häiriön voimakkuus.

3.3.5 Kävijätyytyväisyysindeksi

Metsähallituksen kävijätutkimuksissa kävijätyytyväisyydestä muodostetaan ns. kävijätyytyväisyysindeksi, joka kuvaa karkeasti kävijätyytyväisyyttä tutkimuksen kohdealueella. Kävijätyytyväisyysindeksiä laskettaessa huomioidaan summamuuttujina mielipiteet palveluista ja ympäristön laadusta, ennako-odotusten toteutuminen ja käyntiä häirinnet tekijät. Tyytyväisyys näihin osaluaisiin on ilmoitettu asteikolla 1 (erittäin huono) – 5 (erittäin hyvä).

Saarismeren kansallispuiston aluekohtainen kävijätyytyväisyysindeksi on 4,06 (taulukko 29). Kävijätyytyväisyysindeksin eri summamuuttujien vertailukelpoiset keskiarvot ilmenevät kuvasta 15 ja valtakunnallisesti Metsähallituksen muihin kävijätutkimuksiin vertailukelpoinen kävijätyytyväisyysindeksi on 4,05. Indeksejä tarkasteltaessa on syytä muistaa, että eri tekijöitä arvioineiden määrät vaihtelivat huomattavasti – esimerkiksi joitakin kansallispuiston rakenteita oli arvioinut vain alle viidennes kävijöistä.

Kuva 15. Kävijätyytyväisyyteen liittyvien osatekijöiden keskiarvot (1 = erittäin huono, ... 5 = erittäin hyvä) Saarismeren kansallispuistossa.

Taulukko 29. Kävijätyytyväisyyden osatekijöiden keskiarvot ja kävijätyytyväisyysindeksi. Arviointi: 1 = erittäin huono, ... 5 = erittäin hyvä.

Palvelut		Ympäristö		Odotukset		Häiriötekijät	
Pysäköintipaikat	3,59	Yleinen turvallisuus	3,98	Luonnonympäristö	4,75	Maaston kuluneisuus	4,44
Tiestö	3,47	Yleinen siisteys	4,06	Harrastusmahdollisuudet	4,06	Maaston roskaantuneisuus	4,25
Reittien opastetaulut	3,79	Maiseman vaihtelevuus	4,49	Reitit ja rakenteet	4,13	Luonnonympäristön käsittely	4,45
Polku- ja/tai latureitistö	3,92					Liiallinen kävijämäärä	4,22
Polku- ja/tai latuviitoitukset	3,70					Muiden kävijöiden käyttäytyminen	4,32
Tulentekopaikat ja laavut	3,61					Liikkumisrajoitukset	4,57
Polttopuut tuvilla ja huolletuilla tulipaikoilla	3,86						
Yleisökäymälät	3,66						
Jätehuollon toteutus ja ohjaus	3,68						
Erylistarpeiden huomioon ottaminen (reittien kuljettavuus, turvallisuus, opasteet yms.)	3,48						
Laiturit	3,85						
Rantautumispaikat	3,88						
Tilausvenekuljetukset	3,04						
Yrittäjien tuottamat palvelut (esim. kahvilat ja ohjelmopalvelut)	3,42						
Reittien ja rakenteiden turvallisuus	3,78						
Palveluiden määrä	4,05						
Aluekohtainen keskiarvo	3,75		4,18		4,32		4,37
Vertailukelpoinen keskiarvo	3,73		4,18		4,32		4,34
Aluekohtainen kävijätyytyväisyysindeksi				4,06			
Valtakunnallisesti vertailukelpoinen kävijätyytyväisyysindeksi				4,05			

3.4 Vapaamuotoiset ajatukset

Vapaamuotoista palautetta antoi noin viidennes vastaajista. Yksi useampaan eri asiaan liittyvä palaute tallennettiin luokiteltuina erillisinä palautteina. Liitteessä 5 on esitetty vapaamuotoiset ajatukset aihepiireittäin ryhmiteltyinä.

Palautteesta 22 kappaletta oli yleisluonteisia huomioita, tiedusteluja, kehuja tai kiitoksia kansallispuiston alueesta ja luonnosta. Kehittämisehdotuksia tuli 20 ja valituksiakin 15. Valituksista lähes puolet koski jätehuoltoa sekä yleisiä käymälöitä. Vajaa neljännes koski opas- ja reittitauluja, kun ulkomaiset kävijät toivoivat opastuksia myös englanniksi. Kehittämisehdotuksissa toivottiin mm. kuntoilupaikkaa, tuulensuojaa nuotiopaikalle, kiinnityskoukkuja luonnonsatamiin sekä karttoja, joissa näkyisi tarkemmin rantautumismahdollisuudet kansallispuiston alueella.

4 Käyntimäärän arvioiminen

Käyntimäärien laskennalla voidaan arvioida alueen käytön kokonaismäärää, määrän ajallista vaihtelua ja käyntien jakautumista eri kohteisiin (Kajala ym. 2007). Metsähallituksessa käyntimäärien laskentaan on pyritty panostamaan varsinkin 2000-luvulla. Aikaisempien vuosien kevyesti arvioidujen käyntimäärien sijaan voidaan nyt seurata todellisempaa käyntimäärän kehitystä. Tarkemmissa laskelmissa käytetään apuna mm. maastolaskureita ja kävijätutkimuksia ja avoimilla alueilla, kuten saaristossa, lisäksi ilmakuvia.

4.1 Käyntimäärän laskenta Saaristomerellä 2008

Saaristomeren kansallispuiston käyntimäärän arvioiminen on erittäin haastavaa siksi, että puiston pinta-alasta suuri osa on merta. Alueella ei ole selkeitä sisääntuloväyliä, ja sinne voidaan saapua kaikista ilmansuunnista. Arviointia vaikeuttaa myös se, että kansallispuistoon kuuluvat maa-alueet ovat jakautuneet sirpalemaisesti koko alueelle.

Kansallispuiston virallisena käyntimääränä on vuosina 2003–2007 ilmoitettu vuoden 2003 laskentaan perustuva 60 000 käyntiä (Sarlin 2003). Laskenta sisältää monia epävarmuustekijöitä ja saatu käyntimäärä on laskennan perusteella tehty arvio, joten on perusteltua suorittaa kertaluonteinen teholaskenta kokonaiskäyntimäärän arvioimiseksi.

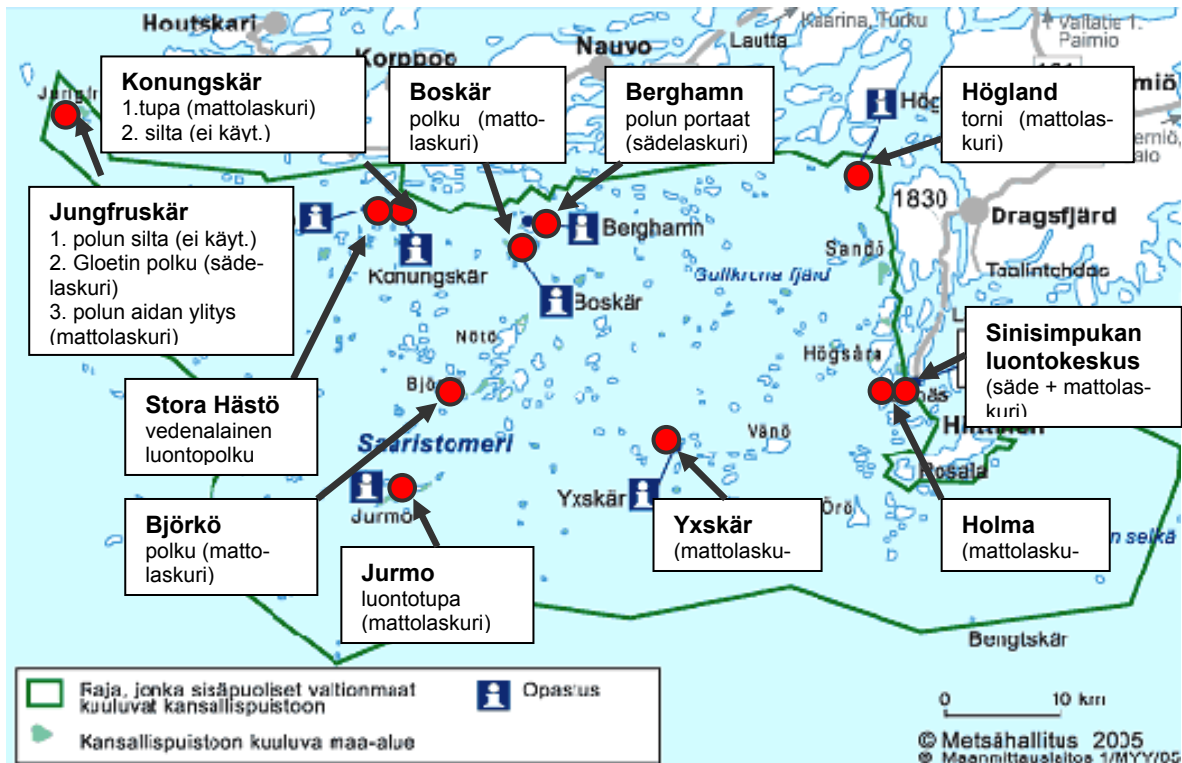
Ennen tehostettua käyntikertalaskentaa tulee pohtia, kuka on Saaristomeren kansallispuiston kävijä. Lähinnä tämä koskee sitä, ovatko myös puiston vesialueiden käyttäjät kävijöitä. Tähän asti voimassaoleva arvio (60 000) sisältää myös ne käynnit, jotka eivät kohdistuneet saariin. Lisäksi tulee pohtia, ovatko yhteistoiminta-alueen sisäpuolella, mutta yksityisellä yksityisillä mailla vierailevat kansallispuiston kävijöitä. Näiden tekijöiden lisäksi on myös määriteltävä, mitä yksi käynti pitää sisällään.

Saaristomeren kansallispuiston kävijöiksi määritettiin vuoden 2008 laskennassa kaikki, jotka liikkuvat kansallispuiston vesialueilla yhteysaluksilla sekä kansallispuiston saarissa, joissa oli retkisatama. Tässä laskennassa ei huomioitu suuria vierasvenesatamia ja niiden kautta pelkästään vesialueelle suuntautuvia päiväkäyntejä. Alueella liikennöivät yhteysalukset otettiin mukaan laskentaan, sillä näiden alusten merkitys erityisesti talviajan käynneissä on suuri. Lisäksi mukaan laskettiin Öron linnakesaareen kesällä järjestettyjen ryhmämatkojen asiakkaat. Käynti määriteltiin alkavan siitä, kun kävijä saapuu puiston alueelle ja päättyvän siihen, kun hän poistuu puiston alueelta. Kokonaiskäyntimäärän laskemisessa sovellettiin Tammisaaren kansallispuistossa vuonna 2007 toteutetun käyntimäärälaskennan laskentamenetelmää (Nyman 2008).

Käyntimäärälaskennan apuna käytettiin kalibroituja elektronisia kävijälaskureita, ilmakuvia, yhteysalusten matkustajamääriä sekä kävijätutkimuksesta saatuja tietoja. Käyntimäärät muodostettiin kalibroiduista kävijälaskureiden lukemista ja yhteysaluksien matkustajamäärästä, jotka suhteutettiin ilmakuvien avulla koko puiston ja koko vuoden kattaviksi käyntimääräksi. Kävijälaskureita on kansallispuistossa 13 kappaletta (kuva 16), mutta laskentaan otettiin mukaan vain 10 laskuria. Laskennan ulkopuolelle jäivät Sinisimpukan ja Konungskärin toimimaton laskuri sekä Jungfruskäristä kaksi laskuria. Laskurit ovat käytössä vain kesällä 15.5.–15.9., jolloin alueella on suurin sesonki.

Saaristomeren käyntimäärän laskennan haastavuuden takia luotettavaa tietoa ei saada vain laskurien antamien lukemien avulla. Tämän vuoksi teholaskennassa otettiin avuksi lentokuvaus, jos-

sa kuvattiin kansallispuiston retkisatamat. Laskennassa hyödynnettiin myös tästä kävijätutkimuksesta saatuja tietoja, joista tärkeimpiä olivat keskimääräinen venekunnan koko, kävijöiden viipymä alueella ja saapumisajankohta. Yhteysalusten matkustajamäärät saatiin Merenkulkulaitokselta.

Kuva 16. Saaristomerens kansallispuiston laskurit kesällä 2008. © Metsähallitus 2009, © Maanmittauslaitos 1/MML/09.

Jotta laskurilukemia voidaan käyttää luotettavasti hyödyksi laskennassa, tulee laskurit kalibroida. Saaristomerens kansallispuiston kävijälaskureita ei ole kalibroitu aikaisemmin. Kalibrointi suoritettiin kesällä 2008 kävijätutkimuksen teon yhteydessä, sillä tutkimusta tehtiin pääsääntöisesti saarilla, joissa on myös laskuri. Luotettavan kertoimen määrittämiseksi tulisi jokaista laskuria havainnoida yhteensä vähintään 30 tuntia sesonkia kohti.

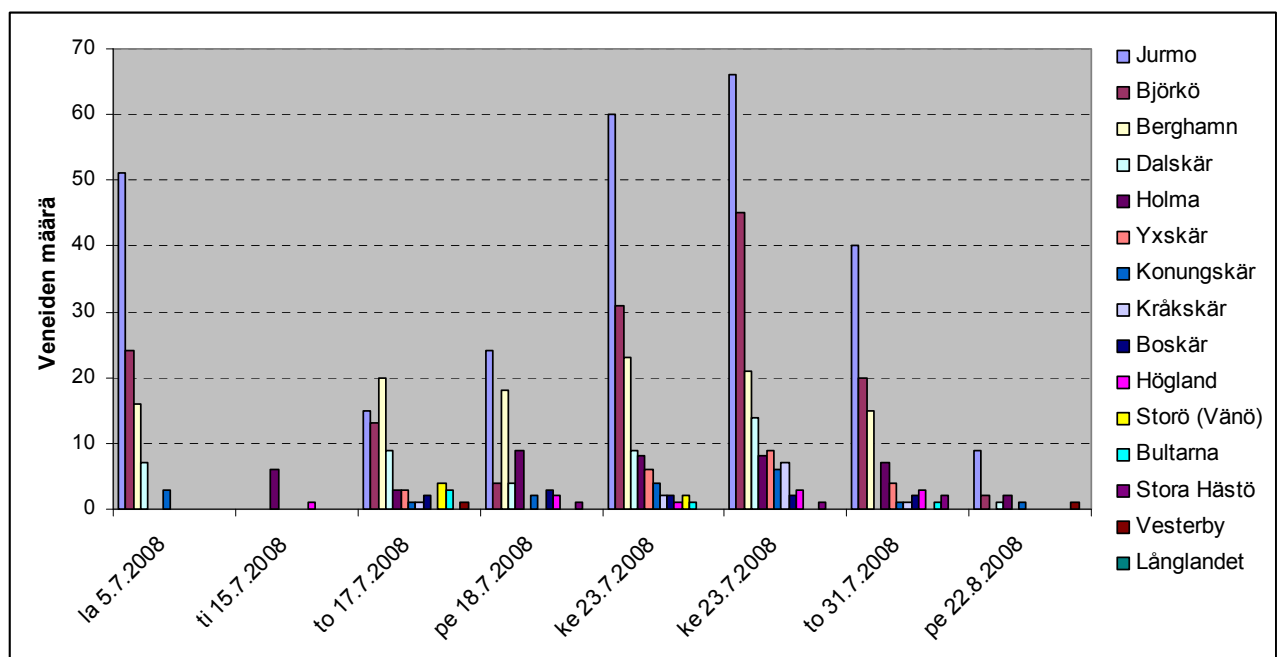
Kalibrointi ei onnistunut parhaalla mahdollisella tavalla, joten kertoimiin on syytä suhtautua pienellä varauksella. Sekä matala- että korkeasesongille tulisi määrittää oma kerroin ja kalibrointi tulisi toteuttaa myös useina eri viikonpäivinä. Laskurit on usein sijoitettu luontopoluille, jolloin oletuksena on, että ihminen kirjautuu laskuriin kerran tai tietyissä tapauksissa kaksi kertaa. Laskuriin voi tulla ylimääräisiä sykäyksiä esimerkiksi saarella laiduntavasta karjasta, ja tämä on pyrittävä huomioimaan mahdollisuuksien mukaan laskurien lukemissa. Saaristomerens kahdesta luontotuvasta Jurmossa on laskuri. Aikaisemmin käyntimäärän arvioinnin apuna käytettiin myös käymälälaskureita, mutta ne eivät ole mukana tässä laskennassa.

Saaristomerens alueella kalibrointia vaikeuttavat monet tekijät. Kerroin määritettiin suhteuttamalla laskureiden kautta kulkeneiden määrä laskurin antamiin lukemiin. Kalibrointikertoimet vaihtelivat yleisesti 0,5 ja 1 välillä. Ainoastaan Jurmo on poikkeus, sillä kertoimeksi saatiin 0,39. Tämä johtuu todennäköisesti laskurin sijainnista luontotuvassa, sillä suuri osa ihmisistä osuu siihen jopa useammin kuin kaksi kertaa. Kertoimen määrittäminen ei tehty tunneittain, kuten monissa muissa puistoissa, vaan suhteessa koko yksittäiseen kalibrointikertaan.

Laskurit olivat käytössä kesäkaudella keskimäärin toukokuun ja syyskuun välisenä aikana. Laskurien antamiin käyntimääriin lisättiin Merenkululaitokselta saadut yhteysalusten matkustajamäärät. Talviajan käyntimäärä määritettiin yksinomaan yhteysaluksilta saatujen tietojen avulla. Laskentaan otettiin mukaan neljä yhteysalusta, jotka olivat Eivor, Finnö, Fiskö ja Rosala II. Kaikki laivat liikennöivät ainakin osan ajastaan Saaristomeren kansallispuiston alueella. Eivor liikennöi Jurmoon ja Utöhön keskimäärin kerran päivässä, jolloin oletusarvona on, että yksi matkustaja maksaa kaksi matkaa, joten matkustajamäärät on jaettava kahdella. Muiden laivojen osalta käytetään absoluuttisia Merenkululaitokselta saatuja matkustajamääriä, koska kävijöiden liikehdinnästä ei voida tehdä näin suoria päätelmiä. Lisäksi mukaan otettiin kahden eri yrittäjän Öröön järjestämät ryhmämatkat, joiden asiakasmäärä oli noin 1 000. Matkoilla oli aina mukana Metsähallituksen opas.

Lentolaskennat suoritettiin 5.7.–22.8.2008 Hangon lentokerhon ja Rajavartiolaitoksen avustuksella (kuva 17). Lentoja oli yhteensä kahdeksan, joista kuudella oli mukana Metsähallituksen henkilökuntaa. Heinäkuun alun kaksi ensimmäistä lentoa olivat Rajavartiolaitoksen vartiolentojen suorittamia. Lentoajankohta oli joko varhainen aamu tai myöhäinen ilta, jolloin oletettavasti suuri osa veneistä oli satamissa. Ilmakuvaus tulisi suorittaa eri sesonkeina, ja lentojen välissä tulisi olla vähintään viikko, ettei samaa venettä lasketa mukaan useammin kuin kerran saman käynnin aikana. Tämä oletus voidaan tehdä kävijätutkimuksen tiedon perusteella, jonka mukaan yöpyjien keskimääräinen viipymä alueella on 4,4 vuorokautta. Viipymä on Saaristomerellä noin vuorokauden pidempi kuin Tammisaaren kansallispuiston kävijätutkimuksesta saatu tulos 3,2 vrk. Lennot toteutettiin kuitenkin liian lähellä toisiaan, joten on mahdollista, että laskentaan otettiin mukaan sama vene useammin kuin kerran. Kuvattavia saaria oli yhteensä 15.

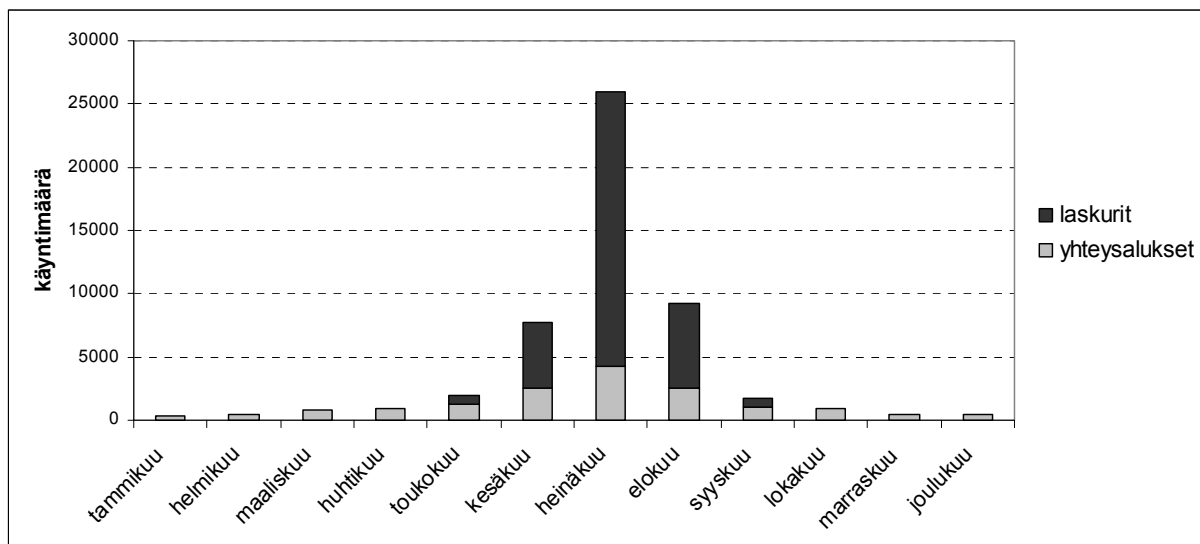

Kuva 17. Kuvatut saaret ja venemäärät Saaristomerellä kesällä 2008.

Vuosittaista käyntimäärää laskettaessa on tärkeää arvioida, kuinka suuri osa puiston käynneistä kirjautuu kalibroituihin laskureihin. Asiaa voidaan tarkastella peittoprosentin avulla, joka kertoo, kuinka monta prosenttia laskurit peittävät kaikista alueen käynneistä. Huomioon on otettava myös se, kirjautuvatko kävijät mahdollisesti moneen kertaan joko samaan tai erin laskuriin samalla käynnillään puistossa. Peittoprosentin arviointiin käytettiin apuna kaikkia käytettävissä olevia aineistoja: ilmakuvia, laskurilukemia sekä kävijätutkimuksen tietoja.

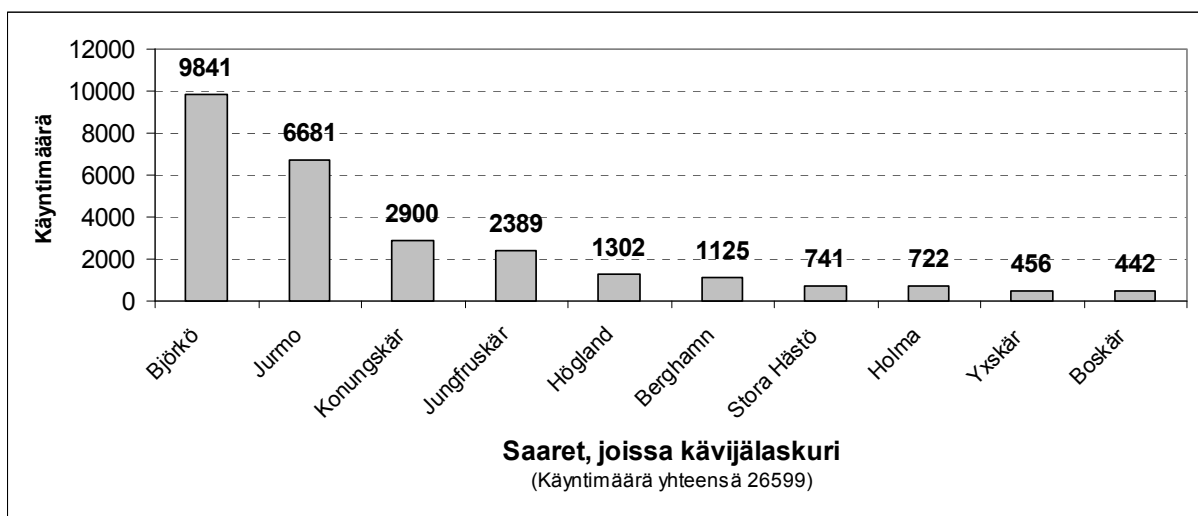
Otettujen ilmakuvien perusteella vertailukuukaudeksi valittiin heinäkuu ja peittoprosentti määritettiin vertaamalla ilmakuvista saatuja käyntimääriä kalibroittujen kävijälaskureiden lukemiin. Kokonaiskäyntimäärä määritettiin siten, että ilmakuvista laskettiin veneiden määrät kansallispuiston saarissa heinäkuussa ja tulos kerrottiin keskimääräisellä venekunnan koolla (3,7), joka saatiin kävijätutkimuksesta. Kyseisessä määrässä otettiin huomioon myös päiväkävijöiden osuus, joka ei näy ilmakuvissa. Päiväkäyntien osuus oli kävijätutkimuksen mukaan kesällä 2008 15 % kaikista käynneistä, ja se lisättiin saatuihin lukemiin. Lisäksi huomioitiin kävijöiden ilmoittamat saariin saapumisen ajankohdat, joiden perusteella voitiin olettaa, että iltalentojen aikana 6 % kävijöistä ja aamulentojen aikana 1 % kävijöistä ei ollut kuvaushetkellä satamissa, eivätkä näin osuneet mukaan laskentaan. Saadut päiväkohtaiset lukemat yleistettiin aluksi yhdelle viikolle ja sen jälkeen koko heinäkuun kattavaksi käyntimääräksi. Menetelmä vastaa pääpiirteissään vuonna 2007 Tammisaaren kansallispuistossa tehtyä käyntikertalaskentaa (Nyman 2008). Lentopäiviä Tammisaaren tutkimuksessa oli kymmenen ja keskimääräinen venekunnan koko oli selvästi suurempi – 5,14. Lennot oli jaettu tasaisemmin koko kesälle, jolloin oli mahdollista tarkastella myös sesonkien välisiä eroja. Kyseisessä tutkimuksessa käytettiin apuna Tammisaaren kansallispuiston kävijätutkimusta, mutta kävijälaskureita ei ollut käytössä.

Saaristomerен kansallispuiston vuoden 2008 käyntimääräarvioksi saatiin noin 51 000 käyntiä. Suosituin kuukausi oli selvästi heinäkuu (kuva 18), jolloin käyntimäärä oli noin 26 000 käyntiä. Loput 25 000 käyntiä jakautuvat pääosin kesä- ja elokuulle ja kevät, syksy ja talvi ovat Saaristomerellä hiljaista aikaa. Kyseinen trendi näkyy myös kävijätutkimuksen vastaamispäivämäärissä (kuva 8, sivu 27), sillä heinäkuu erottuu käyntimäärältään selvästi suosituimpana kuukautena. Talvella veneilyä ei käytännöllisesti katsoen harrasteta ollenkaan, joten talviajan käyntimäärät muodostuvat vain yhteysalusten matkustajamäärästä (Merenkulkulaitos). On myös huomattava, että loka-, marras- ja joulukuun tiedot ovat vuodelta 2007, koska kyseisiä tietoja ei kirjoitushetkellä ollut vielä saatavilla. Noin kolmannes Saaristomerен kansallispuiston käyntimäärästä muodostuu yhteysaluksilta saaduista tiedoista ja loppu tulee laskureista.

Kuva 18. Saaristomerен kansallispuiston käyntimäärät kuukausittain 2008. Loka-, marras- ja joulukuun tiedot ovat vuodelta 2007 ja näin ollen suuntaa-antavia.

Laskureiden lukemia tarkastellen saadaan kesän käyntimääräksi vajaat 27 000 käyntiä (kuva 19). Saarikohteista suosituin on lukemien perusteella Björkö (9 841 käyntiä), mutta myös Jurmossa on odotetusti runsaasti käyntejä (6 681 käyntiä). Myös Konungskärissä kirjattiin suhteellisen paljon kävijöitä (2 900). Toisaalta on huomattava, että laskuri sijaitsee autiotuvan portailla, mikä aiheuttaa todennäköisesti ylimääräisiä sykäyksiä laskuriin. Autiotuvan laskuri on asennettu tutkimusvuonna (2008) ja aikaisemmin Konungskärin laskennassa käytettiin kahden saaren välisellä sillalla olevaa laskuria. Konungskärin laskuria ei onnistuttu kalibroimaan kesällä 2008. Jungfruskärin käyntimääräksi saatiin 2 389, joka otettiin myös 2008 asennetusta uudesta laskurista. Kyseiset lukemat eivät poikkea merkittävästi Jungfruskärin aikaisempien vuosien lukemista. Laskureita asennettiin 2008 myös Holmaan, Yxskäriin, Stora Hästöön ja Höglandiin, joista suosituimmaksi nousi Högland 1 300 käynnillä. Stora Hästö laskuri on sijoitettu portaaseen vedenalaisen luontopolun alkuun. Ihmiset saattavat liikkua portailla ilman aikomusta mennä itse ”polulle”, joten lukema ei kerro suoraan vedenalaista luontopolkua käyttäneiden määrää.

Kuva 19. Käyntimäärät kansallispuiston saarissa, joissa oli laskuri kesällä 2008. Laskurit olivat maastossa keskimäärin 15.5.–15.9.

4.2 Kävijätutkimus käyntimääräarvioinnin apuvälineenä

Tarkastelemalla kävijätutkimuksen eri keruupisteissä annettuja vastauksia voidaan hahmottaa kävijöiden kulkemia reittejä sekä sitä, milloin he tulivat puiston alueelle, kuinka kauan vierailivat puistossa ja miten todennäköisesti kirjautuvat laskureihin. Kyseisiä tietoja hyödynnettiin lähinnä peittoprosentin arvioinnissa yhdessä lentolaskennan kanssa. Kävijätutkimuksen tuloksista saatiin tietoja mm. keskimääräisestä venekunnan koosta, kuinka kauan kävijät ovat viipyneet alueella sekä milloin he ovat saapuneet alueelle tai kohteeseen. Saapumisajankohtaa hyödynnettiin sekä vuorokausi- että viikkotasolla.

Kävijätutkimuksen avulla saadaan selville ne kävijät, jotka vierailevat usealla puiston saarella käyntinsä aikana. Jos kyseisillä saarilla on laskurit, pitää mahdollinen päällekkäisyys huomioida laskureiden koko aluetta koskevaa peittoprosenttia määritettäessä. Kävijätutkimuksen tulosten mukaan jokainen kävijä käy keskimäärin kahdessa laskurisaarella ja saattaa osua keskimäärin kahteen eri laskuriin. Peittoprosentin arvioinnissa ei kuitenkaan hyödynnetty kyseistä tekijää, koska ei voida olla varmoja, osuvatko kävijät todella laskuriin, vaikka vierailevat saarella.

4.3 Saaristomeren käyntimääräarvioinnin epävarmuustekijöitä

Saaristomeren kansallispuiston vuosittaiseen käyntimäärän arviointiin sisältyy suuria epävarmuustekijöitä. Laskennan tekee hankalaksi mm. puiston laajuus, puiston maa-alueiden sirpalemainen sijoittuminen sekä saavutettavuuteen liittyvät asiat. Kuitenkin laskurilukemien vuosittaista kehitystä seuraamalla voidaan jatkossa arvioida käyntimäärien suhteellista kehitystä, jos käyntien oletussa jakaumassa ei tapahdu suuria muutoksia. Myös ajoittain toteutetut lentolaskennat antavat tukea kokonaiskäyntimäärän määrittämiselle.

Laskureiden kalibrointi on Saaristomerellä erityisen haastavaa. Kalibrointi vie paljon aikaa, koska alueella kulkeminen on veneiden varassa. Myös kalibroinnin yhteydessä suoritettava kävijätutkimus vaikeutti kalibrointia. Pienten käyntimäärien saarilla kalibrointiin tarvittaisiin lisäksi pidempi havainnointiaika. Nämä tekijät huomioon ottaen saadut kalibrointikertoimet eivät ole kovin tarkkoja. Kalibrointikertoimen määrittämiseen on luotu laskurikohtainen kalibrointikertoimen tarkistuslomake, joka huomioi sekä tekniset että laadulliset virheet laskurin tuloksissa. Saaristomerellä tätä tarkistuslomaketta ei voitu hyödyntää. Tämä johtui siitä, että lomake on painotettu tunneittain, jolloin myös kalibroinnin tulisi tapahtua yhtä usein. Useimmassa saaressa tämä ei onnistunut, sillä laskuri sijaitsi kaukana rannasta, jossa kävijät olivat ja jossa kävijätutkimusta toteutettiin. Ainoastaan Jurmossa tarkistuslomake toimi kalibrointikertoimen määrittämisessä. Siellä tosin ongelmia aiheuttaa luontotuvalla kesän aikana järjestettävät tapahtumat, kuten konsertit. Laskurin sijainnista riippuen yksi konsertti voi lisätä laskuriin lähes tuhat sykäystä illassa, vaikka todellinen vierailijamäärä olisi alle 50. Lisäksi suuri osa laskuriin rekisteröidyistä saattaa olla paikallisia asukkaita.

Kävijälaskurit on pyritty sijoittamaan siten, että mahdollisimman moni kävijöistä kirjautuu niihin. Laskureiden kalibroinnin yhteydessä suoritettiin myös nk. saaren kalibrointi, jossa määritettiin, kuinka suuri osa saareen rantautuneista osuu laskuriin. Määrät poikkesivat laskurien antamista lukemista merkittävästi. Havaintojen mukaan hyvin suuri osa kävijöistä ei osu lainkaan laskuriin, jolloin kalibrointujenkin laskurien lukemat ovat todennäköisesti todellisia käyntimääriä alhaisempia. Tämä tekijä vaikuttaa merkittävästi alueen kokonaiskäyntimääriin. Kaikkien saarten kertoimet olivat suurempia kuin vastaavat laskurikertoimet, jolloin kokonaiskäyntimäärä voi kasvaa jopa monella kymmenellä tuhannella. Tosin on taas otettava huomioon, että myös saaren kertoimien määrittämisessä on omat ongelmansa, sillä kaikkia saarella olevia ihmisiä on usein vaikea havainnoida ja lisäksi kalibrointiajan tulisi olla riittävän pitkä. Kuitenkin tämä tekijä on huomioitava tulevia käyntimäärälaskelmia tehtäessä.

Myös ilmakuvausten antamaan tulokseen vaikuttavat muutamat asiat. Saaristomeren kansallispuiston laajuuden takia koko puistoa ei voitu kuvata, vaan kuvaus keskittyi rantautumispaikkoihin. Ilmakuvaus tulisi suorittaa eri sesonkeina ja lentojen välissä tulisi olla vähintään viikko, ettei samaa venettä lasketa mukaan useammin kuin kerran saman käynnin aikana. Kumpikaan näistä vaatimuksista ei tässä tapauksessa toteutunut. Lennot suoritettiin lähinnä heinäkuun aikana ja lentojen välillä oli korkeintaan muutamia päiviä. Tämä vaikutti osaltaan kokonaiskäyntimäärän arviointiin (peittoprosentti). Lisäksi ilmakuvausta saatujen veneiden kokonaismäärälaskennassa oli huomioitava, että joka lennolla ei pystytty kuvaamaan kaikkia suunniteltuja saaria. Näiden kuvaamattomien saarten venemäärät pyrittiin määrittämään edellisen ja jälkimmäisen lennon veneiden määrän avulla. Jo yhden saaren venemäärän puuttuminen vaikuttaa merkittävästi peittoprosenttiin. Tammisaaren tutkimuksessa keskityttiin lähinnä yksittäisten saarikohteiden käyntimäärien selvittämiseen, jolloin kyseinen ongelma ei ole niin merkittävä (Nyman 2008).

Yhteysalusten matkustajamäärien avulla tapahtuva käyntimäärälaskenta ei sekään ole ongelmattonta. Lähes kaikki laivat liikkuvat osan ajastaan myös kansallispuiston ulkopuolella. Matkustajatietojen perusteella ei ollut mahdollista saada selville, kuinka moni matkustajista matkusti juuri puiston alueella. Kuitenkin suurimmat matkustajamäärät ovat Jurmon ja Utön reittiä kulkevalla

yhteysalus Eivorilla, joka liikennöi lähes yksinomaan puiston alueella. Tässä laskennassa kaikki maksavat asiakkaat on määritelty puiston kävijöiksi, kuitenkin tietty osa näistä matkustajista saattaa olla mökkiläisiä, joita ei lasketa kansallispuiston kävijöiksi.

Käyntimäärän arvioinnissa on tärkeää, ettei laskennassa olisi päällekkäisyyttä, jolloin sama kävijä kirjautuu useampaan kuin yhteen eri laskuriin tai laivaan. Jurmoon tulee yhteysalus ja lisäksi luontotuvalla on kävijälaskuri. Kävijät saattavat näin rekisteröityä laskentaan mukaan useammin kuin kerran. Tämä päällekkäisyys on huomioitu peittoprosentissa, jota se nostaa keskimäärin noin 1,5 prosenttia vuodessa.

Saaristomeren kansallispuiston alueella käytössä olevat laskurit ovat joko säde- tai mattolaskureita. Sädelaskureiden heikon toimintavarmuuden takia on pyritty siirtymään mattolaskureihin. Kaikkien Saaristomeren laskureiden tarpeellisuus kannattaa pohtia uudelleen. Esimerkiksi Jungfruskärissä oli kesällä 2008 kolme laskuria, joista ainoastaan yhtä voitiin suoraan käyttää laskennassa hyödyksi. Lisäksi saarilla on käymälälaskureita, joita ei oikeastaan hyödynnetä ollenkaan ja joiden antamia lukemia kannattaa myös arvioida kriittisesti. Osa laskureista ei ole myöskään toimintakunnolla, kuten Konungskärin sillan laskuri sekä yksi Jungfruskärin laskureista.

Tässä laskennassa kävijäksi laskettiin puiston saarissa vierailleet sekä puiston vesialueella yhteysaluksilla liikkuneet. Laskennasta on kuitenkin jätetty pois alueen tärkeät satamat, kuten Kasnäs, Gulgrona ja Utö. Kyseisten tärkeiden vierasvenesatamien avulla voitaisiin määrittää puiston vesialueilla ja mahdollisesti myös puiston saarissa vierailevia aluksia. Koska oletettavasti lähes kaikki vierasvenesatamissa vierailleet alukset liikkuvat myös puiston vesialueilla, ne tulisi jatkossa ottaa laskentaan mukaan. Tulevissa laskennoissa on hyvä huomioida myös tilausvene ja -taksiyrittäjien asiakkaat, jotka liikehtivät puiston alueella. Nämä charterveneet ja niiden asiakkaat ovat saattaneet osua laskentaan mukaan, mutta suoraan yrittäjiltä näitä tietoja ei tässä laskennassa pyydetty.

Käyntimäärälaskennan kehittämistä on jatkossa syytä pohtia. Tarkkojen ilma- ja satelliittikuvien kehittyessä on mahdollista hyödyntää erilaisia kaukokartoitusmenetelmiä käyntimäärien selvittämisessä. Mahdollinen menetelmä veneiden tunnistamisessa on myös lämpökamera, jota voitaisiin käyttää lentokoneesta käsin (Nyman 2008). Tarkempien tulosten takaamiseksi lentojen määrää voitaisiin lisätä ja hajottaa ne koko kesäkaudelle. Päivässä voitaisiin tehdä myös useampia lentoja, jolloin päivän sisällä olevat vaihtelut voidaan selvittää. Erilaiset laskentamenetelmät aiheuttavat yleensä myös merkittäviä kustannuksia. Onkin syytä pohtia etukäteen, mitkä ovat laskennasta saatavat hyödyt suhteessa sen aiheuttamiin kustannuksiin.

5 Yhteenveto ja tulosten tarkastelu

5.1 Yhteenveto

Saaristomeren kansallispuiston kävijätutkimuksessa vuonna 2008 saatiin 275 vastausta. Kävijöistä 60 % oli miehiä ja miesten osuus vastanneista korostui varsinkin vanhemmissa ikäryhmissä. Vastaaajista yli puolet oli 35–54-vuotiaita ja kaikkien vastaajien keski-ikä oli 46 vuotta. Suurin osa (57 %) vastaajista oli suorittanut joko alemman tai ylemmän yliopisto- tai korkeakoulututkinnon ja neljänneksellä oli opistotasoinen koulutus.

Vastanneista 40 % tuli pääkaupunkiseudulta ja neljännes Varsinais-Suomesta. Muualta Länsi-Suomen läänistä tuli 14 % kävijöistä ja 9 % tuli muualta Etelä-Suomen läänistä. Ulkomaisia kävijöitä oli 4 %, ja he tulivat Ruotsista, Saksasta, Tanskasta, Iso-Britanniasta ja Hollannista. Keskimäärin yksi kävijä käytti kansallispuistossa n. 59 € eri menoihin, joista tavallisimpia olivat polttoainekustannukset sekä ruoka- että muut vähittäiskauppaostot.

Suurin osa liikkui kansallispuistossa 2–5 hengen seurueessa ja vain 1 % kävijöistä oli liikkeellä itsekseen. Kyselyyn vastanneista kolmanneksella oli seurueessaan vähintään yksi alle 15-vuotias. Lapsista nuorin oli syntynyt tutkimusvuonna. Vastaaajista lähes 70 % oli tullut Saaristomeren kansallispuistoon oman perheen jäsenten kanssa. Viidennes vastaajista retkeili ystävien kanssa ja yhteensä 10 % oli liikkeellä muiden sukulaisten, kerhon tai yhdistyksen kanssa. Liikuntaesteisiä oli vastanneiden seurueissa vain yksi henkilö ja suurin seuruekoko oli 18 henkeä.

Saaristomeren kansallispuisto oli melkein kaikkien vastaajien matkan yksi suunniteltu tai jopa ainoa tai tärkein kohde, ja suurin osa vastaajista aikoi myös yöpyä kansallispuistossa retkellään. Tavallisimmin sekä kansallispuiston alueella että lähialueella yövyttiin omassa veneessä. Keskimäärin puistossa yöpyvien käynti kesti 4,4 vuorokautta ja päiväkäynti 4,2 tuntia. Vastaaajista 85 % oli käynyt alueella aiemmin ja edellisen käynnin keskiarvo sijoittui vuoteen 2007. Joidenkin vastaajien edellisestä käynnistä oli kulunut 13 vuotta, mutta keskimäärin puistossa oli vierailtu yli 13 kertaa viimeksi kuluneiden viiden vuoden aikana. Alueen ilmoittikin entuudestaan tutuksi 58 % kävijöistä, kun tiedusteltiin, mistä vastaaja oli saanut ennakkotietoa siitä. Lähes samansuuruinen osuus kävijöistä oli kuullut paikasta tuttaviltaan, ystäviltään tai sukulaisiltaan. Kolmannes oli saanut tietoa esitteistä tai oppaista ja vain 13 % Metsähallituksen verkkosivuilta (www.luontoon.fi tai www.metsa.fi). Suosituimpia käyntikohteita olivat Jurmo, jossa vieraili lähes puolet kävijöistä ja Björkö, jossa kävi lähes joka kolmas.

Kävijätutkimuksesta saatiin vahvistusta sille, että Saaristomeren kansallispuistossa sesonkiaikaa on kesä ja erityisesti heinäkuu. Suurin osa käynneistä ajoittui tutkimuksen mukaan kesä-heinäkuulle, ja aineistonkeruussa painotettiin juuri näitä kuukausia. Kesäkuukausien aineistonkeruupäivinä vastauksia kertyi reilusti, joten elokuun keruupäivien vähentämistä voidaan pitää perusteltuna. Yhteensä 84 % kävijöistä saapui alueelle joko purje- tai moottoriveneellä.

Tärkeimmät harrastukset kansallispuistossa olivat purjehdus ja maiseman katselu, jotka yhdessä luonnon tarkkailun kanssa muodostivat yli puolet tärkeimmiksi mainituista harrastuksista. Kävijöiden tärkeimpinä virkistysmotiiveina olivat maisemat, luonnon kokeminen sekä rentoutuminen. Retkeillessä koettiin tärkeäksi myös yhdessäolo oman seurueen kanssa ja arvostettiin lepotaukoa melusta ja saasteista. Saaristomeren kansallispuistoa voidaankin näiden tekijöiden perusteella pitää virkistysympäristönä, jonne tullaan rentoutumaan ja nauttimaan luonnosta ja läheisten seurasta, eikä niinkään hakemaan jännitystä elämään tai tutustumaan uusiin ihmisiin.

Kävijät olivat tyytyväisimpiä maiseman vaihtelevuuteen, yleiseen siisteyteen, luontopolkuihin ja rantautumispaikkoihin. Käytetyimpiä rakenteita olivat yleisökäymälät ja laiturit, kuten myös luontopolut viittoineen ja opasteineen. Tyytymättömiä vastaajat olivat tiestöön, yrittäjien tuottamiin palveluihin ja erityistarpeiden huomiointiin. Tilausvenekuljetukset aiheuttivat eniten tyytymättömyyttä, mutta niitä oli arvioinut vain neljännes vastaajista. Palveluiden nykyiseen määrään oltiin keskimäärin melko tyytyväisiä. Kaikkein eniten kaivattiin lisää tulipaikkoja, pysäköintipaikkoja, palveluita ja laitureita.

Kävijöiden odotukset toteutuivat Saaristomerellä keskimäärin melko hyvin tai jopa erittäin hyvin. Harrastusmahdollisuudet vastasivat heikommin odotuksia kuin luonnonympäristö sekä reitit ja muut rakenteet, jotka täyttivät niille asetetut odotukset erittäin tai melko hyvin yli 75 %:n mielestä. Harrastusmahdollisuuksia piti keskinkertaisina tai huonoina neljännes vastaajista, ja olisikin mielenkiintoista tietää tarkemmin, kuinka harrastusmahdollisuuksia voisi alueella parantaa. Suhteellisesti suurinta joukkoa häiritsi ainakin jossain määrin liiallinen kävijämäärä tai maaston roskaantuneisuus. Häiriötekijät koettiin kuitenkin harvoin erittäin tai melko paljon häiritseviksi. Esimerkiksi muiden kävijöiden ja osin maaston roskaantumisen häiritsevyyteen vaikuttaa varmasti myös se, millaiseen aikaan kävijä on kansallispuistossa ollut ja missä päin hän on liikkunut. Sesonkiaikana väkeä riittää suuremmissa saarissa, mutta muuna aikana ja pienemmissä saarissa muita kävijöitä kohtaa harvemmin.

Palvelutyytyväisyyden, odotusten toteutumisen, häiriötekijöiden ja ympäristön summamuuttujana laskettu aluekohtainen kävijätyytyväisyysindeksi on Saaristomeren kansallispuistossa 4,06 (asteikolla 1–5) eli melko hyvä. Indeksiin vaikutti myönteisesti häiriötekijöiden vähäisyys, odotusten hyvä toteutuminen ja myös ympäristön saamat arvosanat. Indeksiä laski alhaisempi tyytyväisyys palveluihin. Indeksien yhteydessä on syytä muistaa, ettei sitä muodostettaessa ole huomioitu eri kysymysten vastaajamäärien eroja.

Vapaamuotoisesta palautteesta suurin osa oli kehittämissuhteita tai valituksia, mutta myös kehuja tuli paljon. Valitukset koskivat useimmin yleisiä käymälöitä ja jätehuoltoa tai englanninkielisten opasteiden puuttumista. Kehuissa kiitettiin kaunista Saaristomeren luontoa ja mahdollisuutta käyttää aluetta virkistytymiseen. Kehittämissuhteita tuli mm. kuntoilupaikasta ja laituri- tai rantautumispaikkojen lisäämisestä. Muissa kommentteissa mainittiin esim. tuulivoimaloiden sopivan asuttuun saaristomaisemaan.

Saaristomeren kansallispuiston kokonaiskäyntikertamäärä arvioitiin käyttämällä hyväksi kalibroituja elektronisia kävijälaskureita, ilmakuvia, alueella liikennöivien yhteysalusten matkustajamääriä sekä kävijätutkimusta. Käyntimääräksi vuonna 2008 saatiin noin 51 000 käyntiä, joista noin 27 000 on saatu saarien elektronisista laskureista. Saaristomeren kansallispuiston virallisissa yhteyksissä raportoitu käyntimäärä on ollut monen vuoden ajan 60 000. Käyntimäärän pudotus selittyy laskentatavan kriteerien muutoksilla; aikaisemmassa luvussa oli mukana myös arvio niistä veneilijöistä, jotka liikkuvat kansallispuiston vesialueella käymättä retkisatamissa. Käyntimäärältään selvästi suosituin kuukausi on heinäkuu, jonka kokonaiskäyntimäärä 26 000. Laskennan mukaan suosituimpia saarikohteita ovat Björkö ja Jurmo, mutta myös Konugskärissä ja Jungfruskärissä on runsaasti kävijöitä.

Käyntimäärän arvioiminen sisältää paljon epävarmuustekijöitä. Saaristomeren kansallispuiston alueella liikkuvien ihmisten määrää on vaikea rekisteröidä yhdellä selkeällä menetelmällä. Kävijätutkimus oli hyödyllinen apuväline käyntimäärien arvioinnissa.

5.2 Vertailu aiempiin tutkimuksiin

5.2.1 Saaristomeren kansallispuiston kävijätutkimus 2003

Tässä raportissa esitellyt tulokset ovat hyvin samankaltaisia viisi vuotta sitten tehdyn kävijätutkimuksen (Sarlin 2003) tulosten kanssa. Sekä kävijärakenne että seurueen koko ja koostumus olivat viisi vuotta sitten vastaavia kuin kesällä 2008. Molemmissa tutkimuksissa miesten osuus vastanneista on ollut naisten osuutta suurempi, tosin ero on hieman pienentynyt. Lähes muuttumattomana on säilynyt myös kävijöiden koulutuksen taso, jossa suurimman ryhmän muodostavat ylemmän tai alemman korkeakoulututkinnon suorittaneet. Kävijöistä suurin osa on ollut liikkeellä oman perheen kanssa ja varsinais-suomalaisten sekä pääkaupunkiseutulaisten osuus alueella liikkuvista on ollut molemmissa tutkimuksissa suuri.

Aikaisemmassa tutkimuksessa 28 % vastaajista ilmoitti Saaristomeren kansallispuiston olevan ennalta suunnittelematon matkakohde, kun vastaava luku menneenä kesänä oli vain 9 %. Kävijöiden harrastusten vertaaminen eri tutkimuksien välillä ei onnistu ihan suoraan tutkimuksissa käytettyjen erilaisten vastausvaihtoehtojen ja -muotojen vuoksi. Molemmissa tuloksissa nousee kuitenkin esille samoja asioita: luonnossa liikkuminen jalan ja veneellä, luonnon tarkkailu sekä luontopolkuun tutustuminen.

Ensikertaa alueella liikkuvien määrä oli viidessä vuodessa vähentynyt 21 %:sta 15 %:iin. Samoin päiväkävijöiden määrä oli vähentynyt 20 %:sta 15 %:iin. Myöskään käyntien alueellista jakautumista eri tutkimusten välillä ei voi vertailla, sillä esimerkiksi Jungfruskär oli vuonna 2003 uusi retkikohde, eikä näin ollen ollut ehtinyt tulla vielä tutuksi monille kävijöille. Lisäksi vuoden 2003 käyntikohteista puuttuu monia muitakin tässä tutkimuksessa mukana olleita. Jurmo ja Berghamn ovat kuitenkin olleet ilmeisen suosittuja matkakohteita jo useamman vuoden ajan.

Kävijöiden virkistysmotiivit Saaristomeren kansallispuistoon tultaessa eivät ole vuosien varrella muuttuneet, eivät myöskään luonnonympäristöön, harrastusmahdollisuuksiin ja rakenteisiin kohdistuneiden odotusten toteutuminen. Aluekohtainen kävijätyytyväisyysindeksi oli pudonnut 4,31:stä 4,06:een huolimatta siitä, että häiriötekijöitä mainittiin vuonna 2003 tämänkertaista enemmän. Ympäristön ja palveluiden saamat yleisarvosanat olivat kuitenkin laskeneet, ja vaikuttivat näin ollen negatiivisesti kävijätyytyväisyysindeksiin.

5.2.2 Luontomatkailun aluetaloudelliset vaikutukset

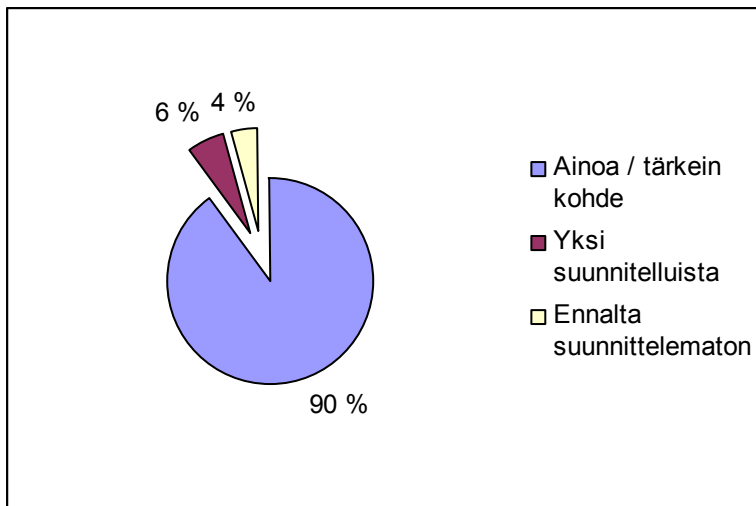
Kolme vuotta sitten ilmestyneessä Metsähallituksen julkaisussa, Saaristomeren kansallispuiston luontomatkailun aluetaloudelliset vaikutukset (Berghäll 2005), on tutkittu tarkemmin matkailijoiden rahankäyttöä alueella ja eritoten sen vaikutuksia. Tutkimuksen lähdeaineistona on käytetty vuoden 2003 kävijätutkimusta mm. rahankäyttö-, harrastus- ja kulkuvälinekysymyksissä. Tuolloin kaikkien vastanneiden keskimääräinen rahankulutus Saaristomeren kansallispuistossa oli 53 € ja kesällä 2008 vastaava luku oli 71 €.

5.2.3 Kävijätutkimuksen tulosten aluekohtaiset erityispiirteet

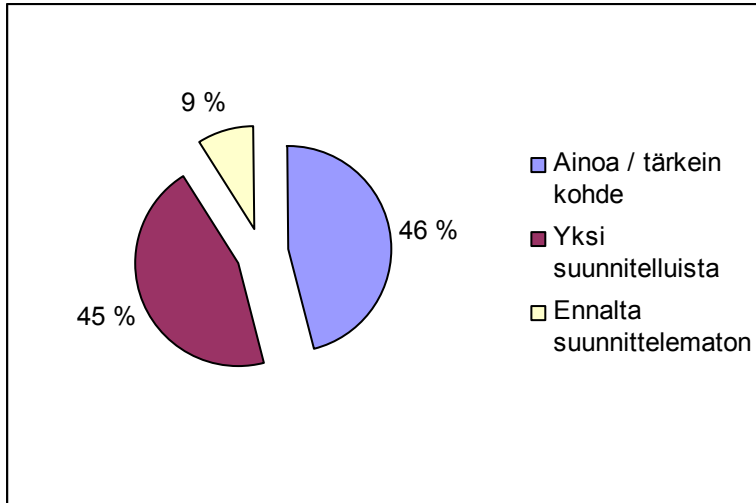
Saaristomeren kansallispuiston tärkeys matkakohteena eroaa esimerkiksi vuonna 2007 tehdyn Kurjenrahkan kansallispuiston kävijätutkimuksen (Kettunen & Berghäll 2008) tuloksista. Siinä missä Kurjenrahkan kansallispuisto on matkan ainoa tai tärkein kohde jopa 90 %:lle siellä retkeilevistä (kuva 20), Saaristomeren kansallispuistossa vastaava luku on vain 46 % (ks. luku 3.2.1).

Lähes yhtä suuri määrä, 45 % kävijöistä, kertoo Saaristomerren kansallispuiston olevan yksi monista suunnitelluista matkakohteista (kuva 21). Tästä voi päätellä, että Kurjenrahkan kansallispuistoon tullaan retkeilemään lähes aina suunnitellusti ja varta vasten, Saaristomerren kansallispuistossa vierailuun sen sijaan yhdistetään yhtä usein muita saaristokohteita kuin mennään yksinomaan kansallispuiston vuoksi. Eräs syy tähän on varmasti näiden kahden kansallispuiston hyvin erilaiset luonteet. Kurjenrahkalle on helppo lähteä retkelle ja palata taas kotiin, Saaristomerelle suuntaava viettää ehkä pidemmänkin aikaa merellä, liikkuu paikasta toiseen ja viipty kerralla pidempään.

Kuva 20. Kurjenrahkan kansallispuiston tärkeys matkan kohteena, n = 271 (Kettunen & Berghäll 2008: Kurjenrahkan kansallispuiston kävijätutkimus 2007).

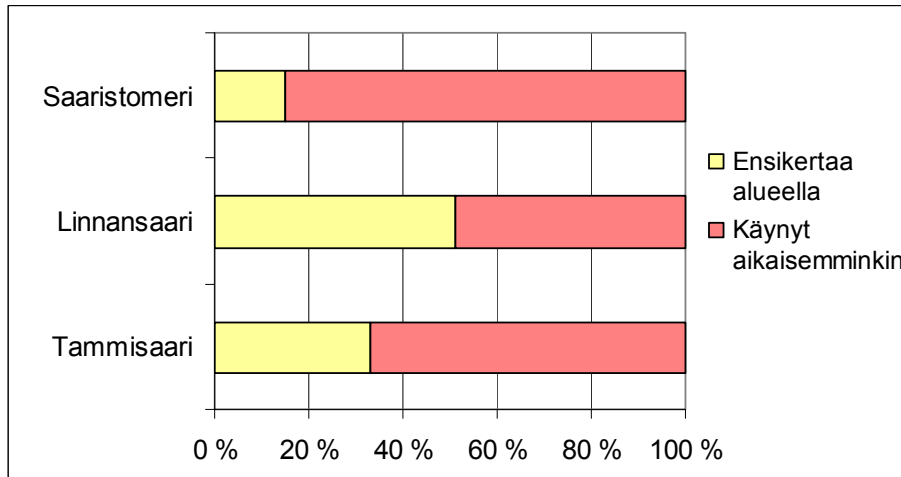

Kuva 21. Saaristomerren kansallispuiston tärkeys matkan kohteena, n = 266.

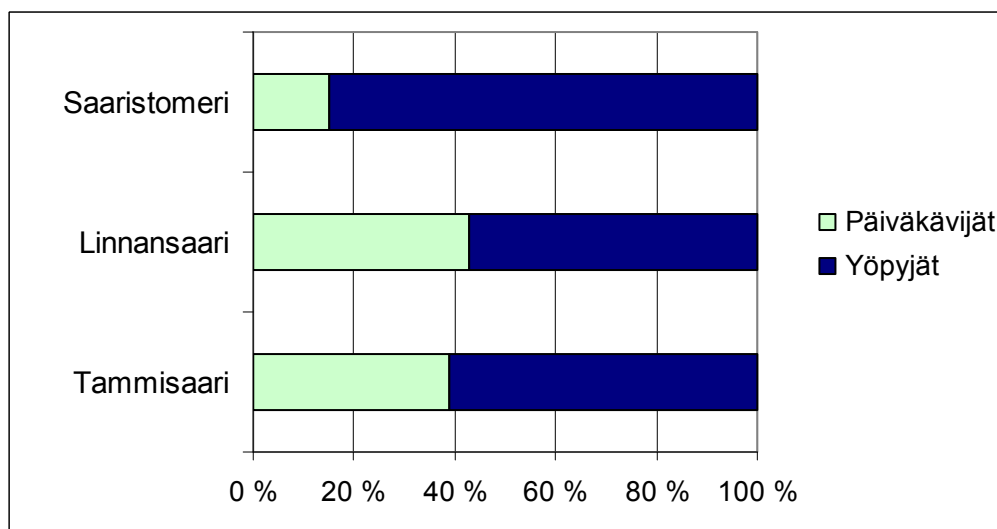
Vertailtaessa käynnin toistuvuutta Saaristomerren, Linnansaaren ja Tammisaaren kansallispuistoissa, huomataan Saaristomerren poikkeavan näistä kahdesta muusta (kuva 22). Jopa 85 % Saaristomerren kansallispuiston kävijöistä on vierailut alueella aikaisemminkin, mutta vain 49 % Linnansaaren kansallispuiston kävijöistä on ollut alueella joskus ennen (Pulkkinen & Valta 2008). Käynnin toistuvuuden osalta Tammisaaren kansallispuisto sijoittuu näiden kahden välille, joskin lähemmäs Linnansaaren tuloksia (Nyman 2008)

Saaristomerren kansallispuiston kävijätutkimuksen tulokset eroavat kahden muun kävijätutkimuksen tuloksista myös kävijöiden yöpymisprosentin suhteen (kuva 23). Sekä Linnansaareissa että Tammisaareissa retkeilijöistä noin 40 % on päiväkävijöitä (Pulkkinen & Valta 2008, Nyman 2008),

mutta Saaristomerelle päiväretkiä tekee vain 15 % kaikista kävijöistä. Lisäksi Saaristomerен kansallispuistossa yöpyvät viiptyvät alueella kauemmin, kuin kahden vertailun kansallispuiston yöpyjät (taulukko 30). Päiväkävijöiden viiptymissä ei sen sijaan ole merkittäviä eroja ja Saaristomeri asettuu tässä kahden muun kansallispuiston välille.

Kuva 22. Käynnin toistuvuus Saaristomerен, Linnansaaren ja Tammisaaren kansallispuistoissa.

Kuva 23. Päiväkävijöiden ja yöpyjien osuus prosentteina Saaristomerен, Linnansaaren ja Tammisaaren kansallispuistoissa.

Taulukko 30. Päiväkävijöiden ja yöpyjien käynnin kesto (tuntia/vuorokautta) Saaristomerен, Linnansaaren ja Tammisaaren kansallispuistoissa.

	Viipyminen alueella	
	Päivä-kävijät, h	Yöpyjät, vrk
Saaristomeri	4,2	4,4
Linnansaari	4,4	2,9
Tammisaari	3,7	3,2

Lähteet

- Berghäll, J. 2005: Saaristomerren kansallispuiston luontomatkailun aluetaloudelliset vaikutukset. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 153. 65 s.
- Finnlake 2008: Käyntisatamat – Besökshamnar 2008: – <http://www.finnlake.com/kayntisatamat/fin/>, 14.10.2008.
- Kajala, L., Almik, A., Dahl, R., Diksaite, L., Erkkonen, J., Fredman, P., Jensen, F., Sondergaard, K., Sievänen, T., Skov-Petersen, H., Vistad, O.I & Wallsten, P. 2007: Visitor monitoring in nature areas – a manual based on experiences from the Nordic and Baltic countries. – Tema-Nord 2007:534.
- Kettunen, A. & Berghäll, J. 2008: Kurjenrahkan kansallispuiston kävijätutkimus 2007. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 107. 59 s.
- Lindgren, L. & Stjernberg, T. 1986: Saaristomerren kansallispuisto. – WSOY, Porvoo. 143 s.
- Metsähallitus 2000. Saaristomerren kansallispuiston runkosuunnitelma. Stomplan för Skärgårdshavets nationalpark. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 56. 121 s.
- Metsähallitus 2007: Saaristomerren kansallispuisto. – Taitalehtinen, Metsähallitus.
- Metsähallitus 2008: Luontoon.fi-verkkopalvelu. – <http://www.luontoon.fi/saaristomeri>, 4.8.2008.
- Mäki, S. 2009: Saaristomerren kansallispuiston yritystutkimus 2008. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 114. 51 s.
- Nyman, H.-E. 2008: Tammisaaren kansallispuiston kävijätutkimus 2007. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 106. 50 s.
- Pulkinen, S. & Valta, V. 2008: Linnansaaren kansallispuiston kävijätutkimus 2006. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 86. 56 s.
- Sarlin, A. 2003: Rapport för besökarundersökningen i Skärgårdshavets nationalpark 2003. – Rapportti, Metsähallitus, Etelä-Suomen luontopalvelut, Vantaa. 35 s.
- Tanskanen, S. 2009: Sinisimpukan luontokeskuksen asiakastutkimus 2008. – Käsikirjoitus, Metsähallitus, Etelä-Suomen luontopalvelut, Turku.

Saaristomeren kansallispuiston kävijätutkimuksen 2008 otantakehikko

Paikka	Kohderyhmä	Arvioitu käyntimäärä tutkimusjakson aikana	Havaintoja (tavoite)*	Keruupäiviä **
Berghamn	~Päiväkävijät	1 200?	36	6
Boskär	~Päiväkävijät	800?	24	4
Konungskär	~Päiväkävijät	1 000?	12	2
Stora Hästö	~Päiväkävijät	700?	12	2
Jurmo	~Yöpyjät	8 000?	48	8
Högländ	~Päiväkävijät	1 000?	12	2
Jungfruskär	~Yöpyjät	3 500?	48	8
Björkö	~Yöpyjät	3 500?	30	5
Yxskär	~Päiväkävijät	700?	12	2
Dalskär	~Päiväkävijät	1 500?	12	2
Holma	~Päiväkävijät	1 000?	18	3
Kohde päättämättä 21.5.2008			12	2
Tutkimuksen ulkopuolella	Kaikki kävijät	40 000?		
Yhteensä		22 900 + 37 100?	276	46

*Kohteista voidaan saada arviolta keskimäärin 6 lomaketta per keruupäivä.

** Suoraan käyntimäärällä painottaen Jurmossa ja Björkössä pitäisi tutkimusta tehdä useampana päivänä. Koska suuri osa Jurmon matkailuvetovoimasta ei perustu kansallispuistoon ja Björkö on vaikea saavuttaa, on osa näistä tutkimuspäivistä jaettu muille kohteille.

LIITE 2.

Aineiston toteutunut keruuaikataulu

15.5-14.6.

		<i>kerääjä(t)</i>	<i>päiviä</i>	<i>lomakkeita</i>	<i>mukaan</i>
to 22.5	Holma, Högland	Sini & Jonna	1	0	0
la-su 24.-25.5	Jurmo	Sini	2	21	3
ke-to 28.-29.5	Jungfruskär	Sini	2	8	8
ke 11.6.	Stora Hästö	Anne	1	0	0

15.6-14.7.

ke 18.6.	Berghamn	Anne	1	5	0
ke 18.6.	Boskär	Sini	1	0	0
ke 25.6.	Holma	Jonna	1	5	0
to-pe 26.-27.6.	Björkö	Sini	2	20	2
ma-ti 30.6.-1.7.	Jurmo	Sini	2	28	4
ke-to 2.-3.7.	Jungfruskär	Anne	2	20	0
la-su 5.-6.7.	Jurmo	Anne	2	24	0
pe-la 11.-12.7.	Berghamn	Anne	2	16	6
pe-la 11.-12.7.	Boskär	Sini	2	8	4

15.7-14.8.

ti 15.7.	Holma	Anne	1	4	0
ti 15.7.	Dalskär	Sini	1	15	2
ti 15.7.	Högland	Pauliina	1	4	0
ti 22.7.	Konungskär	Anne	1	10	0
ti 22.7.	Stora Hästö	Sini	1	2	0
to 24.7.	Högland	Sini	1	9	4
to 24.7.	Dalskär	Anne	1	13	5
ke-pe 30.7.-1.8.	Björkö	Anne	3	30	4
ke 13.8.	Stora Hästö	Anne	1	2	0

15.8-14.9.

la-su 30.-31.8.	Jurmo	Anne	2	14	0
			34	258	42

Vastaajien ilmoittamat matkan pääkohteet ja muut käyntikohteet

Matkan pääkohde tai pääkohteet	kpl
Berghamn, Korppoo	1
Fårö (Gotlanti)	1
Helsinki	1
Holman pursiseuran satama, Rosala, Högsåra, Tunnhamn, Vänö	1
Jurmon saari yleensä	1
Kökar, Högsåra	1
Mariehamn	1
Saaristo	1
Sommarstugan	1
Turku, Viro ja kaikki väliltä	1
Turun saaristo	1
Turun, Ahvenanmaan ja Ruotsin saaristo	1
Utö	2
Yhteensä	14

Muita kohteita	kpl
Ahvenanmaa	18
Ahvenanmaa, Iniö	1
Ahvenanmaa, lähialueet	1
Ahvenanmaa, Naantali	1
Ahvenanmaa, Pohjoinen saaristo	1
Ahvenanmaa, Ruotsi	2
Ahvenanmaa, Uusikaupunki	2
Att segla	1
Fårö, Visby, Tukholma	1
Gullkrona	1
Hamina–Kökar–Hamina	1
Hangö, Kökar, Mariehamn	1
Hanko–Maarianhamina	1
Jurmo	1
Jurmo, Hitis	1
Kansallispuiston lähialue	1
Kaverin koti Korppoossa	1
Kesäasunto	1
Kesämökki Nauvo	1
Korppoo, Verkan	2
Koti Korppoossa	1
Kökar	4

LIITE 3. 2(2)

Kökar, Åland	1
Lappo	2
Lähialueen saaret	1
Lähialueet	2
Maarianhamina	3
Mariehamn, Nagu, Kökar	1
Muut käytösatamat	1
Naantali	1
Nauvo	1
Nauvo, Tammisaaren kansallispuisto	1
Nauvon satama	1
Olika hamnar i Korpo	1
Paddling till Ekenäs	1
Paraisten portti	1
Purjehdus yleensä	1
Rannikkokaupungit	1
Ruotsi	2
Ruotsi, Ahvenanmaa	2
Ruotsi, Åland	1
Saari ylipäänsä	1
Saaristomeri yleensä	1
Segling	1
Sommarstuga	1
Stenskär	1
Sälö, Nagu, Pargas	1
Tukholman saaristo	3
Turku	1
Tutun mökki	1
Useita	1
Venesatamat	1
Viro	2
Åland	6
Åland, Iniö	1
Åland, Åboland	1
Yhteensä	93

Kävijöiden rahankäyttö menolajeittain

Koko aineisto, n = 274

Josta ei vastanneita, n = 12

*Keskiarvot, luottamusvälit ja mediaanit on laskettu koko datasta.

**Puhdistetusta keskiarvosta on poistettu 2 % suurimmista ja pienimmistä havainnoista (yht 4 %).

Kaikki vastanneet yhteensä (paikalliset, kotim. matkailijat, ulkomaalaiset)
n = 262

Menolaji	A	B	C	D	E	F	G	Yht.
K.a.	19,94 €	2,32 €	25,03 €	11,50 €	4,51 €	1,19 €	6,67 €	71,15 €
Luottamusväli								15,44 €
K.a.puhd.	14,38 €	1,31 €	21,06 €	9,87 €	3,02 €	0,52 €	1,51 €	59,25 €
Mediaani	0,00 €	0,00 €	5,00 €	2,50 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	29,25 €
							St.dev	127,5147

Keskimääräinen matkailijoiden rahankäyttö (kotim. matkailijat, ulkomaalaiset)
n = 259

Menolaji	A	B	C	D	E	F	G	Yht.
K.a.	19,97 €	2,34 €	25,15 €	11,58 €	4,50 €	1,21 €	6,75 €	71,50 €
K.a.puhd.	14,34 €	1,33 €	21,14 €	9,94 €	2,99 €	0,52 €	1,53 €	59,48 €
Mediaani	0,00 €	0,00 €	5,00 €	2,50 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	30,00 €

Keskimääräinen kotimaan matkailijoiden rahankäyttö yhteensä
n = 251

Menolaji	A	B	C	D	E	F	G	Yht.
K.a.	20,34 €	2,38 €	25,26 €	11,53 €	4,65 €	1,24 €	6,92 €	72,31 €
K.a.puhd.	14,54 €	1,33 €	21,12 €	9,83 €	3,09 €	0,53 €	1,54 €	59,92 €
Mediaani	0,00 €	0,00 €	5,00 €	2,50 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	28,50 €

Keskimääräinen ulkomaisten matkailijoiden rahankäyttö yhteensä
n = 8

Menolaji	A	B	C	D	E	F	G	Yht.
K.a.	8,44 €	1,25 €	21,72 €	13,13 €	0,00 €	0,31 €	1,25 €	46,09 €
K.a.puhd.	8,44 €	1,25 €	21,72 €	13,13 €	0,00 €	0,31 €	1,25 €	46,09 €
Mediaani	1,25 €	0,00 €	23,13 €	7,50 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	38,13 €

Paikallisten keskimääräinen rahankäyttö
n = 3

Menolaji	A	B	C	D	E	F	G	Yht.
K.a.	17,22 €	0,00 €	14,17 €	4,17 €	5,00 €	0,00 €	0,00 €	40,56 €
K.a.puhd.	17,22 €	0,00 €	14,17 €	4,17 €	5,00 €	0,00 €	0,00 €	40,56 €
Mediaani	3,33 €	0,00 €	3,33 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	6,67 €

Vapaamuotoinen palaute aihepiireittäin

Luokka	Laatu	Vapaamuotoinen palaute
Lvk– Retkeily -Jätehuolto	kehittämisehdotus	Lisää septintyhjennystankkeja
Lvk– Retkeily -Jätehuolto	kehittämisehdotus	WC:t kompostoiviksi
Lvk– Retkeily -Jätehuolto	valitus	Jungfruskärin huussi melko huonosti hoidettu verrattuna moniin muihin alueen kuivakäymälöihin.
Lvk– Retkeily -Jätehuolto	valitus	Miesten pisuaari kaipaa pikaista tyhjennystä
Lvk– Retkeily -Jätehuolto	valitus	Sataman jätehuolto (Jungfruskär)
Lvk– Retkeily -Jätehuolto	valitus	Jungfruskärin käymälä huonosti ylläpidetty
Lvk– Retkeily -Jätehuolto	valitus	Jungfruskäristä puuttuu jätehuolto
Lvk– Retkeily -Jätehuolto	valitus	Joskus heinäkuussa jätepiestet täydyvät, ja ulkopuolelle ei voi jättää...
Lvk– Retkeily -Jätehuolto	kehu	Utmärkt idé att placera en avloppstömningstank i Björkö
Lvk– Retkeily -Tuvat ja kämpät	tiedustelu	Miksi Jurmossa on opastuskeskus? Se ei ole koskaan auki?
Lvk– Retkeily -Tuvat ja kämpät	tiedustelu	Onko Jurmon opastuskeskus koskaan auki?Aukioloajat esillä?
Lvk– Retkeily -Reitit	valitus	Kivimurske Jurmossa rumaa ja huono kävellä. Suositus hiekkaa päälle
Lvk– Retkeily -Reitit	kehu	Monipuolinen ja helppokulkuinen polku (Jungfruskär)
Lvk– Retkeily -Maasto-opasteet ja viitat	kehittämisehdotus	Km-määrät polkujen alkuun & kunnon kartat
Lvk– Retkeily -Maasto-opasteet ja viitat	kehittämisehdotus	It would be fine to have English explanations and tourist instructions. There are only Swedish and Finnish written explanations
Lvk– Retkeily -Maasto-opasteet ja viitat	valitus	Liikkumisrajoituksista opastusta lisättävä turisteille Jurmossa
Lvk– Retkeily -Maasto-opasteet ja viitat	valitus	NO explanations in English or other foreign languages
Lvk– Retkeily -Maasto-opasteet ja viitat	valitus	More information boards in English, please
Lvk– Retkeily -Maasto-opasteet ja viitat	valitus	Yxskärin koirakielto pitäisi lukea opaslehtisessä. Paikanpäällä oleva kielitaulu jo liian myöhäinen. Koirienkin pitää(hmm) päästä veneestä pois!!!
Lvk– Retkeily -Maasto-opasteet ja viitat	kehu	Saarissa hyvät opastetaulut
Lvk– Retkeily -Maasto-opasteet ja viitat	kehu	Bra att skyltarna är först på det lokala språket
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Luonnonsatamiin kiinnityskoukkuja kallioon lisää, esim. Björkö. Kiitos
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Poijuja Jungfruskäriin
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Laituri Holmaan?
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Turvallisempi laituri - lisää venepaikkoja (Boskär)
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Kuntoilupaiikka, rekkitanko, vatsapenkki

Luokka	Laatu	Vapaamuotoinen palaute
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Nuotiopaikan suoja tuulelta
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	valitus	Huonot yöpymismahdollisuudet, ellei kuulu pursiseuraan (Holman kyläläiturissa saa pysähtyä vain hetkeksi)
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehu	Hyvä laiturit (Jungfruskär)
Lvk– Retkeily -Maastoliikenne	kehittämisehdotus	Venepaikan (Högland) sisääntuloväylän vieressä 2 kiveä (vedenalaista), jotka olisi hienoa saada merkityiksi esim. poijulla. Olen kerran ajanut toiseen omaa huolimattomuuttani
Lvk– Retkeily -Maastoliikenne	kehittämisehdotus	Rantautumispaikoista olisi hyvä olla kartta. Myös silloin, kun kohteessa ei ole palveluja
Lvk– Retkeily -Maastoliikenne	kehittämisehdotus	Veneilijöille tarkemmat tiedot rantautumismahdollisuuksin k-p-alueilla, esim. Fårö, Birsskär
Lvk– Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	muu	Terveisiä puistomestarille :)
Lvk– Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	muu	En ole aikaisemmin tiennyt, että jokakesäinen matkailualueemme on Saaristomeren kansallispuisto
Lvk– Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	muu	Vaikea arvioida palveluita, kun ei tiedä, mitkä niistä ovat kansallispuiston ja mitkä saariston yleisiä palveluita. Sama reitistön osalta
Lvk– Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	muu	Liian pitkä kysely!
Lvk– Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	muu	Tuulivoimat sopivat mielestäni Lounais-Suomen asuttuun saaristomaisemaan. Toivottavasti niitä näkee täällä jatkossa enemmän!
Lvk– Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	muu	Lisää saaria valtion omistukseen ja kansallispuiston osaksi
Lvk– Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	muu	Saaristomeren kansallispuisto on minulle erittäin tärkeä
Lvk– Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	kehittämisehdotus	Esitteissä eläin- ja historia-aiheet olisivat hyviä ja mielenkiintoisia
Lvk– Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	kehittämisehdotus	Yhteystiedot Metsähallitukseen -> jos esim. öykkäreitä
Lvk– Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	kehittämisehdotus	Kadonneiden tavaroiden laatikko
Lvk– Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	kehittämisehdotus	Leiriytymispaikkamerkinnot pitäisi merkitä selkeämmin kaikkiin karttoihin. Käsittääkseni tulentekopaikan merkki ei ole leiriytymispaikan merkki
Lvk– Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	kehittämisehdotus	Kansallispuistot ovat tärkeitä. Toivottavasti alueet laajenevat tulevaisuudessa
Lvk– Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	kehittämisehdotus	Toivottavasti tulee lisää kohteita
Lvk– Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	kehittämisehdotus	Luonto-opastuksia sesonkiaikaan kuten Jurmo
Lvk– Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	valitus	Jungfruskärin vastasaaren yksityishenkilöt vois viedä pois huutelemasta veneilijöille
Lvk– Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	valitus	Pätevämpää (=paikallis- ja luontotuntemus) henkilökuntaa esim. Sinisimpukkaan ja Jurmoon
Lvk– Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	valitus	Esitteitä saisi olla paremmin saatavilla saarissa. Joskus tai usein loppu
Lvk– Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	kehu	Nautinnollista!
Lvk– Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	kehu	Kiitos että tällaisia paikkoja on olemassa
Lvk– Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	kehu	Kiitokset saariston hyvästä ylläpidosta
Lvk– Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	kehu	Kiitos Metsähallitukselle hienosta kansallispuistosta

Luokka	Laatu	Vapaamuotoinen palaute
Lvk- Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	kehu	Kiitos, oli mielenkiintoinen reissu. Hieno paikka (Jungfruskär)
Lvk- Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	kehu	On mukavaa, että kansallispuistossa saa teltailla. Toivottavasti se on jatkossakin mahdollista ja sallittua!
Lvk- Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	kehu	Hieno paikka (Jungfruskär), ylitti odotukset -> kiitos!
Lvk- Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	kehu	Luontopolku upea!

Suomenkielinen kyselylomake

Aineiston kerääjä täyttää:

numero	paikka	kävijä	haastattelija	posti	nimikirjaimet	pvm	kellonaika

METSÄHALLITUS

Saaristomeren kansallispuiston

Kävijätutkimus 2008

Täyttöohjeet:

Kävijätutkimuksella kerättävää tietoa käytetään hyväksi Saaristomeren kansallispuiston kehittämisessä. Toivomme Sinun vastaavan tämän lomakkeen jokaiseen kysymykseen huolellisesti ja pyydämme ottamaan huomioon seuraavat ohjeet:

1. Lue kysymykset huolellisesti.
2. Vastaa kysymyksiin **henkilökohtaisesti** merkitsemällä yksi rasti vastausympyrään (○). Niissä kysymyksissä, joissa on mahdollista valita useampi vaihtoehto, merkitse vastauksesi vastausruutuihin (□). Joissakin kysymyksissä pyydetään kirjoittamaan vastaus.
3. Kysymykset koskevat **ainoastaan tämänkertaista käyntiäsi** Saaristomeren kansallispuistossa (ks. oheinen kartta).
4. Palauta täytetty lomake aineiston kerääjälle tai postitse annetussa postikuuressa.
5. Lisätietoja antaa Jonna Berghäll p. 0400 592 818 (jonna.berghall@metsa.fi)

KIITOKSET ETUKÄTEEN!

1. Milloin saavuit Saaristomeren kansallispuistoon (ks. kartta)?

päivämäärä _____ ja kellonaika _____

2. Kuinka kauan oleskelit tai aiot oleskella tällä käynnillä...

a. ... Saaristomeren kansallispuistossa (ks. kartta)?

(vastaa joko vuorokausina tai tunteina)

noin _____ vrk *tai* _____ tuntia

b. ...yhteensä Saaristomeren kansallispuistossa ja sen lähialueella (ks. lähialuekartta)?

noin _____ vrk *tai* _____ tuntia

3. Jos yövyit tai aiot yöpyä...

(muussa tapauksessa siirry kysymykseen 4)

a. ... Saaristomeren kansallispuistossa, niin montako yötä vietit tai vietät

autiotuvassa _____ yötä omassa majoitteessa _____ yötä

veneessä _____ yötä (telta tms.)

muualla, missä? _____ yötä

b. ... kansallispuiston lähialueella (ks. lähialuekartta), niin montako yötä vietit tai vietät

hotellissa _____ yötä veneessä _____ yötä

vuokramökissä _____ yötä maatilamajoituksessa _____ yötä

omassa mökissä _____ yötä muualla, missä? _____ yötä

omassa majoitteessa _____ yötä (telta tms.)

4. Missä päin kansallispuistoa vierailit tai suunnittelet vierailevasi tällä käynnillä?
(merkitse tarvittaessa useampi kohta)

Berghamn   Stora Hästö
 Konungskär   Yxskär
 Jurmo   Dalskär
 Högländ   Sandö
 Jungfruskär   Kråkskär
 Björkö   Sinisimpukan luontokeskus
 Holma   Saaristokeskus Korpoström
 Stora Hästö
 muualla, missä? _____

5a. Millä kulkuneuvoilla matkustit kotoasi Saaristomerens kansallispuistoon?
(merkitse kaikki käyttämäsi kulkuneuvot)

1 henkilöauto   8 polkupyörä
2 henkilöauto ja asuntovau-   11 kanootti, kajakki tai soutuvene
nu / matkailuauto
3 linja-auto   12 reittivene tai -alus
4 tilausbussi (ryhmämatka)   13 tilausvene tai -alus
5 juna   19 moottorivene
6 lentokone   20 purjeveri
7 moottoripyörä
99 jokin muu _____

5b. Mitä yllä valitsemistasi kulkuneuvoista käytit viimeksi? numero → [_____]

6. Minkälainen on seurueesi tällä käynnilläsi Saaristomerens kansallispuistossa?

olen yksin → siirry kysymykseen 8

seurueen koko yhteensä _____ henkilöä
(vastaaja mukaan luettuna)

joista alle 15-vuotiaita? _____ henkilöä
alle 15-vuotiaiden syntymävuodet _____
(jos kaikki lähes saman ikäisiä, ilmoita yleisin syntymävuosi) _____

liikuntaesteisiä? _____ henkilöä

7. Mistä seurueesi pääosin koostuu tällä käynnilläsi Saaristomerens kansallispuistossa?
(valitse parhaiten kuvaava vaihtoehto)

oman perheen jäsenistä
 muista sukulaisista
 ystävistä
 työtovereista
 koululuokasta
 päiväkotiryhmästä
 opiskeluryhmästä
 eläkeläisryhmästä
 ohjelmapalveluyrityksen asiakkaista
 kerhosta, yhdistyksestä tms.
 jostakin muusta, mistä?

8. Mikä Sinulle oli tai on tärkeää tällä käynnilläsi Saaristomerens kansallispuistossa?
(vastaa jokaiseen vaihtoehtoon)

(5 = erittäin tärkeää, 4 = melko tärkeää, 3 = ei kumpaakaan, 2 = ei kovin tärkeää, 1 = ei lainkaan tärkeää)

	erittäin tärkeää	5	4	3	2	1	ei lainkaan tärkeää
luonnon kokeminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
maisemat	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
mahdollisuus olla itseksensä	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
henkinen hyvinvointi	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
poissa melusta ja saasteista	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
rentoutuminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
tutustuminen uusiin ihmisiin	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
yhdessäolo oman seurueen kanssa	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
aikaisemmat muistot	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
alueeseen tutustuminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
luonnosta oppiminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
omien taitojen kehittäminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
kuntoilu	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
jännityksen kokeminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
alueen kulttuuriperintöön tutustuminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

9a. Mitä pääasiassa teit tai aiot tehdä Saaristomeren kansallispuistossa tällä käynnilläsi?

(merkitse tarvittaessa useampi vaihtoehto)

1 ☐ kävely	10 ☐ kasviharrastus	19 ☐ uinti
2 ☐ lenkkeily	11 ☐ opetukseen liittyvä käynti	20 ☐ sukellus
3 ☐ retkeily	12 ☐ käynti luontokeskuksessa tai -tuvassa	21 ☐ auringonotto
4 ☐ luonnon tarkkailu	13 ☐ luontovalokuvaus	22 ☐ melonta
5 ☐ eväsretkeily	14 ☐ partioretki	23 ☐ moottoriveneily
6 ☐ kalastus	15 ☐ leirikoulu	24 ☐ purjehdus
7 ☐ lintuharrastus	16 ☐ koiran kanssa ulkoilu	25 ☐ luontopolkuun tutustuminen
8 ☐ marjastus	17 ☐ telttailu tai muu leiriytyminen maastossa	26 ☐ kulttuuriperintöön tutustuminen
9 ☐ sienestys	18 ☐ maiseman katselu	27 ☐ yöpyminen saarella
		99 ☐ muu, mikä?

9b. Mikä valitsemasi vaihtoehto oli tai on mielestäsi kaikkein tärkein tällä käynnilläsi? numero → [_____]

10a. Mitä mieltä olet käyttämiesi palveluiden, rakenteiden ja ympäristön laadusta ja määrästä tämänkertaisella käynnilläsi Saaristomeren kansallispuistossa?

Vastaa jokaiseen kohtaan ja arvioi tällä käynnillä käyttämäsi palvelun tai rakenteen **laatu**. Mikäli et ole käyttänyt palvelua tai rakennetta tällä käynnilläsi, jätä laadun arviointikohta tyhjäksi ja rastita vaihtoehto "en ole käyttänyt palvelua". Palvelun tai rakenteen **määrän** voit arvioida aina.

(Laadun arviointi asteikolla 5 = erittäin hyvä, 4 = melko hyvä, 3 = keskinkertainen, 2 = melko huono, 1 = erittäin huono)

(Määrän arviointi asteikolla 3 = liian suuri, 2 = sopiva, 1 = liian pieni)

	käyttämäni palvelun, rakenteen tai ympäristön laatu					erittäin huono	en ole käyttänyt	palveluiden tai rakenteiden nykyinen määrä					en osaa sanoa
	erittäin hyvä	5	4	3	2			1	liian suuri	3	2	1	
pysäköintipaikat	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
tiestö	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
reittien opastetaulut	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
polkureitistö	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
polkuviitoitukset	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
tulentekopaikat ja laavut	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
polttopuut tuvilla ja huolletuilla tulipaikoilla	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
yleisökäymälät alueella	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
jätehuollon toteutus ja ohjeistus alueella	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
erityistarpeiden huomioon ottaminen (reittien kuljettavuus, turvallisuus, opasteet yms.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
laiturit	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
rantautumispaikat	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
tilausvenekuljetukset	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
yrittäjien tuottamat palvelut (esim. kahvilat ja ohjelmopalvelut)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
reittien ja rakenteiden turvallisuus	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
yleinen turvallisuus	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
yleinen siisteys	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
maiseman vaihtelevuus	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	

10b. Kuinka tyytyväinen olet kokonaisuudessaan kansallispuiston palveluiden ja rakenteiden määrään?

(5= erittäin tyytyväinen, 4=melko tyytyväinen, 3=ei kumpikaan, 2=melko tyytymätön, 1=erittäin tyytymätön)

5   4   3   2   1

erittäin tyytyväinen   erittäin tyytymätön

11. Täyttyivätkö tähän kansallispuiston käyntiisi liittyvät odotuksesi seuraavien asioiden suhteen?
(5 = erittäin hyvin, 4 = melko hyvin, 3 = keskinkertaisesti, 2 = melko huonosti, 1 = erittäin huonosti)

	erittäin hyvin	5	4	3	2	1	erittäin huonosti
luonnonympäristö		☐	☐	☐	☐	☐	
harrastusmahdollisuudet		☐	☐	☐	☐	☐	
reitit ja rakenteet		☐	☐	☐	☐	☐	

12. Onko Saaristomerren kansallispuisto tällä matkalla...

matkasi ainoa tai tärkein kohde?

yksi matkasi suunnitelluista kohteista?
Muita kohteita ovat: _____

ennalta suunnittelematon kohde matkan varrella?
Matkasi pääkohde/pääkohteet ovat: _____

13. Oletko käyttänyt / tuletko käyttämään rahaa tähän matkaan liittyviin erilaisiin menoihin Saaristomerren kansallispuistossa tai sen lähialueella (ks. lähialuekartta-rajaus)?

kyllä (→ vastaa alla oleviin kysymyksiin)
 en (→ siirry kysymykseen 14)

Ilmoita rastittamalla, arvioitko tässä

henkilökohtaiset kulusi sekä osuutesi seurueen yhteisistä kuluista **VAI**
 perheen tai seurueen kokonaiskulut.

Ilmoita alla (kohdat A-G), paljonko tähän käyntiin liittyviä kuluja sinulla on ollut ja arviolta tulee olemaan **kansallispuistossa ja sen lähialueella**. (Kirjaa riville 0 (nolla), jos sinulla ei ole kyseiseen kohtaan kuuluvia kuluja.)

A polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset	€
B paikallismatkojen kustannukset (esim. paikalliset bussi-, taksi- tai venematkat)	€
C ruoka- sekä muut vähittäiskauppaostokset	€
D kahvila- ja ravintolaostokset	€
E majoittuminen	€
F ohjelma- ja virkistyspalvelut (esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin)	€
G muut menot (esim. kalastusluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat)	€

14. Kuinka usein olet käynyt Saaristomerren kansallispuistossa ennen tätä käyntiä?
(vastaa kaikkiin soveltuviin kohtiin)

tämä on ensimmäinen kerta → siirry kysymykseen 15

viimeisen viiden vuoden aikana _____ kertaa

milloin ensimmäisen kerran? v. _____

milloin viimeksi? v. _____

KIITOKSIA VASTAUKSISTASI!

Mikäli haluat esittää muita ajatuksiasi, niin kirjoita niitä tähän.

_____

_____

_____

15. Onko jokin seuraavista asioista häirinnyt sinua tämänkertaisella käynnilläsi Saaristomerren kansallispuistossa?
(vastaa jokaiseen vaihtoehtoon)
(5 = ei lainkaan, 4 = melko vähän, 3 = keskinkertaisesti, 2 = melko paljon, 1 = erittäin paljon)

	ei lainkaan	5	4	3	2	1	erittäin paljon
maaston kuluneisuus		☐	☐	☐	☐	☐	
maaston roskaantuneisuus		☐	☐	☐	☐	☐	
luonnonympäristön käsittely		☐	☐	☐	☐	☐	
liiallinen kävijämäärä		☐	☐	☐	☐	☐	
muiden kävijöiden käyttäytyminen		☐	☐	☐	☐	☐	
liikkumisrajoitukset		☐	☐	☐	☐	☐	
jokin muu, mikä? _____		☐	☐	☐	☐	☐	

16. Pysyvän asuinpaikkasi postinumero ja asuin-kuntasi?
[_ _ _ _ _] _____

17. Sukupuoli?
 mies nainen

18. Syntymävuosi?
[_ _ _ _]

19. Ammatillinen koulutus? (merkitse korkein taso)

ammattikoulu
 opistotasoinen tutkinto
 alempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto
 ylempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto
 ei ammatillista tutkintoa

20. Mistä sait tietoa Saaristomerren kansallispuistosta? (voit merkitä useamman vaihtoehdon)

Metsähallituksen luontokeskuksesta tai asiakaspalvelupisteestä

tuttavilta, ystäviltä tai sukulaisilta

Metsähallituksen www-sivuilta
(www.metsa.fi tai www.luontoon.fi)

muilta www-sivuilta

esitteistä tai oppaista (retkeilyopas ym.)

TV / radio-ohjelmista tai lehtiartikkeleista

seudun matkailutoimistosta tai matkailufosta

alueen yrityksiltä (esim. ohjelmalvelut, majoitus)

paikka on minulle entuudestaan tuttu

muualta, mistä? _____

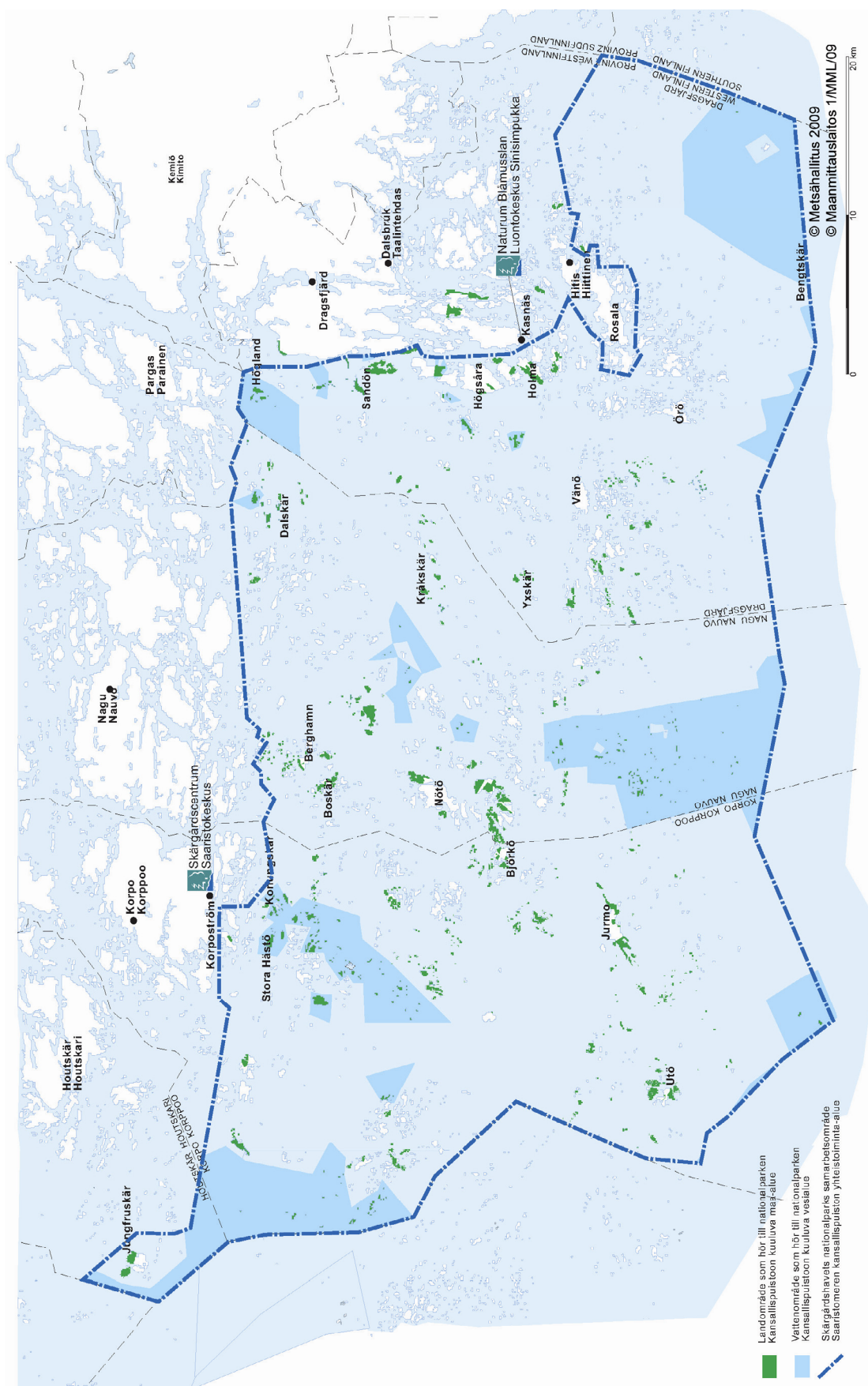
_____

_____

_____

Kyselylomakkeen liitteenä käytetty Saaristomeren kansallispuiston ja sen yhteistoiminta-alueen rajaus -kartta

Uusimmat Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisut

Sarja A

- No 177 Sarvanne, H., Tanskanen, A. & Yrjölä, R. 2008: Linnansaaren kansallispuiston linnustoselvitys vuonna 2005. 47 s. (verkkojulkaisu)
- No 178 Boström, M & Ekebom, J. 2008: Undervattensinventeringar på Jungfruskär 2005. 33 s. (verkkojulkaisu)
- No 179 Hiilka, S. 2008: Laidunnuksen vaikutus kasvillisuuteen Espoon Laajalahdella. 56 s. (verkkojulkaisu)
- No 180 Koskela, K. (toim.) 2009: Ennallistaminen, luonnonhoito ja seuranta Vattajan Dyyni Life -hankkeessa 2005–2009. 218 s.

Sarja B

- No 101 Hemmilä, T. 2008: Repoveden kansallispuiston kävijätutkimus 2008. 51 s. (verkkojulkaisu)
- No 102 Halme, T. 2008: Pihlajaveden Natura 2000 -alueen kävijätutkimus 2007. 55 s. (verkkojulkaisu)
- No 103 Lindblom, H. 2008: Saimaan alueen yritystutkimus 2007. 63 s. (verkkojulkaisu)
- No 104 Hemmilä, T. 2008: Itäisen Suomenlahden kansallispuiston kävijätutkimus 2007. 48 s. (verkkojulkaisu)
- No 105 Hemmilä, T. 2008: Itäisen Suomenlahden kansallispuiston yritystutkimus 2007. 26 s. (verkkojulkaisu)
- No 106 Nyman, H.-E. 2008: Besökarundersökning i Ekenäs skärgårds nationalpark 2007. 50 s. (verkkojulkaisu)
- No 107 Kettunen, A. & Berghäll, J. 2008: Kurjenrahkan kansallispuiston kävijätutkimus 2007. 59 s. (verkkojulkaisu)
- No 108 Puolakka, E. 2008: Inarin retkeilyalueen kävijätutkimus 2006–2007. 64 s. (verkkojulkaisu)
- No 109 Puolakka, E. 2008: Inarin retkeilyalueen yritystutkimus 2006–2007. 55 s. (verkkojulkaisu)
- No 110 Puolakka, E. 2008: Siidan asiakastutkimus 2007–2008. 54 s. (verkkojulkaisu)
- No 111 Seppänen, S. 2008: Hossan retkeilyalueen kävijätutkimus 2007. 73 s. (verkkojulkaisu)
- No 112 Huhtala, O. 2008: Hautajärven luontotalon asiakastutkimus 2007. 40 s. (verkkojulkaisu)

ISSN 1235-8983
ISBN 978-952-446-665-3 (nidottu)
ISBN 978-952-446-666-0 (pdf)

www.metsa.fi/julkaisut